

Úvodník

Čermák Karel: O kohoutcích a slepičkách, šarlatánech, mastičkářích, genech a renomovaných advokátech	5
--	---

Články:

Koudelka Zdeněk: Zájmová samospráva a její předpisy	8
Dvořák Tomáš: Neplatnost usnesení valné hromady kapitálových obchodních společností po novele obchodního zákoníku	19
Mrázek Josef: „Obchodní firma“ v novele obchodního zákoníku	35
Novotná Jaroslava: Advokát a justiční spolupráce v trestních věcech	44
Procházka Antonín: Poskytování a pořizování evidence telekomunikačního provozu pro účely trestního řízení	49
Baudyš Petr: Relativní platnost smlouvy	52
Klouza Jiří: K otázce přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů na zástupce určeného podle § 27 zák. o advokacii (k diskusi)	54
Papež Vladimír: Nad jedním rozhodnutím (časově náročný úkon dle § 12 odst. 1 advok. tarifu)	56

Z judikatury

• K náležitostem doručování poštovních zásilek určených advokátovi	58
• K věcné a místní příslušnosti soudu v řízení proti České advokátní komoře	60
• K nákladům řízení ve sporu o zrušení podílového spoluvlastnictví k nemovitosti, za situace, kdy žalobce vzal žalobu zpět	62
• Dokazování odvolacím soudem	64
• K určitosti směnečné sumy	67
• Kdy je dána aktivní legitimace k podání vlastnické žaloby na vyklizení nemovitosti osobou nezapsanou v evidenci nemovitostí jako vlastník	69
• Z rozhodnutí otištěných v jiných periodikách	74

Z České advokátní komory

1) Informace o schůzi představenstva konané dne 13. 3. 2001	76
2) Priority představenstva ČAK pro rok 2001	77
3) Aktualizace internetových stránek www.cak.cz	83

Obsah

---

4) Dotaz ČAK ve věci poskytování údajů z evidence osob ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody advokátům – odpověď Vězeňské služby ČR	84
5) Výsledky advokátních zkoušek	85
Z kárné praxe	
• Je závažným porušením povinností advokáta, jestliže v právním rozboru poskytne klientovi názor, který je v rozporu se zákonem.	86
Recenze, anotace	
Lexikon českých právníků 2000 (rec. Stanislav Balík)	87
Šišková Naděžda: Základy ruského práva a ruské právnícké terminologie (rec. Vladislav David)	88
Jazykový koutek	
Adjektiva ke slovům tarif a advokát (Josef Šimandl)	89
Sbírka útěchy	
Je spor, předložený soudu, zbožím? (Ivan Koreček)	91
Dva příklady chybného postupu soudu – co dál? (Monika Ciprová)	92
Názor	
K názoru JUDr. Drahošlava Sojky v Bulletinu advokacie č. 2/2001 (Karin Vrchová)	94
Víte, že (Stanislav Balík)	95
Mezinárodní vztahy	
Konference prezidentů evropských advokací – Vídeň 22. – 24. 2. 2001 (Václav Mandák)	96
Několik poznámek ze stáže v Německu (David Padyšák, Eva Vyoralová)	98
Ze zahraničí	
• Ochrana intelektuálního vlastnictví v Číně (Jan Matějka)	100
• Evropský soudní dvůr potvrdil zákonnost Směrnice o usazování advokátů	103
• Law Society přichází s návrhem předběžného řešení ve věci multidisciplinárních partnerství	104
Vzor podání	
Vyúčtování nákladů obhajoby obhájce ex offa (Daniela Kovářová)	105

Personalia**JUDr. Vladimír Horný**

109

Z odborného tisku (připravuje JUDr. Jaroslava Vanderková)

110

Různé

- Informace o studentském projektu JURISTIC 113
- Seminář pořádaný John Marshall Law School v Praze 114
- XI. Karlovarské právní dny 115

Nakonec (kresba L. Lichého)

116

Inzerce117

Připomínáme, že termín k odevzdání prací pro **PUBLIKAČNÍ SOUTĚŽ ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ A MLADÝCH ADVOKÁTŮ** je 30. června t. r. Vypsána témata viz BA č. 10/2000, s. 83, statut soutěže BA č. 10/1999. Upozorňujeme, že kromě čtyř vypsanych témat je možno zpracovat i volné téma. Soutěž je každoročně dotována štedrými cenami (1. cena 25 000,- Kč, 2. cena 15 000,- Kč, 3. cena 10 000,- Kč a možnost získání peněžité odměny i mimo hlavní ceny). Věříme v hojnou účast mladých kolegyň a kolegů.

Bulletin advokacie jako jediný odborný časopis přináší pravidelně informace o obsahu periodik z oblasti práva a hlavních souvisejících oborů.

Dnes na stranách 110 – 113.

O kohoutcích a slepičkách, šarlatánech, mastičkářích, genech a renomovaných advokátech

Když vědci nedávno po dokončení inventarizace lidského genomu zjistili, že se člověk pramálo liší od paviána, pavouka či nějakého hlavonožce, čekal jsem od našeho druhu masový odklon od plytkých konzumních návyků, zejména od mobilů, notbuků a od Aspi, a příklon k rozjímavému životu, v němž by každý z nás své člověčenství nehledal jako pavián v odporném vřeštění a skákání po diskotékách či jako ten pavouk ve splétání sítí pro své politické odpůrce nebo snad dokonce jako hlavonožec v rozvíjení svých odporně slizkých podnikatelských chapadel k polapení jakékoliv kořisti, nýbrž věnoval by se výstupu po vertikále své existence k ušlechtilým záležitostem transcendentna a metafyziky, i když a právě proto, že tyto věci nemají s glajchšaltující genetikou co dělat.

Jako vždy jsem se ovšem trapně mýlil, neboť objev ujistil lidstvo nikoliv o tom, že se od paviánů liší něčím jiným než genomem, nýbrž o tom, že se od paviánů neliší ničím, takže na odbytu Go se objev projevil příznivě, kdežto pojednání sv. Tomáše Kempenského O následování Krista se více než dříve jako remitenda vrací do nakladatelství. Kohoutci s načepýřenými hřebínky se nadále naparují po českých hnojištích a smetištích, či dnes spíše po skládkách a všelijakých uložistištích odpadu, že našli cosi, co lze zkonsumovat, a roztomilé slepičky se mohou přetřhnout, aby celému světu oznámily, že konečně snesly první vajíčko, a hned za to žádají alespoň doktorát, ne-li rovnou LLM, neboť kvůli svému genomu, tak podobnému lidskému, nejsou schopni vzít na vědomí existenci dalších miliard kohoutků a slepiček v čase i v prostoru, natož onu eschatologickou úvahu „memento, gallina, quia pulvis es et in pulverem reverteris“, kteréžto úvahy je schopen jenom člověk (ten si říká memento, homine), jakkoliv v jeho genetické výbavě, stejně jako v genetické výbavě paviána, vědomí neodvratného konce zdejší existence zakódováno není.

Tak vidíte, chtěl jsem vás trochu pobavit a nakonec jsem vás málem vyděsil; hlavně nejspíš ctižádnostivé mladé kolegyně a kolegy, kteří ovšem zase, když se to tak vezme kolem a kolem, úvodníky tak moc nečtou, protože na to kvůli LLM nemají čas; když je čtou, tak nerozumějí latinsky, protože na latinu neměli čas kvůli doktorátu; a jestli latinsky rozumějí, tak ztráceli čas nad něčím, na čem se dnes nevydělají žádné peníze, což svědčí o tom, že vedle paviánského genomu

disponují ještě čímsi specificky lidským, co jim nedovoluje, aby je eschatologie vyděsila. Rozhodně se omlouvám za porušení tabu, jakým se dnes stala každá zmínka o přirozené smrti; to tabu pohřichu nekryje diskurs o tom, jak smrt pokud možno legálně a masově přivodit.

Ale vraťme se ke svým doktorátům a masters a vůbec pochvalám, poctám a vyznamenáním. Nebude o tom řeč poprvé – se svými lžidoktory jsme si už kdysi dost užili a taky jsme se tomu dost nasmáli v souvislosti s tím starobylym příslovím doctor duplex, asinus triplex.

My máme v tuto chvíli u nás sklon k nadměrné ctižádosti a soutěživosti, jak to odpovídá oblíbenému ekonomickému paradigmatu o svobodné soutěži, s čímž si i právníci ve vztahu k neprávnickům před různými Úřady pro ochranu hospodářské soutěže dost užili a ještě užijí. Ale nedejme se mylit: soutěž pronikla i do našich řad a my se v ní chováme stejně dětinsky, jako všichni ostatní. Každá soutěž vyžaduje žebříček nebo tabulku o postavení na relevantním trhu; tu musí někdo sestavovat a použít k tomu nějakých kritérií. Pamatuji ještě snahu socialistické advokacie seřadit nějak advokáty podle kvality jejich práce. Byl to systofovský úkol a taky ztroskotal, protože na kritériích se ani tehdy nemohl nikdo dohodnout. Zbyla pochopitelně oddanost socialismu, členství v KSČ, účast na schůzích ROH a tak. Snad ještě žijí ctižádstiví kolegové, kteří tehdy dostali titul zasloužilý advokát. Sami se tomu někteří smáli už tehdy. Teď by to na sebe asi neprozradili. Styděli by se. Diplomy skončily v odpadkových koších a kamnech.

Co dnes? Komora nevede žádné žebříčky advokátů ani advokátních kanceláří. Má se snad zsměšnit? Věci se ujali kolegové a kolegyně sami a pak média. Výsledek je ještě směšnější, než býval za socialismu. Místo titulu zasloužilý advokát udělují teď naše média titul renomovaný advokát (RnDr?), případně renomovaná advokátní kancelář. Obávám se, že mnozí z nás jsou jak zasloužilí, tak renomovaní. Já ještě nic nenamítám proti seřazení kanceláří podle velikosti, jak to činí zahraniční a cizojazyčný český tisk, ačkoliv i toto kritérium je mnohy pochybné, neboť se opírá o vlastní informace kanceláří o sobě samých; o přesnosti takových informací si lze učinit představu. Jindy se v cizině zase vybírá podle hodnocení kanceláří jinými kancelářemi. Při menším počtu účastníků ankety je vypovídací hodnota takových žebříčků taky nulová. Ale alespoň víme, podle čeho se řadilo. Podle čeho uděluje titul „renomovaný“ náš tisk? Já to nevím. Podle počtu akademických titulů? Podle píce? Podle procenta úspěšnosti? Podle výše požadovaného honoráře? Podle počtu zlatých rybiček v kanceláři? Podle míry zločinnosti klientely? Podle množství skandálů? Podle kravaty? Podle drzosti? Podle hvězd? Podle obliby u vlády nebo u politické strany? Podle vízáže? Podle koní v bouráku? Podle kvality ochranky? Čert ví.

A tak plno šarlatánů a mastičkářů, kteří všude byli, všechno znají, všemu rozumějí a mají třeba i všechny možné tituly, dostává ten podezřelý predikát „re-

nomovaný“, čemuž bychom se, jak je tak známe, vesele zasmáli, kdyby to zavádělo jenom nějakou bezvýznamnou či podezřelou klientelu, ale ono to zavádí i různé veřejné úřady, ministerstva a vládu, takže nakonec vždy po nějakém průšvihy titíž medialisté, kteří predikát udělili a hojně zdůrazňovali, volají na Komoru, jak je něco takového u renomovaného advokáta možné a jak to může Komora trpět, jako kdyby to byla Komora, kdo kolegu či kolegyni renoval. Ta je může leda tak revokovat a potom zase renoval.

Takže, milí přátelé, zkuste

- se občas proti podezřelému titulu „renomovaný“ ohradit;
- tu a tam doznat, že o mezinárodním právu veřejném nemáte sebemenší potuchy, či že před Rozhodčím soudem Mezinárodní obchodní komory jste ještě nikdy nezastupovali;
- nedávat hlavu na špalek za oprávněnost zájmů svých klientů;
- nevytahovat se pořád jako ten Mastičkář, který náleží k nejzajímavějším památkám našeho písemnictví a naší chlubivosti již ze 14. století; Mastičkáři totiž „ni v Čechách, ni v Moravě, ni v Rakúsiech, ni v Uhřích, ni v Bavořích, ani v Rusiech“ atd. atd. „krátčě řkúce, po všem světě, nikdiež jemu nenie rovně, kromě žeř pirdí neskrovně“;
- trochu brzdit s tím LLM, protože citát shora uvedený Mastičkáři taky nescetnými diplomy potvrdili „učení mistři“, nejspíš i z nějaké proslulé univerzity v Idahu či v Montaně, a to patrně včetně toho pirdění.

Ale hlavně, pohledte na své povolání sub specie aeternitatis při plném vědomí toho, že věčnost není nějaké nekonečné plynutí času, nýbrž neexistence času vůbec, kteréžto myšlenky není schopen nějaký uřvaný pavián, genom negenom. Z tohoto pohledu bych viděl predikát „pocitivý“ advokát za víc, než tři doktoráty z KU a dvě LLM z Indiany a Tennessee.

Karel Čermák

Březen 2001

A ještě oblíbený slovníček pro LLM a RnDr.: Memento, homine, quia pulvis es et in pulverem reverteris = Pamatuj, človče, že jsi prach a v prach se obrátíš; Gallina = Slepička; Doctor duplex, asinus triplex = Dvojnásobný doktor, trojnásobný osel; Sub specie aeternitatis = Pod zorným úhlem věčnosti

JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D.
advokát, Brno

Zájmová samospráva a její předpisy

Na rozdíl od územní samosprávy je zájmová samospráva podstatně méně teoreticky propracována a je mnohem méně předmětem zájmu právních i správních teoretiků. Již v samotném pojmu jejího označení najdeme nejednotu. Vedle sebe se lze setkat s pojmem **samospráva zájmová** i **samospráva profesní**. Tyto pojmy se používají promiskuitně, jinde je samospráva profesní vnímána pouze jako samospráva profesních komor a zájmová samospráva jako širší pojem zahrnující i vysokoškolskou samosprávu. Snad nejmýšlivější by byl pojem založený na negativním vymezení, tedy **samospráva neúzemní**. V tomto textu nadále používáme pojem zájmová samospráva, aby byla jednoznačně do této oblasti zahrnuta i samospráva vysokých škol.

Zájmová samospráva je reprezentována:

1. profesními komorami s povinným členstvím,
2. komorami s nepovinným členstvím,
3. vysokoškolskou samosprávou

Charakteristické prvky zájmové samosprávy:

1. **Zákonný základ jejího zřízení.** Subjekty zájmové samosprávy jsou zřízeny přímo zákonem jako veřejnoprávní korporace. Výjimkou jsou soukromé vysoké školy, které jsou zřízeny na základě zákona soukromou iniciativou (zřízení obchodní společnosti, obecně prospěšné společnosti), ovšem s nutností státního souhlasu.
2. **Právní základ.** Subjekt veřejné samosprávy má vždy právní subjektivitu. V některých případech v jeho rámci mohou působit členské právnické osoby (krajské notářské komory v rámci Notářské komory ČR). Vedle právní subjektivity je významnou složkou právního základu možnost regulovat svými předpisy chování subjektů podrobných zájmové samosprávě. Ovšem pouze u profesní samosprávy a zejména u stavovských předpisů advokátní komory můžeme hovořit o jejich obecné závaznosti, což je základní charakteristika právních předpisů. Ostatní předpisy zájmové samosprávy mají spíše povahu vnitřních předpisů, tedy interních normativních aktů.

3. **Ekonomický základ.** Každá zájmová samospráva má vlastní majetek a vlastní hospodaření. Základním zdrojem příjmů jsou příspěvky členů s výjimkou vysokých škol, kde jsou příjmem platby za studium ať již od státu či samotných studentů. Z principu není vyloučeno, aby samospráva hospodařila i se státním majetkem, pokud by stát chtěl podpořit určitou činnost a samosprávě svůj majetek dal k dispozici. Takové hospodaření však podléhá zvláštnímu režimu a dnes se vyskytuje u veřejných vysokých škol.
4. **Osobní základ.** Zájmová samospráva jako prvek veřejné správy se vztahuje vždy k osobám, a to především k fyzickým osobám. Pro klasickou zájmovou samosprávu je typické, že určité osoby jsou v působnosti zájmové samosprávy nezávislé na své vůli, pakliže se podílejí na realizaci určitého svého zájmu (v nejtýpčtější formě je tak tomu u profesních samosprávných komor).

Vztah vlády a samosprávy je do určité míry vždy konfliktní, neboť existence samosprávy omezuje vládní byrokracii. To je posláním samosprávy a je to poslání správné. Nejinak se tak děje i v případě zájmové (neúzemní) samosprávy. Samozřejmě, že zájmová samospráva z hlediska držitele centrální vládní moci vládnutí komplikuje a omezuje jeho rozhodovací možnosti. Václav Klaus dokonce při debatě o profesních komorách v Poslanecké sněmovně přirovnal profesní komory k novým feudalitám.¹⁾ Žádný člověk nemůže žít mimo stát a tedy mimo mocenskou strukturu, protože stát není nic jiného než společenská organizace s mocenským základem. Pro každého jedince je však významná pluralita panství. Pokud se tedy na komory díváme jako na feudály, pak je lepší existence 10 menších feudálů, mezi kterými si můžeme volit, než existence feudála jednoho – státu, jemuž musíme být poddáni. Svoboda volby panství je významnou svobodou. Právě svobodná volba pána rozlišuje poddanství a nevolnictví.²⁾ Samospráva vede k pluralitě mocí a tím zabezpečuje větší svobodu jedince.

Z hlediska ústavního má zájmová samospráva velmi slabé zakotvení, neboť není v Ústavě č. 1/1993 Sb. vůbec zmíněna. Chabou ústavní oporou bychom

---

1) Těsnopišská zpráva z 34. schůze Poslanecké sněmovny, 3. volební období dne 22. 2. 2001 k návrhu zákona o Komoře soudních znalců.

Na řeč předsedy Poslanecké sněmovny Václava Klause reagoval poslanec Zdeněk Koudelka. <http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/034schuz/s034100.htm>

2) V českých dějinách je případ Dalibora z Kozojed příkladem nesmiřitelného postupu moci, která se chtěla jevit univerzalistickou a tedy totalitní vůči někomu, byť příslušníku vládnoucí vrstvy, který připustil možnost svobodné volby pána.

mohli najít pouze v úvodním prohlášení Listiny základních práv a svobod, kde ústavodárce uznává „*samosprávné tradice našich národů*“. S ohledem na historické realie je skutečností, že mezi tyto samosprávné tradice Čechů, Moravanů a Slezanů patří nejen samospráva územní, ale i samospráva vysokých škol a samospráva profesní realizovaná komorami jakožto zákonem zřízenými veřejnoprávními korporacemi. Je skutečností, že řada právních institutů nemá vůbec žádné ústavní zakotvení a primárně jsou upraveny jen zákony. Zákon je u nás prvotním pramenem práva, pouze v menším počtu případů jde o ústavní povinnost zákonodárce vydat ústavou předpokládaný zákon, kdy se jedná o zákonné provedení ústavy.³⁾ K této situaci přispívá i stručnost naší ústavy.⁴⁾ Lze konstatovat, že úprava obsažená v zákoně nesmí být v rozporu s ústavou, zákon však může upravit i společenské vztahy, které ústavně vůbec upraveny nejsou nebo jen velmi chabě tak, jak je tomu u zájmové samosprávy. Samozřejmě by významu zájmové samosprávy odpovídalo, aby i ona měla určité pevnější ústavní zakotvení. Absence takového zakotvení však sama o sobě neznamená neústavnost profesní samosprávy a právních institutů, které používá. Profesní samospráva má na území Čech, Moravy a Slezska značnou tradici. Přesto se však staly i po r. 1989 u nás pokusy znovu se rozvíjející profesní samosprávu oslabit a zničit ve prospěch posilování centrální moci vládní.⁵⁾

1. PROFESNÍ KOMORY S POVINNÝM ČLENSTVÍM

Profesní komory navazující na tradici středověkých cechů jsou jako právnické osoby veřejného práva zřizovány zákonem a nezapisují se do obchodního rejstříku. Tyto komory sdružují fyzické osoby samostatně výdělečně činné v činnostech stanovených zákonem. Každý, kdo chce vykonávat určitou zákonem určenou profesi, je příslušníkem komory. Právnické osoby nemohou být členy profesní ko-

---

3) Např. zákon o volbách Parlamentu, zákony o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, Senátu a o stycích mezi nimi podle čl. 40 Ústavy č. 1/1993 Sb. Zákony provádějící některá hospodářská a sociální práva podle čl. 29 odst. 3, čl. 30 odst. 3, čl. 32 odst. 6 nebo čl. 33 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

4) Ústava má 113 článků a Listina 44 článků. Ústava Belgie má 198 článků, Polska 243, Portugalska 298 a Španělska 169 článků.

5) Vláda V. Klause přijala usnesení č. 333 z 15. 6. 1994, které předpokládalo převedení veřejné správy vykonávané samosprávnými komorami na státní orgány. Toto usnesení likvidující profesní samosprávu nebylo pro odpor Poslanecké sněmovny realizováno, když první návrh takového zákona týkající se Komory patentových zástupců byl zamítnut (tisk č. 27, 2. volební období Poslanecké sněmovny).

mory, byť je možný výkon určitého povolání skrze právnické osoby.⁶⁾ Jinak by totiž byla umožněna nerovnost hlasů, kdy by jeden člověk mohl mít podíl na rozhodování komory přímo jako člen-fyzická osoba a zároveň i skrze jinou nebo dokonce několik právnických osob. Pokud je profesní komora mocenským subjektem, pak v demokratické společnosti musí být rovnost v rozhodování (rovnost volebního a hlasovacího práva) pokládána za základní a nenarušitelný princip. Legální výkon určité profese je spojen s nutnou příslušností ke komoře. Zánik členství v komoře automaticky znamená zánik možnosti vykonávat danou profesi. Komora nad příslušníky profesního stavu vykonává mocenská oprávnění (vybírání poplatků, kárná pravomoc). Mocenská činnost komory je však regulována zákonem a proti rozhodnutí stanovícímú povinnosti má každý právo na soudní přezkum.

Dnes existují tyto **profesní komory**:

- a) se sídlem v Brně – Exekutorská komora,⁷⁾ Komora daňových poradců,⁸⁾ Komora patentových zástupců,⁹⁾ Komora veterinárních lékařů,¹⁰⁾
- b) se sídlem v Olomouci – lékařská komora,¹¹⁾
- c) se sídlem v Praze – advokátní komora,¹²⁾ komora architektů,¹³⁾ Komora auditorů,¹⁴⁾ komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Notářská komora včetně krajských notářských komor,¹⁵⁾ lékárnická komora, stomatologická komora.¹⁶⁾

O příslušnicích určité profese se hovoří také jako o stavu a o profesní komoře jako o **stavovské organizaci**. *Stav je sociální skupina vnitřně spjatá určitým právním postavením ve společnosti, tímto postavením je vymezena vůči druhým společenským stavům.*¹⁷⁾ Pojem stavovská organizace je plně slučitelný s naším

6) Advokáti vykonávající společně advokacii skrze veřejné obchodní společnosti dle § 15 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

7) Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech.

8) Zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců.

9) Zákon č. 237/1991 Sb., o patentových zástupcích.

10) Zákon č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů.

11) Zákon č. 220/1991 Sb.

12) Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii.

13) Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě.

14) Zákon č. 254/2000 Sb., o auditorech.

15) Notářský řád č. 358/1992 Sb.

16) Zákon č. 220/1991 Sb., o lékařské komoře, stomatologické komoře a lékárnické komoře.

17) Velký slovník naučný, 2. díl, Diderot Praha 1999, s. 1393.

ústavním pořádkem, byť jako projev vrcholného centralistického etatismu se můžeme setkat s názory jinými.¹⁸⁾ Zcela jistě jsou advokáti, daňoví poradci, veterinární lékaři aj. sociálním stavem, jehož členy spojuje výkon společné profese, která nemůže být vykonávána nikým jiným, a právně je jejich postavení upraveno příslušnými zákony. Profesní stavy, které jsou spravovány formou profesní samosprávy, pak ze zákona nacházejí svou organizační identitu v komoře, která se právem označuje jako stavovská organizace. Stavovskou organizací z hlediska sociálního totiž komora je a není důvod toto označení nepřevzít i do právního předpisu. Samozřejmě by bylo neústavní, kdyby takový stav byl stavem uzavřeným a neprostupným, tak tomu však v profesní samosprávě není. Každý, kdo splní zákonem pevně definované podmínky, má právo na výkon dotčeného povolání, toto právo je pod soudní ochranou. Naopak každý, kdo v průběhu doby přestane splňovat zákonná kritéria, musí výkon povolání zanechat. Tento postup zaručuje rovnost občanů, neboť rovnost v přístupu k povolání není bezbřehé právo každého dělat cokoliv, ale právo, aby kritéria pro výkon povolání byla sta-

---

¹⁸⁾ Vládní stanovisko k návrhu zákona poslance Zdeňka Koudelky o Zeměměřické komoře vyjádřené dopisem předsedy vlády Miloše Zemana z 29. 11. 1999 čj. 4813/99-OVA, tisk Poslanecké sněmovny č. 411/1, 3. volební období Poslanecké sněmovny. Zde se pod písmenem c) uvádí, že „*předložený návrh zákona zavádí právní instituty, resp. pojmy stavovský předpis a stavovská organizace, ačkoliv tyto právní instituty a pojmy svým obsahem a vymezením neodpovídají ústavnímu pořádku České republiky, který vychází ze zásady plné občanské rovnosti*“. Jen pro upřesnění dodejme, že úprava obou pojmů v návrhu zákona o Zeměměřické komoře odpovídala úpravě těchto pojmů v zákoně o advokacii a je použita i v jiných zákonech o profesních komorách. Už tato skutečnost usvědčuje zpracovatele vládního stanoviska z neznalosti, neboť tyto pojmy nejsou do právního řádu nově zaváděny, ale již tam existují. Stavovská organizace je v § 40 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii a takto byla advokátní komora i dříve charakterizována podle § 34 odst. 2 zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii. O stavovských předpisech hovoří § 44 písm. b) – e) a i), § 49 odst. 2, § 50 odst. 2 a § 53 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. Obdobný pojem „samosprávná stavovská organizace“ je použit pro charakteristiku lékařské komory, stomatologické komory a lékárnické komory podle § 1 odst. 2 zákona č. 220/1991 Sb., Komory veterinárních lékařů podle § 1 odst. 2 zákona č. 381/1991 Sb., komory architektů, komory autorizovaných inženýrů a techniků podle § 23 odst. 1 zákona č. 360/1992 Sb. a Exekutorské komory podle § 109 odst. 2 zákona o soudních exekutorech. U Komory patentových zástupců je použita charakteristika „samosprávné organizace“ podle § 22 odst. 2 zákona č. 237/1991 Sb. a u Komory auditorů byl použit pojem „samosprávná profesní organizace“ podle § 24 odst. 3 zákona č. 524/1992 Sb. a tento pojem zachovává i § 28 odst. 2 zákona č. 254/2000 Sb.

novena právně a stejně vůči všem a po jejich splnění aby přístup k určitému povolání již nebyl znemožňován diskriminací z jakýchkoliv hledisek (pohlaví, rasa, národnost ap.). Z výše uvedeného plyne, že pojem stavovská organizace nemůže být slepě zaměňován s pojetím stavů za feudalismu a není nijak neústavní. Označení profesních komor za stavovské organizace plně odpovídá sociologickému chápání tohoto pojmu a je v souladu s ústavním pořádkem.

1.1 Stavovský předpis

Komory profesní samosprávy vydávají vlastní předpisy obsahující závazné normy, které jsou vynutitelné. Tyto předpisy mají charakter právního předpisu, neboť jsou závazné pro osoby podrobené osobní působnosti komory, přičemž nikdo nemůže vykonávat danou profesi mimo příslušnost k profesní komoře. Tyto předpisy tedy obsahují základní prvek právního předpisu – obecná závaznost, která je zde vázaná na profesní činnost (nikoliv tedy primárně na území jako u státu či územní samosprávy). Nejpodrobnější legislativní úprava je u stavovských předpisů advokátní komory, kterými se budeme blíže zabývat.¹⁹⁾ U stavovského předpisu jde při posuzování ústavnosti o složitější otázku než v případě označení komory za stavovskou organizaci. I když úprava stavovského předpisu je výslovně jen v zákoně o advokacii a zmíněny jsou v zákoně o soudních exekutorech,²⁰⁾ tak i jiné komory přijímají předpisy, které plně odpovídají charakteristice stavovských předpisů tak, jak je zná zákon o advokacii.²¹⁾ U Komory auditorů se používá pro tento druh předpisů pojem profesní předpis.²²⁾ Stavovský předpis má charakter právního předpisu a teoreticky má značnou podobu s obecně závaznými

¹⁹⁾ Jde o úpravu použitou v stávajícím zákoně o advokacii. K normotvorbě advokátní komory podle zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii viz Zdeněk Koudelka: Normotvorba advokátní komory, *Bulletin advokacie* 2/1995, s. 7–10.

²⁰⁾ V § 110 odst. 7 zákona o soudních exekutorech je zvlášť v písm. c) hovořeno o organizačním, volebním, zkušebním, kárném a kancelářském řádu a zvlášť v písm. i) o stavovských předpisech. Byť všechny uvedené řády jsou svým charakterem právními stavovskými předpisy. Jejich působnost se vztahuje na všechny exekutory či případně i na exekutorské kandidáty a exekutorské koncipienty.

²¹⁾ Jde např. o organizační řády, volební řády, jednací řády, disciplinární řády a určené výše příspěvků a náhrad na činnost komor. U patentových zástupců jde o § 25 odst. 1 písm. b) – d) zákona č. 237/1991 Sb., u lékařské komory, stomatologické komory a lékárnické komory § 15 odst. 2 písm. a), d), f) a g) zákona č. 220/1991 Sb., u Komory veterinárních lékařů § 12 odst. 4 písm. f), d), g) a h) zákona č. 381/1991 Sb. aj.

²²⁾ § 29 písm. b) a § 31 odst. 3 písm. b) zákona o auditorech.

vyhláškami územní samosprávy. Adresáti norem ve stavovských předpisech však nejsou osoby nacházející se na určitém území, jak je tomu u krajů a obcí, ale osoby vykonávající určité povolání. Navíc v případě advokacie jsou podrobeni stavovským předpisům nejen advokáti, kteří jsou členy komory,²³⁾ ale i advokátní koncipienti, kteří členy komory nejsou a jsou v zaměstnaneckém vztahu k advokátovi, nikoliv k advokátní komoře.²⁴⁾ Při vědomí této skutečnosti a při respektování zásady, že povinnosti osobám mohou být ze strany veřejné moci ukládány jen na základě zákona,²⁵⁾ můžeme rozlišit stavovské předpisy do tří skupin:

1. Stavovské předpisy neukládající povinnosti. Jde o předpisy, kde budou řešeny čistě organizační věci nebo budou přiznávána práva (podmínky půjček a sociálních dávek pro příslušníky profese z rozpočtu komory).
2. Stavovské předpisy ukládající povinnosti pouze členům komory (výše a splatnost příspěvků na činnost komory, organizace povinného pojištění ap.).
3. Stavovské předpisy ukládající povinnosti nečlenům komory (poplatek za profesní zkoušku, podmínky profesní přípravy před zkouškou ap.).

První skupina stavovských předpisů, která neukládá povinnost, je z hlediska ústavního bezproblémová. Právo na plnění nad zákonný rozsah nebo úprava vnitřních organizačních záležitostí nespadá pod ústavní úpravu. Pokud jde o stavovské předpisy ukládající povinnost členům komory, pak takové stavovské předpisy musí mít oporu v zákoně, i když nemusí jít o konkrétní zákonné zmocnění k vydání stavovského předpisu. Příkladem je etický kodex advokáta, kde je obsažena řada povinností, které nejsou přímo v zákoně, ale jsou provedením zákonného ustanovení o čestném a svědomitém výkonu profese i zákonného pro-

---

²³⁾ Je zde použit pojem členství, i když zákon o advokacii se tomuto pojmu vyhýbá, neboť nejde o členství vzniklé dobrovolným vstupem do komory, ale o povinné členství vzniklé ze zákona okamžikem vzniku oprávnění k výkonu příslušné činnosti. Jiné zákony o profesních komorách však pojem člen či členství znají, je tomu tak u notářských komor podle § 29 odst. 4 a 5 zákona č. 358/1992 Sb., komory autorizovaných architektů a komory autorizovaných inženýrů a techniků podle § 23 odst. 2 – 4 zákona č. 360/1992 Sb., u Komory daňových poradců podle § 9 odst. 5 zákona č. 523/1992 Sb., lékařské komory, stomatologické komory a lékárnické komory podle § 2 odst. 1 zákona č. 220/1991 Sb. a exekutorské komory podle § 109 odst. 2 zákona o soudních exekutorech.

²⁴⁾ Ještě složitější je situace u notářů, kteří jsou členy notářských komor. Částečné právo podílu na samosprávě mají však i notářští kandidáti s hlasem poradním na kolegiu notářské komory (§ 31 odst. 2 zákona č. 358/1992 Sb.), nečleny komor jsou pak i notářští koncipienti. Jinak je tomu u exekutorských kandidátů, kteří stejně jako exekutorští koncipienti nemají právo účasti na exekutorské samosprávě ani formou hlasu poradního.

²⁵⁾ Čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

fesního slibu.²⁶⁾ Zde je také materiálně nutno vzít v úvahu, že tyto povinnosti jsou ukládány stavovským předpisem, který je přijímán orgány samosprávy příslušné profesní skupiny, tedy adresátem povinností je ten, kdo se přímo nebo skrze volebné zástupce podílí na jejich přijetí. U třetí skupiny stavovských předpisů, které ukládají povinnosti nečlenům komory, kteří nemají právo se podílet na výkonu profesní samosprávy, je nutný nejpřísnější přístup k posouzení jejich ústavnosti. Zde mohou být obsaženy jen povinnosti, které mají přímý základ v zákoně, a každý takový předpis by měl mít zákonné zmocnění pro své vydání. Jde vlastně o prováděcí předpisy a teoreticky jsou podobné nařízením územní samosprávy v přenesené působnosti, zatímco u předchozích skupin bychom spíše podobnost spatřovali s obecně závaznými vyhláškami v samostatné působnosti územní samosprávy.²⁷⁾

Všechny stavovské předpisy bez ohledu na to, zda a komu stanoví povinnosti, podléhají doзору státu, a to prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti a soudu. Každý stavovský předpis musí být komorou do 30 dnů po přijetí předložen Ministerstvu spravedlnosti. Má-li ministr spravedlnosti za to, že stavovský předpis je protizákonný, může podat do dvou měsíců od jeho přijetí žalobu na jeho zrušení k Městskému soudu v Praze.²⁸⁾

Závěrem lze říci, že obecně existence stavovských předpisů, ať již nesou přímo tento název nebo ne, je v souladu s ústavou. Možná neústavnost může nastat jen, pokud by jimi byly ukládány povinnosti, které by neměly zákonný základ, přičemž je přísnější kritérium posuzování ústavnosti nutno zvolit vůči stavovským předpisům, kde adresáti povinností nejsou členy komory.

2. KOMORY S NEPOVINNÝM ČLENSTVÍM

Jde o Hospodářskou komoru se sídlem v Praze a Agrární komoru se sídlem v Olomouci.²⁹⁾ Tyto celostátní komory se dělí na okresní komory, jež se mohou slučovat do regionálních komor, a profesní společenstva. Tyto komory jsou sice

²⁶⁾ § 5 odst. 1 písm. i, § 16 a § 17 zákona o advokacii.

²⁷⁾ Z tohoto pohledu jsou velmi problémové stavovské předpisy advokátní komory, kterými je upraveno povinné vzdělání koncipientů (odborné semináře). Zcela jistě neúčast koncipienta na těchto akcích nemůže vést k nepřipuštění k advokátní zkoušce, neboť to není zákonný předpoklad pro účast na advokátní zkoušce.

²⁸⁾ § 50 zákona o advokacii. § 247 – § 250k občanského soudního řádu č. 99/1963 Sb. V řízení se bude postupovat jako v žalobě ve správním soudnictví, byť předmětem žaloby bude normativní a nikoliv individuální správní akt. Pokud by však byly stavovské předpisy obecně pojímány jako podzákonné právní předpisy, pak je k jejich rušení příslušný i Ústavní soud podle čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy č. 1/1993 Sb.

²⁹⁾ Zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře a Agrární komoře.

zřízeny zákonem jako právnické osoby, ale nemají veřejnomocenská oprávnění vůči svým členům, zapisují se do obchodního rejstříku. Rovněž okresní komory jsou právnickými osobami zapisovanými do obchodního rejstříku, zatímco společenstva nemají právní subjektivitu s výjimkou toho, kdy jsou zároveň subjekty podle jiných zákonů (zákona o sdružování). Příslušnost k dané komoře není podmínkou výkonu určité profese. Protože tyto komory nemají veřejnomocenská oprávnění vůči podmínkám podnikání svých členů, je zde umožněno i členství právnických osob. Určitý člen tedy může být členem coby podnikatel-fyzická osoba i jako ovládající osoba (jednatel, jediný společník) podnikatele-právnické osoby, která je rovněž členem komory. Prakticky se jedná o zájmové skupiny, které jsou pro svou významnost v hospodářském životě státu zakotveny přímo zákonem. Svou povahou však spíše odpovídají soukromoprávním sdružením podle zákona o sdružování a v politickém životě působí především jako nátlakové skupiny. Z hlediska vzniku a organizace daných zákonem jsou tyto komory odlišné od komor, které vznikají jako dobrovolná sdružení, byť často sdružují představitele určité profese a usilují o své ustavení jako komory zřízené zákonem.³⁰⁾

I když i tyto komory mohou vydávat své **předpisy** závazné pro členy (statut komory, příspěvkový řád, volební a jednací řády komory a okresních komor) a i když může být člen za jejich porušení potrestán až vyloučením z komory,³¹⁾ nemají podle našeho názoru charakter právních předpisů, a to pro absenci jejich obecné závaznosti. Každý příslušník dané profese se totiž jejich osobní působnosti může vyhnout tím, že do komory nevstoupí, což je podmíněno jeho vůlí, anebo již jako člen komory vystoupí, což je jednostranný právní úkon. Předpis komory s nepovinným členstvím se tak na něj nebude vztahovat, aniž se to existenčně dotkne výkonu jeho profese. Předpisy přijímá sněm komory a do 15 dnů od schválení musí být předloženy k potvrzení vládě, která může do 30 dnů rozhodnout o odmítnutí potvrzení z důvodu rozporu s právním řádem. Pokud komora nesjedná nápravu do 45 dnů sama, pak předloží tyto předpisy k zrušení Poslanecké sněmovně Parlamentu.³²⁾

---

³⁰⁾ Např. Komora soudních znalců, kterou měl uzákonit návrh zákona poslanců Cyrila Svobody a Stanislava Křečka o Komoře soudních znalců, tisk 803, 3. volební období a Komora zeměměřičů, kterou měl uzákonit návrh zákona poslance Zdeňka Koudelky o Zeměměřičské komoře, tisk Poslanecké sněmovny 411, 3. volební období.

³¹⁾ § 5 odst. 4 písm. e), § 6 odst. 2 písm. b), § 11 odst. 2, § 13 odst. 2 a § 16 odst. 2 zákona o Hospodářské komoře a Agrární komoře.

³²⁾ Toto pravidlo bylo přijato v období platnosti československé ústavy za formy vlády shromáždění, kdy Česká národní rada byla nejvyšším orgánem veškeré státní moci.

3. VYSOKOŠKOLSKÁ SAMOSPRÁVA

Univerzity jako samosprávné korporace vznikly ve středověku a měly svůj právní (právní subjektivita, vlastní soudní pravomoc) i ekonomický (vlastní statky) základ. Univerzity sice podléhaly církevnímu dozoru, když vznikaly v sídlech biskupa, jenž byl kancléřem univerzity. Zároveň však měly vlastní samosprávné orgány ustanovované podle fakult a národů. Fakulty v čele s děkany byly organizačními celky ze studijních důvodů, zatímco národy v čele s prokurátory byly spíše politickými útvary. V čele univerzity stál volený rektor, což mohl být i student. Univerzity se díky této samosprávě staly relativně ideově nezávislé na městské obci, kde působily, nebo na okolní pozemkové vrchnosti. Tato samospráva u nás vznikla na první české univerzitě v Praze založené r. 1348 a první moravské univerzitě vzniklé r. 1573 v Olomouci.³³⁾

Vysokoškolské samosprávě jsou podrobeni příslušníci **akademické obce** – akademičtí pracovníci (profesoři, docenti, odborní asistenti, asistenti, lektori, výzkumní a vývojoví pracovníci) a studenti. Akademická obec realizuje svoji vůli prostřednictvím jí ustanovovaných akademických orgánů: akademický senát fakulty a školy, děkan, rektor,³⁴⁾ vědecká (umělecká, akademická) rada a disciplinární komise. Vysokoškolská samospráva se realizuje plně na veřejných vysokých školách. V uzpůsobené podobě se však může uplatnit i na státních a soukromých vysokých školách. V případě soukromých vysokých škol jde

---

Dané ustanovení je od 1. 1. 1993 v rozporu s Ústavou, neboť v systému formy vlády parlamentní demokracie je Parlament nejvyšším orgánem jen zákonodárné moci. Toto ustanovení přiznává Poslanecké sněmovně právo rozhodovat v nezákonné oblasti, což může být jen formou ústavního zmocnění, pouhé zákonné zmocnění nestačí. Tato neústavnost měla být odstraněna novelou, která však nebyla přijata (tisk č. 330 Poslanecké sněmovny, 2. volební období). § 20 zákona o Hospodářské komoře a Agrární komoře. Viz blíže k změně postavení parlamentu nález Ústavního soudu č. 107/2000 Sb.

33) Tato univerzita vznikla jako jezuitská univerzita z původního jezuitského lycea, r. 1773 se stala státní univerzitou. Přechodně 1778 – 1782 sídlila v Brně. V letech 1782 – 1827 působila jako moravské lyceum a univerzitní postavení zůstalo jen bohoslovecké fakultě, v roce 1827 ji byl vrácen statut univerzity pod názvem Františkova univerzita. V roce 1860 byla zrušena, nadále působila jen Cyrilometodějská teologická fakulta. Obnovena byla zákonem č. 35/1946 Sb. jako Univerzita Palackého v Olomouci.

34) Na ustanovení rektora veřejné vysoké školy se však rozhodujícím způsobem podílí hlava státu, neboť akademický senát veřejné vysoké školy může volit jen kandidáta na funkci rektora. Toho však jmenuje a odvolává prezident republiky – § 10 odst. 2 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Obdobně jmenuje na návrh vědecké (umělecké) rady vysoké školy profesory dle § 73 zákona o vysokých školách.

o výjimečné působení samosprávy v právnické osobě soukromého práva, která však musí mít státní souhlas a stát na ni přenesl část veřejné moci (oprávnění udělovat akademické tituly). I akademické orgány soukromé vysoké školy mají v rozsahu statutu vysoké školy registrovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy právo na autonomii rozhodování, do níž nemůže libovolně vstupovat ani vlastník.

3.1 Vnitřní předpisy

Vysoká škola vydává své vnitřní předpisy, za jejich porušení může být student postižen za disciplinární přestupek v disciplinárním řízení až vyloučením ze studia.³⁵⁾ Odpovědnost akademických pracovníků je odpovědností pracovních právních podle pracovních právních předpisů. Těmito vnitřními předpisy jsou zejména statut vysoké školy, volební a jednací řád akademického senátu, vnitřní mzdový předpis, jednací řád vědecké (umělecké) rady, řád výběrového řízení akademických pracovníků, studijní a zkušební řád, disciplinární řád pro studenty. Vnitřní předpisy vysoké školy i jejich součástí schvaluje akademický senát vysoké školy, pokud jde o vnitřní předpisy fakulty, tak je akademický senát vysoké školy schvaluje na návrh akademického senátu fakulty. Vnitřní předpisy nabývají platnosti registrací Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy na návrh rektora. Ministerstvo rozhodne o registraci do 90 dnů od zahájení řízení. Ministerstvo může odmítnout registraci jen z důvodu jejich rozporu s právními předpisy.

Pokud jde o povahu vnitřních předpisů vysoké školy jako právních předpisů, tak se domníváme, že nemají povahu právního předpisu, jelikož mají omezenou působnost na příslušníky konkrétní vysoké školy, nikoliv obecně na studenty určitého oboru. Příslušník akademické obce se může působnosti daného předpisu vyhnout tak, že půjde studovat nebo pracovat ve stejném oboru na jinou vysokou školu. Za porušení vnitřního předpisu lze sice studenta vyloučit ze studia, ale to se týká jen konkrétní vysoké školy. Student tedy může studovat ihned na jiné vysoké škole. Z toho tedy plyne, že vnitřním předpisům vysoké školy chybí základní charakteristika právního předpisu – obecná závaznost.

---

³⁵⁾ § 9 odst. 1 písm. b), § 17, § 27 odst. 1 písm. b) a § 64 zákona o vysokých školách.

JUDr. Tomáš Dvořák

Právnická fakulta Západočeské univerzity v Plzni

Neplatnost usnesení valné hromady kapitálových obchodních společností po novele obchodního zákoníku

I. ÚVODEM

Dne 1. 1. 2001 nabyl účinnosti zákon č. 370/2000 Sb., který představuje druhou velkou novelu obchodního zákoníku,¹⁾ a v pořadí již celkově jeho sedmáctou novelizací. Rozsah provedených změn v obchodním zákoníku je značný; novelizací byly v různé míře dotčeny prakticky všechny jeho části.²⁾ Nejrozsáhlejší změny přinesl však zákon č. 370/2000 Sb. v právní úpravě kapitálových obchodních společností. Právní praxe i teorie pocítovala potřebu změn v této oblasti velmi naléhavě, neboť dosavadní právní úprava zde ani zdaleka nebyla bez problémů, což se odráželo i v mnohdy nejednoznačné judikatuře českých soudů.

Jednou z oblastí práva kapitálových společností, kde byly nedostatky právní úpravy shledávány jako zvláště závažné, byla problematika neplatnosti usnesení valných hromad, a s tím související potíže se zneužíváním oprávnění daných obchodním zákoníkem některými majoritními i minoritními akcionáři,³⁾ jakož i jiné obtíže s tím spjaté. Právě to vedlo zákonodárce k rozsáhlé, a ve své podstatě zásadní novelizaci právní úpravy neplatnosti usnesení valných hromad, jenž by měla dosavadním problémům napříští zamezit.

1) První velkou novelu obchodního zákoníku představoval zákon č. 142/1996 Sb.

2) Přehled hlavních změn přinesl článek *Dědič, J., Kubík, M., Zrzavecký, J.* Významné změny, které přináší novela obchodního zákoníku. Právní rozhledy, 2000, č. 11, s. 483 an.

3) *Eliáš, K.* Mala herba cito crescit (O zneužívání oprávnění drobných a menšinových akcionářů). Sborník IX. karlovarské právnické dny, Praha: Linde, 1999, s. 132 an. (a dále in Bulletin advokacie, 2000, č. 5, s. 7 an.).

II. ZÁKLADNÍ PRINCIPY ÚPRAVY

Problematika neplatnosti usnesení valné hromady se dotýká pouze kapitálových obchodních společností, tedy s. r. o. a a. s.; pouze tyto společnosti mají jako svůj obligatorní orgán valnou hromadu, která je jejich nejvyšším orgánem (§ 125 odst. 1, § 184 odst. 1 obch. z.). Jádrem právní úpravy neplatnosti usnesení je obsaženo v ust. § 131 obch. z.; tato úprava se přitom dotýká jak s. r. o., tak s jistými dílčími odchylkami i a. s. (§ 183 odst. 1 obch. z.).

Ačkoliv je tedy valná hromada nejvyšším orgánem společnosti, neznamená to přesto absolutní nezvratitelnost jejích usnesení. Zákon staví její rozhodnutí pod relevantní soudní ochranu; totiž umožňuje jejich soudní přezkum za dodržení přesně stanovených a poměrně formalizovaných podmínek.

Smyslem tohoto je zajistit ochranu práv a nároků oprávněných osob před protiprávním postupem těch společníků (akcionářů), kteří majíce pořebnou většinou hlasů na valné hromadě, prosadili přijetí určitého usnesení. Platná právní úprava totiž stojí na principu, že není akceptovatelné nad jistou míru zasahovat do vnitřních poměrů společnosti jakožto soukromoprávního subjektu práv a povinností. Možnost prohlásit za neplatné usnesení z jakýchkoliv důvodů bez omezení by nutně měla za následek přílišnou ingerenci orgánů soudní moci do vnitřních záležitostí právnické osoby soukromého práva nad únosnou míru. Platí zde totiž ten princip, že i právnická osoba má jistá základní práva a svobody, které jsou ústavněprávně a mezinárodněprávně chráněny;⁴⁾ každý zásah do jejích práv a svobod tedy nutně musí mít svůj legitimní, oprávněný účel. Orgány veřejné moci mohou proto zasahovat do vnitřních poměrů právnické osoby pouze potud, pokud si to vyžaduje ochrana základních práv a svobod jejích členů, společníků či třetích osob. Jen tak lze totiž docílit stavu, aby tento zásah nevybočil z kautel základních práv a svobod vymezených mezinárodními i vnitrostátními předpisy.

Účelem právní úpravy je zde tedy ochrana práv společníků a akcionářů kapitálových obchodních společností, jakož i práv třetích osob nabytých *bona fides*. Právní úprava zde nutně musí zohledňovat tři základní okruhy zájmů, totiž zájmy *společníků*, zájmy *společnosti*⁵⁾ a konečně zájmy *třetích osob*, z nichž zejména vystupují do popředí zájmy věřitelů. Významným kritériem je zde přitom faktor

---

4) Srovnej k tomu např. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 19. 1. 1994 sp. zn. Pl. ÚS 15/93, publikováno in Ústavní soud ČR: Sběrka nálezů a usnesení, svazek 1, Praha, C. H. Beck 1994, s. 23.

5) Které mohou být, a v řadě ohledů také jsou v přímé kontrapozici proti zájmům společníků nebo některých z nich.

časový, neboť zde platí, že úměrně s dobou, která uplynula od přijetí usnesení, se komplikuje (pokud je vůbec možné) jednak možnost dosažení nápravy, jednak se zvyšuje nebezpečí zásahu do práv třetích osob nabytých v dobré víře.

III. OBECNÁ ÚPRAVA NEPLATNOSTI

§ 1 Úvodní poznámky

V této souvislosti zde platí, že není možné napadat neplatnost valné hromady jako takové. Valná hromada nemůže být neplatná, neboť je orgánem společnosti. Neplatné může být pouze usnesení valné hromady; pouze to lze napadnout žalobou. Rovněž tak platí, že lze napadat vždy pouze konkrétní usnesení valné hromady; to ovšem nutně nebrání závěru, že přijme-li valná hromada např. několik různých usnesení, lze napadnout jedno usnesení, některá, popř. i všechna přijatá usnesení. To, zda a která usnesení budou napadena, záleží výlučně na žalobci.

Co se možnosti napadnout usnesení valné hromady týče, platná právní úprava zde stojí na premise, že soud neplatnost usnesení neurčuje, nýbrž pouze deklaruje autoritativním způsobem. Usnesení je tedy neplatné zásadně *ex tunc*, a to bez ohledu na to, zda bude vycházet z toho, že se i zde uplatní obecné principy neplatnosti dle občanského zákoníku, či nikoliv.

§ 2 Podmínky prohlášení usnesení za neplatné

De lege lata platí, že soud může prohlásit usnesení za neplatné pouze tehdy, jsou-li tu splněny určité podmínky; není-li splněna byť jediná z těchto podmínek, není možné usnesení prohlásit za neplatné.

Základní podmínkou je zde *rozpor usnesení s právními předpisy, společenskou (zakladatelskou) smlouvou, zakladatelskou listinou nebo stanovami*.⁶⁾ Za neplatná lze tudíž prohlásit i ta usnesení, která, ač obsahově bezvadná, byla přijata např. na vadně svolané valné hromadě, anebo byla přijata vadnou procesní procedurou; je totiž zákonnou podmínkou platnosti usnesení řádné svolání valné hromady, její usnášeníschopnost a souhlas potřebné většiny hlasů přítomných společníků nebo akcionářů. Platná právní úprava stojí důsledně na premise, že nelze prohlásit za neplatné usnesení, které je pouze nerozumné nebo nevhodné,

---

⁶⁾ Tedy zásadně nejenom se zákonem, nýbrž se všemi právními předpisy, platnými a účinnými ke dni rozhodnutí valné hromady, které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů.

avšak právním předpisům, společenské (zakladatelské) smlouvě nebo zakladatelské listině a stanovám plně vyhovuje. To ovšem neznamená, že pokud je platnost usnesení valné hromady přezkoumávána soudem jen proto, že byla zpochybněna zákonnost svolání valné hromady, nemůže jiná, řádně svolaná valná hromada přijmout obsahově shodné usnesení (civ. R 64/1998).

Další podmínkou je zde včasné podání návrhu na soudní vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti. Návrh lze podat v *subjektivní lhůtě* tří měsíců ode dne konání valné hromady společnosti, nebo, pokud nebyla řádně svolána, ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se žalobce mohl dozvědět o konání valné hromady. Zásadně však zde platí, že žalobu je možno podat pouze v *objektivní lhůtě* jednoho roku ode dne, kdy se valná hromada konala (§ 131 odst. 1 obch. z.). Předpis o objektivní lhůtě se snaží omezit hrozbu právní nejistoty tím, že limituje nepřekročitelným způsobem dobu, kdy lze žalobu podat. Pokud právo nebylo v této lhůtě uplatněno, pak zaniká.

Obchodní zákoník v této souvislosti poněkud polopaticky stanoví, že pokud je důvodem žaloby to, že tvrzené usnesení valné hromady nebylo přijato proto, že o něm valná hromada nehlasovala, nebo že obsah tvrzeného usnesení neodpovídá usnesení, jež valná hromada přijala, může být žaloba podána v subjektivní lhůtě tři měsíce ode dne, kdy se žalobce o tvrzeném usnesení dozvěděl, nejspíše však v objektivní lhůtě jednoho roku ode dne konání nebo tvrzeného konání valné hromady (§ 131 odst. 2 obch. z.). Tato úprava je však v podstatě zbytečná, neboť toto plyne již z ust. § 131 odst. 1 obch. z. Lze zde souhlasit s názorem K. Eliáše, že takovéto kazuistické normování nepovede k žádoucím efektům, spíše bude způsobovat nové výkladové potíže a nejasnosti.⁷⁾

Platí zde přitom, že subjektivní i objektivní lhůta pro podání žaloby musí být bezpodmínečně dodrženy; jejich zmeškání nelze prominout.

Toto ovšem neplatí bezvýjimečně. Tak především, obchodní zákoník po novele výslovně stanoví, že rejstříkový soud není zásadně omezen žádnou lhůtou, co se přezkumu usnesení v rejstříkovém usnesení týče; to však platilo i před novelou. Rejstříkový soud může přezkoumávat usnesení i tehdy, pokud žaloba na určení neplatnosti usnesení nebyla v řízení podle § 200e o. s. ř. úspěšná, což je jistém novum. Rejstříkový soud je však vždy vázán výrokem pravomocného rozhodnutí soudu o určení neplatnosti usnesení podle § 131 odst. 1 a 2 obch. z., anebo o tom, že se neplatnost usnesení nevyslovuje z důvodů uvedených v § 131 odst. 3 obch. z. (§ 131 odst. 7 obch. z.).

---

⁷⁾ Eliáš, K. Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě. Praha, Linde 2000, s. 225.

Dále zde nově platí, že pokud se přijetím usnesení valné hromady o změně společenské (zakladatelské) smlouvy, resp. zakladatelské listiny nebo stanov dostal do rozporu jejich obsah s kogentním ustanovením zákona, pak lze žalovat na určení neplatnosti usnesení bez jakéhokoliv časového omezení (§ 131 odst. 8 posl. věty obch. z.).

§ 3 Aktivní legitimace

Další podmínkou je zde existence *aktivní legitimace* žalobce. Zákon totiž v § 131 odst. 1 obch. z. vymezuje zvláštním způsobem okruh osob oprávněných k podání žaloby. K podání žaloby je tedy oprávněn každý společník nebo akcionář, likvidátor, jednatel nebo člen představenstva,⁸⁾ správce konkurzní podstaty, vyrovnací správce a člen dozorčí rady⁹⁾ společnosti. Tento výčet má *taxativní* povahu, z čehož ovšem nutně plyne, že nikdo jiný návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti podat nemůže. Zásadně tedy není oprávněn napadnout neplatnost usnesení předběžný správce, nucený správce nebo správce majetku penzijního fondu,¹⁰⁾ pokud zároveň nejsou sami osobou k tomu oprávněnou podle § 131 odst. 1 obch. z. V takovém případě by však byly oprávnění podat žalobu z titulu svého postavení oprávněné osoby, nikoliv z titulu výkonu funkce.

Sporným v této souvislosti je, a bylo i před novelou, zda je aktivně legitimováno i představenstvo a. s. jakožto orgán, anebo jeho jednotliví členové. Na základě shodné normativní úpravy judikovaly slovenské soudy, že legitimováni jsou výlučně členové představenstva, nikdy však představenstvo jako orgán.¹¹⁾ S tímto názorem lze souhlasit, neboť i ve vztahu k dozorčí radě platí, že legitimováni jsou její členové, nikoliv dozorčí rada jako orgán.

V této souvislosti platí, že postačí, aby žalobce byl osobou oprávněnou podle § 131 odst. 1 obch. z. v okamžiku podání žaloby. Pokud poté žalobce

⁸⁾ Ust. § 131 odst. 1 obch. z. hovoří sice pouze o jednatelech, avšak statutárním orgánem a. s. je představenstvo, nikoliv jednatelé, a zákon je zde nutno vykládat *per ratione legis*, nikoliv úzce formalisticky.

⁹⁾ Zásadně má toto oprávnění člen dozorčí rady, nikoliv dozorčí rada jako orgán společnosti.

¹⁰⁾ To je ovšem nikoliv bezvýznamný nedostatek zákona, neboť právě u těchto osob by aktivní legitimace měla nesporně svůj smysl.

¹¹⁾ Např. Sběrka rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské republiky, č. 63/1996.

přestane být oprávněnou osobou,¹²⁾ nezaniká tím zásadně jeho aktivní legitimace.¹³⁾

Kromě toho je dále aktivně legitimováno k podání žaloby na určení neplatnosti usnesení valné hromady Ministerstvo financí ČR, pokud se jedná o usnesení valné hromady pojišťovny (§ 11 odst. 5 zák. č. 363/1999 Sb.). Ministerstvo financí ČR je však aktivně legitimováno k podání žaloby pouze tehdy, pokud byla usnesením do představenstva nebo dozorčí rady pojišťovny zvolena osoba, která nespĺňuje podmínky ke členství v těchto orgánech tímto zákonem stanovené (§ 11 odst. 4 zák. č. 363/1999 Sb.); žalovat na určení neplatnosti jiných usnesení valné hromady Ministerstvo financí ČR není aktivně legitimováno.

§ 4 Pasivní legitimace

Co se *pasivní legitimace* týče, platí zde, že legitimována je vždy pouze ta společnost, jejíž valná hromada přijala sporné usnesení. Společnost před soudem zásadně jedná svým statutárním orgánem. Pokud ovšem společnost žalují všichni jednatelé (členové představenstva), resp. má pouze jediného jednatele, který ji žaluje, pak jménem společnosti jedná před soudem pověřený člen dozorčí rady. Pokud však společnost nemá dozorčí radu, nebo je žalována i všemi členy dozorčí rady, je povinností valné hromady zvolit do tří měsíců ode dne doručení žaloby společnosti zástupce, který bude jménem společnosti jednat před soudem; neustanoví-li valná hromada společnosti zástupce, bude soudem jmenován opatrovník společnosti (§ 131 odst. 6 obč. z.).

§ 5 Řízení před soudem

Řízení ve věci určení neplatnosti usnesení valné hromady je i nadále konstruováno jako řízení *nesporné* podle § 200e OSŘ. Řízení samo je zásadně řízením návrhovým; soud jej nemůže zahájit *ex officio*. Zákon zde sice hovoří o žalobě na určení neplatnosti usnesení valné hromady, terminologicky vhodnější by však bylo hovořit zde o návrhu, a to tím spíše, že se zde jedná o zvláštní druh nesporného řízení, nikoliv o řízení sporné.

---

¹²⁾ Např. žalobce byl akcionářem. Pokud po podání žaloby prodá svoje akcie, nezaniká tím jeho aktivní legitimace.

¹³⁾ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 3. 1995 sp. zn. 7 Cmo 163/94, publikováno in *Ekonomický a právní poradce podnikatele*, 1997, č. 5, s. 122. Tento judikát se sice týká aktivní legitimace člena družstva k podání žaloby na neplatnost usnesení členské schůze, jeho právní závěr je však analogicky použitelný i zde.

Příslušným ve věci je v prvním stupni krajský soud [§ 9 odst. 3 písm. b) o. s. ř.], a to soud, u něhož je společnost, jejíž valná hromada přijala inkriminované usnesení, zapsána v obchodním rejstříku (§ 200e odst. 1 o. s. ř.). Ve věci se rozhoduje zásadně usnesením (§ 200e odst. 3 o. s. ř.).

§ 6 Důvody, kdy soud neplatnost usnesení nevysloví

Nově byly upraveny též důvody, při jejichž existenci soud nevysloví neplatnost usnesení valné hromady společnosti. Platí, že soud neplatnost usnesení valné hromady nevysloví za podmínek obsažených v ust. § 131 odst. 3 obč. z. Existence těchto důvodů neznamená, že se tímto plně sanuje případná nezákonnost usnesení. Soud zde pouze neplatnost usnesení nevysloví, a vzhledem k ust. § 131 odst. 7 obč. z. toto bude mít za následek jednak formální nenapadnutelnost rozhodnutí soudu (*res iudicata*), jednak všeobecnou závaznost tohoto rozhodnutí.

Prvým důvodem je, že usnesením došlo k porušení právních předpisů, společenské (zakladatelské) smlouvy, zakladatelské listiny nebo stanov, které však vedlo jen k nepodstatnému porušení práv osob aktivně legitimovaných k podání žaloby na určení neplatnosti usnesení nebo jiných osob, anebo jestliže toto porušení sice nebylo nepodstatné, avšak nemělo závažné právní následky [§ 131 odst. 3 písm. a) obč. z.].

Judikatura již v minulosti dospěla k závěru, že bylo-li nezákonným postupem společnosti upřeno hlasovací právo akcionáři, který by svými hlasy neovlivnil výsledek hlasování, není toto důvodem k prohlášení usnesení za neplatné (civ. R 43/1998). To ovšem nelze označit jinak než jako naprosté nepochopení účelu a smyslu zákona, a především hrubé porušení zákonného principu dobrých mravů.¹⁴⁾ Lze proto jen litovat, že toto ustanovení nebylo velkou novelou zrušeno.

Ve vztahu k a. s. platí, že za nepodstatné porušení se *zejména* považuje, pokud pozvánka na valnou hromadu nebo oznámení o konání valné hromady neobsahuje údaj o tom, zda se svolává řádná, mimořádná nebo náhradní valná hromada. Dále se za nepodstatné porušení považuje, pokud měla valná hromada rozhodovat o zvýšení základního kapitálu společnosti, že pozvánka na valnou hromadu nebo oznámení o konání valné hromady neobsahovala důvody navrhovaného zvýšení základního kapitálu, nebo jmenovitě hodnoty nových akcií, resp. nové jmenovitě hodnoty dosavadních akcií. Tyto případy jsou tedy *ex lege* určeny jako nepodstatné porušení práv akcionářů (§ 183 odst. 2 obč. z.).

¹⁴⁾ Shodně *Eliáš, K.* cit. v pozn. 7, s. 222.

Druhým důvodem, kdy soud neplatnost usnesení nevysloví, je stav, kdy by určením neplatnosti usnesení došlo k podstatnému zásahu do práv třetích osob získaných v dobré víře [§ 131 odst. 3 písm. b) obch. z.]. Určení, zda již nastal stav, kdy by mohlo dojít k podstatnému zásahu do práv třetích osob získaných v dobré víře, je ponecháno na úvaze soudu. Vždy však platí, že tento zásah musí objektivně hrozit, resp. existovat; pouhé subjektivní přesvědčení nebo domněnky zde zásadně nepostačují.

Třetím důvodem je, že byl již pravomocně povolen zápis fúze, rozdělení nebo změny právní formy do obchodního rejstříku [§ 131 odst. 3 písm. c) obch. z.]. Zákon zde vyžaduje, aby o tomto bylo pravomocně rozhodnuto, nikoliv aby již zápis v obchodním rejstříku byl fakticky učiněn.

Čtvrtým důvodem je, že se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady z důvodu jejího svolání v rozporu se zákonem dovolává pouze osoba, která tuto vadně svolanou valnou hromadu svolala nebo se podílela na jejím svolání [§ 131 odst. 3 písm. d) obch. z.].¹⁵⁾

Konečně pátým, posledním důvodem je, že v případě, kdy byla valná hromada svolána v rozporu se zákonem, se jí zúčastnili všichni společníci nebo akcionáři společnosti, nebo ti společníci (akcionáři), kteří přítomni nebyli, následně vyslovili s přijatým usnesením souhlas [§ 131 odst. 3 písm. d) obch. z.]. Tato konstrukce je ovšem zásadně nevyhovující, a to mimo jiné proto, že se takto zcela opomíjí požadavek nezbytné ochrany práv a oprávněných zájmů členů statutárních a dozorčích orgánů, pokud takto valná hromada rozhodla např. bez jejich vědomí.¹⁶⁾

§ 7 Ochrana společníků a akcionářů při zpětvzetí žaloby

Novela obchodního zákoníku se snaží zamezit možnostem šikanózních žalob. Cesta, která k tomuto byla zvolena, není ovšem zdaleka bezproblémová.

Může totiž nastat situace, že žalobce vezme zpět svoji žalobu, a jiná žaloba v této věci podána není. To by ovšem znamenalo, že po uplynutí lhůt nelze již usnesení soudně napadnout. Nejsou zejména u velkých akciových společností v praxi nijak výjimečné případy, že ostatní oprávněné osoby se rozhodnou žalobu nepodat, neboť mají za to, že jedna podaná žaloba postačuje, a vyčkat

---

¹⁵⁾ Např. jako člen představenstva společnosti.

¹⁶⁾ Tak např. lze uvažovat případ, kdy dozorčí rada za zády představenstva svolá valnou hromadu, která členy představenstva bez jejich vědomí odvolá. Podle ust. § 131 odst. 3 písm. d) obch. z. platí, že pokud se této valné hromady zúčastnili všichni akcionáři, nemohou se členové představenstva reálně nijak bránit.

soudního rozhodnutí. Pokud je žaloba pak vzata zpět,¹⁷⁾ nemohou již ostatní nezákonně usnesení soudně napadnout. Zákon pro tento případ nově stanoví, že v takovém případě ustanoví soud k ochraně práv osob, které nepodaly žalobu, společného zástupce z řad advokátů, který tímto získává postavení jejich *zákonného zástupce* (§ 131 odst. 10 obch. z.). Pokud nesouhlasí se zpětvzetím žaloby, je tento krok žalobce neúčinný, a řízení pokračuje. Zástupce je oprávněn podat i odvolání, popř. dovolání, lze-li důvodně očekávat úspěch ve věci.

Zástupce odpovídá i za způsobenou škodu, avšak pouze tehdy, pokud ji způsobil úmyslně nebo z hrubé nedbalosti (§ 131 odst. 10 posl. věta obch. z.). Zástupce má nárok vůči společnosti na náhradu nákladů a odměnu ve výši určené soudem. Určí-li tak soud na základě žádosti, musí mu společnost platit zálohy. Pokud však byla žaloba zjevně bezdůvodná, je povinností žalobce, resp. žalobců společně a nerozdílně uhradit náklady a odměnu zástupci ve výši určené soudem. Pokud však zástupce se zpětvzetím zjevně bezdůvodné žaloby nesouhlasil, pak mu soud přizná náhradu nákladů a odměnu jen v částečné výši, nebo nepřizná vůbec (§ 131 odst. 11 obch. z.).¹⁸⁾

Společného zástupce soud neustanoví tehdy, pokud se přijetím usnesení valné hromady o změně společenské (zakladatelské) smlouvy, resp. zakladatelské listiny nebo stanov dostal obsah těchto dokumentů do rozporu s kogentním ustanovením zákona. Zde tento postup nemá logický smysl, neboť zpětvzetí jediné žaloby zásadně nevylučuje, aby jiná oprávněná osoba tuto žalobu nepodala, neboť zde není žádná lhůta k podání žaloby.

Tato úprava je nesporně pozitivní, a řeší tak problém ochrany oprávněných zájmů dalších oprávněných osob. Na druhé straně však vůbec nezamezuje žalobám šikanózním, které budou podávány výlučně proto, aby společnost vyhověla mnohdy vyděračským požadavkům žalobce.¹⁹⁾ Zde je podle všeho jediné řešení, totiž rychlé rozhodnutí soudu ve věci, neboť princip nátlaku spočívá do značné míry právě na časovém faktoru. Šikanózní žalobce totiž obvykle kalkuluje s tím, že společnost raději ustoupí jeho nátlaku, než aby absolvovala zdoluhavé soudní řízení, které může trvat i několik let. Proti tomuto ovšem pouhá změna zákona nepomůže. Zde může pomoci pouze odhodlání společnosti postavit se těmto metodám na odpor, a především rychlé rozhodnutí soudu.

¹⁷⁾ Např. proto, že se žalobce se společností dohodl, resp. společnost ustoupila jeho nátlaku v zájmu zamezení vleklého soudního sporu.

¹⁸⁾ Tento postup nemá ovšem opodstatnění tehdy, pokud byly podány dvě a více žalob v téže věci.

¹⁹⁾ Typicky požadavkům na odkoupení akcií za zcela přemrštěné částky.

§ 8 Náhrada škody

Nově bylo též stanoveno, že s řízením o určení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti je spojeno řízení o náhradu škody, která vznikla z tohoto neplatného usnesení (§ 113a o. s. ř.). Tato konstrukce je však přinejmenším nedomyšlená.

Především vyvolává nutnost podání žaloby na určení neplatnosti usnesení valné hromady i tehdy, kdy by bylo mnohem vhodnější rovnou žalovat o náhradu škody. Kromě toho vyvolává nutně otázku, totiž zda je možno žalovat na náhradu škody i tehdy, pokud žaloba na určení neplatnosti nebyla podána, nebo jí nebylo vyhověno z důvodů uvedených v § 131 odst. 3 obč. z., nebo z důvodů jiných (např. neunesení důkazního břemene žalobce). Podle všeho však nelze vykládat zákon tak, že domáhat se náhrady škody je možné pouze tehdy, pokud byla určena neplatnost usnesení valné hromady soudem. Právo na náhradu škody zde zásadně nelze vázat na soudní určení neplatnosti usnesení valné hromady, a to tím spíše, že s výjimkou danou posl. větou § 131 odst. 8 obč. z. nelze žalovat po uplynutí prekluzivních lhůt. To, zda škoda vznikla, však může být zřejmé až po určité době, tedy v okamžiku, kdy již žalovat na neplatnost usnesení valné hromady není možné.

Podle všeho nezbyvá jinak, než vykládat předmětnou zákonnou úpravu *per ratione legis*. Jestliže byla podána žaloba na neplatnost usnesení valné hromady a soud neplatnost usnesení vysloví, pak je s tímto řízením spojeno i řízení o náhradu vzniklé škody podle § 113a o. s. ř.²⁰⁾ Pokud žaloba nebyla podána vůbec, nebo byla neúspěšná, anebo soud neplatnost usnesení nevyslovil podle § 131 odst. 3 obč. z., pak se lze náhrady škody domáhat v samostatném řízení; přitom je žalobce omezen pouze zákonnou promlčecí lhůtou.

Tento závěr nutně plyne i ze zvláštních zákonných ustanovení. Tak např. uvažujme případ, kdy valná hromada přijme usnesení, kterým bude rozhodnuto o změně právní formy společnosti, přičemž bude způsobena škoda společníkům. Soud však neplatnost usnesení nevysloví, neboť již byl pravomocně povolen zápis změny právní formy do obchodního rejstříku [§ 131 odst. 3 písm. c) obč. z.]. Taková interpretace zákona, podle níž by se bylo možno domáhat náhrady škody pouze v řízení o určení neplatnosti usnesení valné hromady v rámci ust. § 113a o. s. ř., by se nutně rozcházela s účelem a smyslem zákonné úpravy; kromě toho by tu ztrácelo smysl ust. § 69f odst. 5 a 6 obč. z. o odpovědnosti za škodu způsobenou statutárním orgánem společnosti při změně právní formy.

---

²⁰⁾ Pokud ovšem bylo o náhradu škody žalováno. Jistě nebude nikdo tvrdit, že ust. § 113a o. s. ř. znamená, že o náhradě škody bude soud rozhodovat i tehdy, když žalobce žádný takový nárok neuplatňuje.

§ 9 Neplatnost usnesení valné hromady a obchodní rejstřík

Ne všechna usnesení valných hrad vyvolávají potřebu změny zápisu v obchodním rejstříku. Tak např. usnesení valné hromady, kterým bylo rozhodnuto o výplatě dividendy akcionářům, nevyvolává potřebu změny zápisu. Řada přijatých usnesení však vyvolává nutnost změny zápisu v obchodním rejstříku; u některých je provedením změny zápisu v obchodním rejstříku a následným zveřejněním podmíněna jejich činnost. V praxi však může nastat (a velmi často také nastává) situace, kdy rejstříkový soud po přezkoumání platnosti určitého usnesení pravomocně povolil provedení (změny) zápisu do obchodního rejstříku, načež následně byla v řízení podle § 200e o. s. ř. určena neplatnost tohoto usnesení.

Novela obchodního zákoníku tuto problematiku podstatným způsobem novelizovala. Především platí, že pokud je dán některý z důvodů podle § 131 odst. 3 obch. z., nepřipadá zde v úvahu vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady v řízení podle § 200e o. s. ř. V ostatních případech soud neplatnost usnesení může vyslovit.

Společnost je poté sice povinna podat návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku, pokud tak však neučiní, může rejstříkový soud zahájit *ex officio* řízení k dosažení shody mezi skutečným stavem a stavem zapsaným, který vznikl zápisem skutečnosti založené usnesením valné hromady; řízení je však možné pouze za podmínek stanovených v ust. § 131 odst. 9 obch. z. Těmito podmínkami řízení je:

- 1) existence *veřejného zájmu*²¹⁾ na tomto řízení,
- 2) nebudou-li jím podstatně dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře,
a
- 3) neuplynuly dosud tři roky ode dne zápisu skutečnosti vzešlé z dotčeného usnesení.

Platí, že pokud některá z těchto podmínek není splněna, nelze rejstříkové řízení *ex officio* zahájit.

Rejstříkový soud však může *ex officio* zahájit řízení za podmínek uvedených v ust. § 131 odst. 9 obch. z. i tehdy, pokud nebyla vůbec žádná žaloba podána, resp. meritorně rozhodnuta. Pokud např. rejstříkový soud zjistí, že usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu akciové společnosti nebylo vůbec přijato, a rejstříkový soud již přitom pravomocně rozhodl o jeho

²¹⁾ Pojmu *veřejný zájem* lze využít např. studii *Eliáše, K.* Veřejný zájem (Malá glosa k velkému tématu). Ad notam, 1998, č. 5, s. 103 an.

zápisu na základě padělaných dokumentů, je oprávněn zahájit podle § 131 odst. 9 obč. z. řízení, v němž sám platnost takového „usnesení“ sám posoudí a rozhodne.

IV. ZVLÁŠTNÍ PŘEDPISY O NEPLATNOSTI USNESENÍ

Poslední novela obchodního zákoníku přinesla jisté znepréhlednění úpravy neplatnosti usnesení valných hromad společností, neboť kromě ust. § 131 a § 183 obč. z. jsou dále zvláštní předpisy o neplatnosti usnesení valných hromad, kterými bylo rozhodnuto o přeměně společnosti.

§ 1 Neplatnost usnesení valné hromady při fúzi společnosti

Při fúzi sloučením akciové společnosti zde platí ust. § 220h obč. z., podle něhož je důvodem pro podání žaloby na neplatnost usnesení valné hromady o sloučení i rozpor mezi usnesením valné hromady o sloučení a návrhem smlouvy o fúzi nebo skutečnost, že byla smlouva o fúzi prohlášena soudem za neplatnou (§ 220h odst. 1 obč. z.). Přitom platí, že neplatnosti se může dovolávat kromě osob oprávněných k podání žaloby na neplatnost usnesení valné hromady podle § 131 obč. z. i každá ze společností zúčastněných na fúzi sloučením. Zásadně zde platí, že žalobu lze podat pouze *zároveň* se žalobou na neplatnost usnesení valné hromady o schválení fúze sloučením, a to zásadně pouze ve lhůtě podle § 131 odst. 1, 2 obč. z. (§ 220a odst. 11 obč. z.).

Zákon zde však poněkud omezuje věcné důvody žaloby. Především platí, že důvodem pro podání žaloby na neplatnost usnesení nebo smlouvy není nepřiměřenost výměnného poměru akcií a doplatků, nebo že údaje o tomtéž v smlouvě o fúzi, zprávě o přezkoumání fúze nebo znalecké zprávě nejsou v souladu s právními předpisy (§ 220h odst. 2 obč. z.).

Platí, že pokud zájem zúčastněných společností na fúzi trvá, pak soud může na žádost společnosti ještě před rozhodnutím ve věci poskytnout společnosti lhůtu k uzavření nové smlouvy o fúzi nebo k přijetí nového usnesení valné hromady (§ 220h odst. 5 obč. z.).

Pokud by se stalo, že by rejstříkový soud bez ohledu na to, že probíhá řízení o neplatnosti usnesení valné hromady nebo smlouvy o fúzi rozhodl o pravomocném povolení zápisu fúze do obchodního rejstříku, pak soud neplatnost smlouvy o fúzi nebo neplatnost usnesení valné hromady nevysloví [§ 131 odst. 3 písm. c) obč. z.].

Zcela specifickým způsobem zde obchodní zákoník konstruuje právo osob oprávněných k podání žaloby na určení neplatnosti smlouvy o fúzi a usnesení valné hromady se tohoto práva kvalifikovaným způsobem vzdát. Toto lze dovo-

dit z ust. § 220i odst. 1 písm. j) obch. z., podle něhož se k návrhu na zápis fúze sloučením do obchodního rejstříku přikládá i prohlášení členů představenstva každé ze zúčastněných společností, že jim není známo, že:

- 1) byla podána žaloba na určení neplatnosti smlouvy o fúzi nebo usnesení valné hromady, nebo
- 2) bylo řízení o podané žalobě pravomocně zastaveno, nebo
- 3) že se oprávněné osoby tohoto práva vzdaly.

Oprávněné osoby se mohou práva na podání žaloby vzdát pouze písemným prohlášením s úředně ověřeným podpisem, nebo výslovným vzdáním se na valné hromadě; toto musí být uvedeno v notářském zápisu o rozhodnutí valné hromady. Vzdání se práva má právní účinky i vůči právním nástupcům akcionáře bez ohledu na to, jakým způsobem nabyl své akcie [§ 220b odst. 5 ve vazbě na § 220i odst. 1 písm. j) obch. z.].

Výše řečené platí i v případě fúze splynutím u akciové společnosti (§ 220a odst. 1 obch. z.), v případě fúze v obou formách u společnosti s ručením omezeným (§ 153a odst. 1 obch. z.), a v případě fúze společnosti s ručením omezeným s akciovou společností v obou formách (§ 153b odst. 2, § 220o odst. 2 obch. z.).

§ 2 Neplatnost usnesení valné hromady při rozdělení společnosti

Obdobným způsobem jako v případě fúze je konstruována neplatnost usnesení valné hromady a. s. i v případě rozdělení společnosti. Ust. § 220h obch. z. se použije i na neplatnost usnesení valné hromady o rozdělení akciové společnosti ve všech formách (§ 220v odst. 1, § 220za odst. 1 obch. z.). I zde přitom platí, že osoby oprávněné k podání žaloby na určení neplatnosti usnesení valné hromady se tohoto práva kvalifikovaným způsobem mohou vzdát [§ 220y písm. j) obch. z.], a to písemným prohlášením s úředně ověřeným podpisem, nebo výslovným se vzdáním na valné hromadě; toto musí být uvedeno v notářském zápisu o rozhodnutí valné hromady. Vzdání se práva má i zde právní účinky vůči právním nástupcům akcionáře bez ohledu na to, jakým způsobem nabyl své akcie [§ 220b odst. 5 ve vazbě na § 220y písm. j) obch. z.].

Výše řečené platí i v případě rozdělení společnosti s ručením omezeným ve všech formách (§ 153d odst. 1, 4 obch. z.).

§ 3 Neplatnost usnesení valné hromady při zrušení společnosti s převodem jmění na společníka nebo akcionáře

Právní úprava zde nemá žádná zvláštní, samostatná ustanovení. U akciové společnosti i společnosti s ručením omezeným odkazuje na přiměřenou aplikaci ust. § 220h obch. z. o neplatnosti usnesení valné hromady, jakož i ust. § 220j

obch. z. o právu oprávněných osob vzdát se kvalifikovaným způsobem práva na podání žaloby na určení neplatnosti usnesení (§ 153c odst. 1, § 220p odst. 3 obch. z.).

§ 4 Neplatnost usnesení valné hromady při změně právní formy

Tato problematika je upravena zvláštním způsobem v ust. § 69g obch. z., přičemž tato úprava se použije při změně právní formy akciové společnosti (§ 220zb odst. 1 obch. z.), tak i při změně právní formy společnosti s ručením omezeným (§ 153e odst. 1 obch. z.).

Obdobně jako při fúzi, rozdělení nebo při zrušení společnosti s převodem jmění na společníka (akcionáře) zde platí, že neplatnost usnesení valné hromady soud nevysloví, jestliže byl pravomocně povolen zápis změny právní formy do obchodního rejstříku [§ 131 odst. 3 písm. c) obch. z.]. I zde však platí, že pokud je možné odstranit vady, které jsou důvodem neplatnosti usnesení valné hromady, pak soud může na žádost společnosti ještě před rozhodnutím ve věci poskytnout společnosti lhůtu k odstranění této vady (§ 69g odst. 2 obch. z.).

Zvláštním způsobem je zde však konstruována *aktivní legitimitace* osob oprávněných domáhat se vydání soudního rozhodnutí. Podle § 69g odst. 1 obch. z. může tento návrh podat pouze společník nebo akcionář společnosti; nikdo jiný k tomuto není oprávněn.²²⁾ Ve zbytku zde platí obecná úprava neplatnosti usnesení valné hromady podle § 131 nebo § 183 obch. z.

V. SPORNÉ OTÁZKY

§ 1 K závaznosti pravomocného výroku rozhodnutí soudu

Zákon stanoví, že výrok pravomocného rozhodnutí soudu podle § 131 odst. 1, 2 nebo 3 obch. z. je závazný pro každého (§ 131 odst. 7 obch. z.). Nutně se zde tedy otvírá otázka, zda je popř. soud vázán i takovým výrokem, kdy bude žaloba na neplatnost usnesení zamítnuta např. jen pro procesní pochybení žalobce. Pokud bychom totiž vyšli z toho, že i výrok soudu o zamítnutí nebo odmítnutí žaloby je zavazující, pak by si soud nebo správní orgán nemohl platnost usnesení sám posoudit jako otázku předběžnou. Takovýto výklad zákona by se ovšem nutně rozcházel s jeho účelem i smyslem.

---

²²⁾ Tuto normativní konstrukci ovšem nelze označit za racionální. Je ostatně záhadou, proč bylo vůbec k tomuto omezení okruhu aktivně legitimovaných osob přikročeno, když u fúzí, rozdělení a převodu jmění je tomu právě naopak.

Nelze proto jinak, než vykládat ust. § 131 odst. 7 obch. z. tak, že každý je vázán výrokem soudu o tom, že usnesení valné hromady je neplatné,²³⁾ nebo že se neplatnost usnesení nevyslovuje podle § 131 odst. 3 obch. z., nebo že se žaloba zamítá pro věcnou neopodstatněnost. Pokud však soud např. odmítne žalobu proto, že nespĺňuje zákonem stanovené požadavky, pak tímto není rozhodnuto meritorně o platnosti usnesení, a takovýto soudní verdikt nelze považovat za závazný pro každého ve smyslu ust. § 131 odst. 7 obch. z.

§ 2 Důsledky nepodání žaloby na (ne)zákonnost usnesení

V praxi může snadno nastat situace, že nebude podána žaloba na určení neplatnosti valné hromady v zákonné lhůtě. Z tohoto ovšem část literatury a zejména judikatura, a to i Nejvyššího soudu, již před novelou obchodního zákoníku č. 370/2000 Sb. vyvozovala závěr, že marným uplynutím lhůty se nezákonné usnesení plně sanuje, byť by jeho rozpor s právními předpisy byl sebevětší.²⁴⁾ Takovéto stanovisko je nejen zcela nesprávné, ale i principiálně velmi nebezpečné.²⁵⁾

Je totiž třeba vzít v potaz, že jedním ze základních principů soukromého práva v českých zemích je již od přijetí obecného zákoníku občanského č. 946/1811 Sb. zák. soudních *soulad výkonu práv a povinností s dobrými mravy* (dnes vyjádřený v ust. § 3 odst. 1 obč. z.). To platí obecně, bez ohledu na to, zda byla soudně napadena platnost určitého usnesení, čili nic. Jestliže tedy valná hromada společnosti přijala usnesení, podle něhož společnost např. začne masově obchodovat s pornografií, a žaloba zde nebyla podána, neznamená to přece sanaci nezákonnosti tohoto usnesení. Rovněž tak nelze akceptovat závěr, že pouhé zamítnutí návrhu pro vadný procesní postup žalobce znamená ve svých důsledcích sanaci vadného usnesení. Nelze zde ovšem činit apriorní závěry. Záleží zde jednak na okolnostech toho kterého konkrétního případu, jednak především na míře, jíž konkrétní usnesení odporuje právním předpisům, společenské (zakladatelské) smlouvě nebo zakladatelské listině a stanovám.

²³⁾ Popř. nulitní. Tento pojem ovšem platný obchodní zákoník nezná.

²⁴⁾ Srovnej k tomu civ. R 5/2000.

²⁵⁾ Shodný názor zaujímá *Eliáš, K.* K neplatnosti usnesení členské schůze. Sborník příspěvků z mezinárodní konference „Družstevnictví 2000“, České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2000, s. 71. Předmětná stať se sice týká neplatnosti usnesení členských schůzí družstev, to ovšem nic nemění na podstatě věci.

§ 3 K možnosti napadení platnosti usnesení mimo rámeček § 131 obch. z.

Část právní teorie, byť početně v menšině, argumentovala již před přijetím novely č. 370/2000 Sb., že domáhat se určení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti je možné i úrovcací žalobou podle § 80 písm. c) o. s. ř., pokud na tom žalobce má naléhavý právní zájem.²⁶⁾ Novela obchodního zákoníku tuto otázku místo očekávaného vyjasnění spíše zatemnila. Na jedné straně obchodní zákoník kogentním způsobem stanoví, že platnost usnesení valné hromady lze přezkoumávat pouze v řízení podle § 131 nebo § 183 obch. z., jinak pouze v rejstříkovém řízení anebo v řízení podle § 131 odst. 9 obch. z., na druhé straně toto však proklamuje, neboť pokud se usnesením valné hromady o změně společenské (zakladatelské) smlouvy, zakladatelské listiny nebo stanov dostal rozpor obsahu těchto dokumentů do rozporu s kogentním ustanovením zákona, pak lze žalovat bez jakéhokoliv časového omezení (§ 131 odst. 8 druhá věta obch. z.).

Vzato zcela do důsledku by tato zákonná konstrukce nutně znamenala, že pokud např. nebude vůbec žaloba podána, a žádné řízení zde neproběhne, pak by soud nebo správní orgán nemohl v jiném řízení posoudit platnost tohoto usnesení jako otázku předběžnou (§ 135 odst. 2 o. s. ř., § 40 spr. ř.). Takovýto výklad zákona ovšem nelze akceptovat, a to tím spíše, že z ust. § 131 obch. z. ani z jiného zákonného ustanovení zásadně nelze dovodit, že by soudy nebo správní orgány byly zbaveny své pravomoci posuzování určitých skutečností v řízení jimi vedených, pokud by měly posoudit *in concreto* platnost určitého usnesení. Takovýto posouzení platnosti usnesení by ovšem zásadně nebylo závazným pro každého, a to tím spíše, že by soud nebo správní orgán svůj názor na předmětné usnesení vyjadřoval výhradně v odůvodnění rozhodnutí, nikdy ne ve výroku.

K. Eliáš zastává názor, že tam, kde je stanovena speciální úprava neplatnosti usnesení valných hromad společností, bude se postupovat především podle této úpravy. Pokud však nastane situace, že určité usnesení bude v hrubém rozporu s právními předpisy, dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, pak jeho neplatnost nastává z moci zákona *ex tunc* (čl. 1 Ústavy ČR, § 3 odst. 1 a § 39 obč. z.); této neplatnosti se může dovolávat kdykoliv a kdokoliv, pokud i jeho postup naplňuje hledisko dobrých mravů.²⁷⁾

S tím lze souhlasit, ovšem za dodržení podmínky, že osoba, která se této neplatnosti dovolává, má na tomto určení sama právní zájem. Platné právo zásadně totiž nezná *actio popularis*, tedy žalobu ve veřejném zájmu podávanou

---

²⁶⁾ Např. Římalová, O., Holejšovský, O. tak argumentovali stran neplatnosti usnesení členských schůzí družstev viz Římalová, O., Holejšovský, O. Družstva Praha, C. H. Beck 1999, s. 177.

²⁷⁾ Eliáš, K. op. cit. v pozn. 7, s. 239.

---

soukromými osobami.²⁸⁾ *De lege lata* platí, že žalobce musí mít vždy na řízení, které vyvolal svojí žalobou, právní zájem.

VI. MÍSTO ZÁVĚRU

Právní úprava neplatnosti usnesení valných hrad kapitálových obchodních společností není ani po novele obchodního zákoníku č. 370/2000 Sb. prosta výkladových problémů. Úprava zcela zjevně trpí nadměrnou kazuistikou, a jistým zákonodárným „polopatismem“, který se projevuje především snahou o popsání a zaškatulkování každé myslitelné situace. Přesto se však právní úprava v řadě ohledů zlepšila, zejména co se týče ochrany práv a zájmů dalších oprávněných osob v souvislosti se zavedením institutu společného zástupce. Na druhé straně se jako lichý jeví předpoklad, že bude napříště zcela zamezeno šikanózním žalobám, jejichž cílem je pouze činit nepřipustný nátlak na společnost. Tomuto sociálně vysoce škodlivému jevu lze účinněji čelit pouze rychlou činností soudů, jakož i důsledným odmítnutím nátlaku ze strany společností, na které je činěn. Seznají-li totiž žalobci, že se jejich nátlaku nikdo nepodvolí, pak lze očekávat, že podávání šikanózních žalob přestane, neboť ztratí svůj smysl, totiž obohacení se těch osob, které je podávají.

JUDr. Josef Mrázek, DrSc.

advokát a vědecký pracovník ÚSP AV ČR

„Obchodní firma“ v novele obchodního zákoníku

Po deseti letech užívání pojmu „obchodní jméno“, na který si již i odborná veřejnost zvykla, zavedla novela obchodního zákoníku (ObchZ) s účinností od 1. 1. 2001 (zákon č. 370/2000 Sb.) v § 8 pojem „obchodní firma“. Podle důvodové zprávy „obchodní zákoník se vrací k termínu známému ve středoevropském regionu, a to nejen v našem předválečném právu a v Německu a Rakousku, ale také např. v Rusku a Polsku...“ Pojem „obchodní jméno“ byl podle této zprávy „nevhodným názvem, protože přílišnou šíří ztrácela úprava reálný význam a racionalitu“.

---

²⁸⁾ Lze sice vést diskusi o tom, zda je tento stav vhodný a rozumný, avšak to nic nemění na existujícím stavu věcí.

Pojem „obchodní firmy“ je podle důvodové zprávy „užší než dosavadní pojem obchodní jméno a je vázán na zápis do obchodního rejstříku“.

V české právní literatuře se hovořilo o „firmě“ a „firemním právu“ již dlouho před přijetím novely. Co do obsahu byly podle K. Eliáše pojmy firma a obchodní jméno svým „právním významem totožné“, přičemž ve svém „Kursu obchodního práva“ z r. 1995 kladl otázku, proč byl „internacionální právní pojem firmy naší legislativou opuštěn“. ¹⁾ Z hlediska naší tradice je možné návrat k pojmu „obchodní firma“ uvítat, nicméně je škoda, že se tak nestalo již v původním ObchZ, který byl přijat 5. 11. 1991 (zák. č. 513/1991). Stojí za zmínku, že náš hospodářský zákoník ve znění novely č. 103/1990 Sb. hovořil v § 5 o „obchodním názvu“ a „firmě“ jako synonymech. Je třeba také uvést, že románské právní systémy neznají „firmu“ v pojetí našeho ObchZ. Např. francouzské právo používá vytrvale pojem „nom commercial“. ²⁾ Právo k obchodnímu jménu ve Francii vzniká samotným užíváním (l'usage) a nikoli protokolací obchodního jména. Obchodník (commerçant) může mít několik obchodních jmen a může dokonce používat i pseudonym. Mnohdy se na mezinárodní úrovni pojmy „firma“ a „obchodní jméno“ používají jako synonymum (to platí i pro překlady do různých jazyků a v jednotlivých jazykových mutacích mezinárodních úmluv). Nahrazení pojmu „obchodní jméno“ pojmem „firma“ odmítnutí institutu „firmy“ a zřejmě nechtěně i všech „dodatků“ pro fyzickou osobu podnikatele nezapsaného do obchodního rejstříku (OR) provázely v návaznosti na dosavadní úpravu obchodního jména v ObchZ velké zmatky a nejasnosti mezi samotnými podnikateli a na živnostenských úřadech. Není jistě zcela normální a přirozené, jestliže samotní autoři ObchZ musejí v novinách a na internetu vyvracet „nepřesné a zavádějící výklady novely“ či „falešné mýty kolem obchodního zákoníku“ a vysvětlovat, že „firma není totéž co podnikatel“.

Je zřejmé, že se naše úprava v ObchZ koncepčně liší např. nejen od úpravy v SRN a Rakousku, nýbrž i od naší prvorepublikové úpravy. Koncepční odlišnosti, které nepochybně existují, mohou i v budoucnu vyvolávat určité nedorozumění. Vždyť důvodová zpráva se na úpravu v SRN a v Rakousku výslovně odvolává. Je otázkou, a praxe to teprve ukáže, zda úprava v přijaté novele je dostačující nebo zda budou pokračovat další „technické“ a jiné novely stále doplňující nebo jinak měnící přijatá ustanovení ObchZ.

---

1) Eliáš K., Kurs obchodního práva, Úvodní a obecná část, C. H. Beck, Praha 1995.

2) Petit Dictionnaire de Droit, Paris, Dalloz 1951, s. 879–881. Viz dále Code de Commerce, Paris 1994, Nom commercial: L. 28 Juill, 1824, s. 1384. Vocabulaire Juridique, G. Cornu, Presses Universitaires de France, 1995, s. 537, Droit International Privé, Paris, Dalloz 1970, s. 283.

Pro německý a rakouský obchodní zákoník (HGB) platí, že jeho základem je „obchodník“ či „kupec“ (Kaufmann). Německé obchodní právo (HGB) je považováno za „zvláštní právo obchodníka“ (Sonderrecht des Kaufmanns). Náš ObchZ tento pojem obchodníka či kupce na rozdíl od úpravy ve Všeobecném obchodním zákoníku platné až do r. 1950 vůbec nezná a používá obecný pojem „podnikatel“, který však má jiný obsah. V § 8 odst. 1 ObchZ se uvádí „Obchodní firma (dále jen „firma“) je název, pod kterým je podnikatel zapsán do OR. Podnikatel je povinen činit právní úkony pod svou firmou“. Byl tak nahrazen původní článek, který v § 8 stanovil, že „obchodním jménem se rozumí název, pod kterým podnikatel činí právní úkony při své podnikatelské činnosti“. Výraz „název“ se vyskytuje i v čl. 19 b odst. 1 ObčZ, podle něhož právnické osoby mají svůj „název“ (nikoli jméno), který musí být určen při jejich zřízení. Podle formulace v § 8 je i jméno a příjmení nutno vlastně považovat také za „název“.

Obchodní firmě (Handelsfirma) věnuje německý HGB specificky dvacet paragrafů (§ 17– § 37). Samotný pojem „firma“ je vymezen následovně: „Firmou obchodníka (kupce) je jméno, pod nímž provozuje své obchody (Geschäfte) a jímž se podepisuje“. Úplně stejné paragrafové znění, až na některé změny, včetně čísla paragrafu, je vzhledem k historickým souvislostem obsaženo i v rakouském HGB (§ 17 – § 38). Oba zákoníky v odst. 2 téhož článku uvádějí: „Obchodník může žalovat a být žalován pod svým jménem“. Rovněž Všeobecný zákoník obchodní (AHGB – VObchZ) se zákonem uvádějícím ze dne 17. prosince 1862, který zůstal v platnosti i po vzniku Československé republiky na základě zákona z 28. 10. 1918 a patil u nás až do roku 1950, v čl. 15 stanovil: „Firma kupcova jest jméno, pod kterým v obchodu svá jednání provozuje a podpis dává“. V jiném překladu AHGB se pro německý výraz „Kaufmann“ používalo místo výrazu „kupec“ slovo „obchodník“. V komentáři k čl. 15 VObchZ se výslovně uvádělo: „Není třeba zápisu kupce do OR k tomu, aby mohl pod firmou platně jednati.“³⁾

Přesto, že existují historicky společné kořeny obchodního práva ve všech třech zemích (AD HGB z r. 1861), je naše úprava ObchZ ve srovnání s HGB značně odlišná nejen v obsahu obchodního zákoníku, nýbrž i v jeho členění. ObchZ na rozdíl od HGB v německy mluvících zemích nepoužívá poněkud pro nás možná již archaický a historicky vzniklý pojem „obchodníka“ či „kupce“ a omezuje se na pojem „podnikatele“.

Podnikatelem ve smyslu § 2 ObchZ se rozumí: a) osoba zapsaná v OR; b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění; c) osoba, která

³⁾ Všeobecný zákoník obchodní, Praha, 1929, s. 48 (šlo o rozhodnutí Nejvyššího soudu 5198 ze 4. 8. 1925, R II 218/25).

podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů; d) fyzická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu. Podnikáním je pak „soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku“. Podle ObchZ lze tak rozlišovat dvě základní kategorie podnikatelů, a to: 1) podnikatele zapsaného a podnikatele nezapsaného do OR. Podle § 3 odst. 2 se do OR zapisují podnikatelé uvedení v § 2 odst. 2 písm. b až d, jestliže: a) výše jejich čistého obrátu zjištěná podle zvláštního právního předpisu (předpokládá se novela o účetnictví) dosáhla nebo překročila v posledních dvou účetních obdobích částku, která ukládá povinnost ověření účetní závěrky auditorem; b) provozuje živnost průmyslovým způsobem; nebo c) tak stanoví zvláštní předpis. Živnostenský zákon vymezuje subjekty oprávněné k provozování živnosti jako „fyzické“ nebo „právnícké osoby“, dále jen „podnikatele“ (§ 5).

V německém právu se pojem podnikatel (Unternehmer) vyskytuje hlavně ve smyslu pojmu z oblasti daňového práva, konkrétně daně z obrátu (Umsatzsteuerlicher Unternehmensbegriff), daně živnostenské (gewerbesteuerrechtlicher Unternehmensbegriff). Má význam i pro daň z příjmu (Einkommensteuer) v souvislosti se započtením příjmů z jiné obchodní činnosti. Pojem „podnikatele“ i „spolupodnikatele“ naznačuje hlavně, že jde ve vztahu k daním o relevantní jednání vlastním jménem a na vlastní nebezpečí. V rakouském HGB⁴⁾ se setkáváme s pojmem „podnikatel“ (Unternehmer) ve smyslu živnostenského podnikání a firmy „podnikatele“. Živnostenský podnik podle § 2, který podle druhu a rozsahu vyžaduje provozování obchodnickým způsobem, je považován za obchodní živnost, pokud je firma podnikatele zapsána do firemního rejstříku (Firmenbuch FR). Pojem „podnikatele“ se vyskytuje též v čl. 3 odst. 1 v souvislosti s vedlejší živností (Nebengewerbe) zemědělského nebo lesního závodu, kdy je podnikatel oprávněn, nikoli však povinen, nechat zapsat svou firmu do FR. Ve švýcarském obligačním právu se pojem podnikatele používá v části věnované smlouvě o dílo ve smyslu zhotovitele díla (čl. 363 SOR).⁵⁾

V německém HGB se neprosadily tendence opustit kazuistický pojem obchodníka obchodního práva a místo toho zavést obecný pojem „podnikání“, a to přesto, že v určitých případech lze aplikovat ustanovení HGB i na neobchodníka

---

4) Kodex des österreichischen Rechts, Sonderausgabe, Orac, Wien 1992, Handelsgesetzbuch vom 10. Mai 1897 mit dem Ausgleichs- und Ergänzungsbestimmungen der Vierten Verordnung zur Einführung handelsrechtlicher Vorschriften im Lande Österreich vom 24. Dezember 1938 (EV AGB).

5) Schweizerisches Obligationenrecht, Orell Füssli, Zurich 1992.

(Nichtkaufmann).⁶⁾ Obchodníkem ve smyslu HGB může být každá právně způsobilá fyzická nebo právnická osoba veřejného práva. Lze rozlišovat jednotlivé druhy obchodníka podle: a) právní formy bez ohledu na druh obchodní činnosti (tzv. Form-Kaufmann); b) provozování živnosti (tzv. Mußkaufmann); c) registrace v obchodním rejstříku (tzv. Soll Kaufmann). Stejně rozlišování platí i pro rakouský HGB. Podle právní formy právnické osoby nebo jiného spojení osob (Personenverbindung) jsou tzv. „formální kupci“: akciová společnost, akciová společnost na akcie, společnost s ručením omezeným. Tyto obchodní společnosti jsou považovány podle § 6 odst. 1 HGB za obchodníky i v případě, že neprovozují žádnou živnost. Veřejná obchodní společnost a komanditní společnost jsou obchodníky, protože musejí povinně provozovat živnost, i když nejsou považovány za právnické osoby. Za komanditní společnost je považována i komanditní společnost se společností s ručením omezeným jako komplementářem (GmbH & CoKG), kterou náš ObchZ nezná. Obchodní společnosti získávají postavení obchodníka na základě zákona zápisem do OR. Za obchodníky jsou považována i družstva zapsaná do OR (§ 17 odst. 2 živnostenského řádu – Gen. O). HGB rozlišuje dále obchodníky na základě „základní obchodní živnosti“ (Grundhandelsgewerbe) podle § 1 a na základě jiné živnosti podle § 2 (Kaufmann kraft sonstigen Handelsgewerbes). Podle § 1 odst. 1 je obchodníkem každý, kdo provozuje obchodní živnost. Za obchodní živnost se považuje provozování některého z devíti obchodů (Arten von Geschäften) vymezených v odst. 2. Pro status obchodníka podle odst. 2 se nevyžaduje zápis do OR. U obchodníka na základě „jiné živnosti“ vyžaduje uspořádání provozování obchodu obchodnickým, resp. živnostenským způsobem (in kaufmännischer Weise). Obchodní živnost je provozována ve smyslu § 2 HGB, pokud je firma zanesena do OR. Obchodník ve smyslu § 2 nemůže být obchodníkem neúplného práva nebo také neplnoprávným obchodníkem (Minderkaufmann).

HGB se vztahuje především na obchodníky „plného práva“ (Vollkaufmann). Zápis do OR a tedy i firma nepřicházejí v úvahu u obchodníka neúplného práva. V tomto případě je nutné provozovat závod nebo podnik pod občanským jménem, případně též s dodatečným označením obchodu (Geschäftsbezeichnung), pokud nedojde k vyvolání klamně představy, že jde o obchodníka „plného práva“, který má povinnost vést obchodní knihy, inventář, účetní rozvahu a uchovávat podklady. Kdo provozuje základní obchodní živnost podle § 1 odst. 2, aniž má povinnost uspořádat provoz obchodnickým způsobem, je obchodníkem neúplného

⁶⁾ HGB: Handelsrecht, Bilanzrecht, Steuerrecht, Heidelberg, C. F. Müller, 1990, s. 4, komentář.

práva. Neplatí pro něj obchodní právo v plném rozsahu. Pokud je ten, kdo provozuje obchodní živnost podle odst. 2 zapsán v OR, bude považován za obchodníka plného práva na základě fikce. Předpisy o obchodníkovi neúplného práva nejsou použitelné na obchodní společnosti a zapsaná družstva (§ 4 odst. 2, § 6 odst. 2). Firma zapsaná v obchodním rejstříku nemůže vůči žádné osobě dovolávající se zápisu v OR uplatnit námitky, že firma provozující živnost takovou živnost nemá, nebo že jde o činnost neplnoprávného obchodníka podle § 4 odst. 1.

VOBchZ považoval za obchodníka (kupce) toho, „kdo provozuje obchody po živnostensku“ (čl. 4). Pojem obchodů byl vymezen v čl. 271, čl. 272 a čl. 273. Provozováním po živnostensku se rozuměl stálý výdělek. Obchody v čl. 271 byly považovány za absolutní (objektivní) a obchody uvedené v čl. 272 a čl. 273 za relativní (subjektivní). Obchody absolutní spolu s relativními uvedenými v čl. 272 tvořily tzv. obchody základní, neboť jejich provozování živnostenským způsobem činilo z provozujícího kupce. Relativní obchody podle čl. 273 vyznačující se pomocným vztahem k obchodní živnosti se označovaly jako vedlejší (akcesorní). Rovněž VOBchZ vycházel z rozlišování kupce „plného práva“ (§ 7 uvoz. Zákona) a „neúplného práva“. VOBchZ se nevztahoval na hokynáře, vetešníky, podomní obchodníky a obchodníky s menším provozováním živnosti.

Firma podle HGB vzniká různě. Při provozování základní obchodní živnosti podle § 1 odst. 2 vzniká firma již skutečným užíváním, v případě § 2 a § 3 vzniká firma až registrací v OR. Firmou podle komentáře k HGB není obchod (Handelsgeschäft), podnik (Unternehmen) nebo závod (Betrieb), nýbrž „zvláštní označení“ („besondere Bezeichnung“) majitele určitého podniku. Firma jako pouhé jméno nemůže být nositelem práv a povinností. Tímto majitelem je jednotlivý obchodník (Einzelkaufmann) nebo obchodní společnost (Handelsgesellschaft), kteří pod tímto jménem (firmou) vystupují v obchodním styku. Z tohoto důvodu není firma dostačující k označení příslušné osoby při trestně právních opatřeních, ukládání pokut a při jiných doručovacích opatřeních. Odpovědnost nese vždy vlastník. Daňovým dlužníkem není také firma, nýbrž sám obchodník.

Ve Velké Británii platí s ohledem na požadavky kladené na „obchodní jméno“ poněkud liberálnější režim. Rejstřík společnosti (Registrar of Company) vyžaduje, aby jméno společnosti (company's or corporate name) nebylo totožné nebo příliš podobné jménu jiné společnosti. Společnost musí uvádět své obchodní jméno snadno čitelným písmem zvenčí každé kanceláře nebo místa podnikání. Jméno musí být uváděno rovněž na všech hlavičkových papírech, fakturách, účtech, objednávkách atd. Společnost může čas od času (from time to time) změnit své jméno zvláštní rezolucí („a special resolution“) svých členů a oznámením podrobností této změny Rejstříku společností. Taková změna je účinná od okamžiku vydání osvědčení o změně jména společnosti (a certificate of incorporation on change of name). Společnost může také obchodovat pod jedním

nebo více jmény, která se liší od jejího „corporate name“. V takovém případě musí toto jméno zahrnovat detaily jak „registrovaného jména“, tak i jména, pod nímž obchoduje, na všech používaných dokumentech. Existují určitá omezení pro užití některých slov ve jménu společnosti. Jedná se o slova, která by podle názoru ministra vnitra (Secretary of State) mohla vyvolat dojem, že společnost je spojena s vládou nebo místními orgány. Jedná se např. o tato anglická slova a výrazy: Association, Assurance, Authority, Benevolent, British, Building Society, Charity, Charter, Cooperative, Council, Dental, Dentistry, Duke, England, English, European, Great Britain, Group, His/Her Majesty, Holding, Institute, Insurance, International, Ireland, King, Midwife, National, Patent Board, Register, Royal, Society, Trade Union, Trust, United Kingdom, Wales, Windsor. Pokud ministr vnitra nebude dojmu, že jméno, pod nímž byla společnost registrována, vyvolává klamný dojem o povaze aktivit společnosti, který by mohl poškodit veřejnost (to cause harm), může vyzvat společnost ke změně svého jména. Každá osoba může požádat ministra, aby využil svých pravomocí a vyzval společnost, aby požádala o registraci pod jiným jménem, jestliže zvolené jméno je totožné nebo se příliš podobá jménu již existující společnosti. Ministerské pravomoci jsou využívány velmi zřídka. Ochrana jména společnosti byla po r. 1981, kdy existoval přísnější režim, omezena. Ve Velké Británii existuje ovšem určitá ochrana podle „Common Law“. Základní pravidlo spočívá v tom, že žádný obchodník (trader) nesmí provozovat obchod takovým způsobem, aby vznikl dojem, že jde o obchodní činnost (business) někoho jiného a v důsledku toho vznikla někomu škoda. Takové zkresení nebo nedostatečné označení (misrepresentation) je známo jako tzv. „passing off“ (vydávat se za něco, co nebo čím není; padělek). Právní kroky k zamezení „passing off“ předpokládají, že existují důkazy o takovém porušení práva a žalobce musí prokázat dostatečný „goodwill“.⁷⁾

Ochrana obchodního jména je možná prostřednictvím jeho registrace jako ochranné známky pro určité druhy zboží nebo služeb. Chráněné může být i logo spolu s obchodním jménem nebo odděleně. V devadesátých letech došlo ve Velké Británii k reformě práva obchodních známek s cílem vyhovět požadavkům harmonizace s právem EU. V anglosaském právu se „firm name“ (jméno firmy) chápe jako jméno nebo titul, pod nímž společnost provádí svůj obchod. Někdy se „firmou“ (firm) rozumí i obchodní entita (subjekt) nebo podnik.⁸⁾

Firemní právo ObchZ obsažené ve čtyřech paragrafech (§8 – § 12) se přibližuje základním ustanovením firemního práva HGB, zároveň se však od něj obsahově i terminologicky liší. Nezná především pojem ani jednotlivé druhy

⁷⁾ viz Wright Martin, *The Constitution of a Company*, Campbell Hooper, 1991.

⁸⁾ *Black's Law Dictionary*, 1990, s. 634

„obchodníka“ a „neobchodníka“, nezná některé obchodní společnosti (GmbH & CoKG), neupravuje specificky firmu veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti, má volnější přístup k dodatkům, neobsahuje specifická ustanovení o promlčení nároků vůči bývalému majiteli firmy, o přístupu do „obchodu“ individuálního kupce, rozlišitelnosti každé nové firmy, o změně, resp. zániku firmy, o nepřipustném užívání firmy, ukládání pokut (Ordnungsgeld) rejstříkovým soudem atd.

Na rozdíl od HGB vznikají podle ObchZ naprosto všechny firmy až zápisem do OR. Název (nikoli jméno) právnických osob, který musí být určen při jejich „zřízení“, se zápisem do OR stává u obchodních společností „firmou“. Právnické osoby nezapsané do OR firmu mít nemohou. O obchodním jméně právnických osob nezapsaných do OR se již novela nezmiňuje. Jména fyzických osob tvořících firmu budou podléhat i ochraně podle § 12 ObčZ. Na rozdíl od HGB (Einleitung § 1) nepřipouští ObchZ několik firem jednoho podnikatele – fyzické osoby, která provozuje více samostatných živností.

Největší interpretační problémy u novely (zák. č. 370/2000 Sb.) zatím vyvolaly dodatky ke jménu fyzické osoby podnikatele. Na rozdíl od HGB, který připouští i dodatky ke jménu obchodníka nezapsaného do OR, ObchZ explicitně dodatky ke jménu podnikatele nezapsaného do OR vůbec nezmiňuje. Podle první věty § 9 ObchZ „firmou fyzické osoby musí být vždy její jméno a příjmení“. V rozporu s tímto kategorickým imperativem je ustanovení druhé věty téhož paragrafu, který připouští, že „firma fyzické osoby může obsahovat dodatek...“. Firma vzniká až zápisem do OR. První věta označuje za firmu pouze „corpus firmae“, jméno a příjmení bez dodatků. Druhá věta vedle „corpus firmae“ připouští i dodatky. Pro podnikatele – fyzickou osobu nezapsanou do OR stanoví § 8 odst. 2 kategoricky povinnost činit právní úkony „pod svým jménem a příjmením“. I když se to autoři ObchZ pokoušeli interpretací (nezávaznou) v tisku zpochybnit, je zřejmé, že tato formulace žádné dodatky za jméno a příjmení zatím totiž nepřipouští. Živnostenské úřady je také odmítají zatím zapisovat. Uvedená formulace v § 8 odst. 2 je více než sporná.

V přechodných ustanoveních (bod 37) se pouze uvádí, že stávající „průkazy živnostenské nebo jiných podnikatelských oprávnění vydané ke dni účinnosti tohoto zákona ani jiné povolení, souhlasy, popřípadě obdobné dokumenty znějící na obchodní jméno fyzických osob nepozbývají platnosti a nemusí být uvedeny do souladu s § 8 a následující ObchZ“. Z logiky věci a z předchozí úpravy obchodního jména podnikatele – fyzické osoby nezapsané do OR lze dovodit, že u takové osoby zapsané do živnostenského rejstříku s dodatky nebo i bez dodatků by bylo možné hovořit i nadále o obchodním jménu (na rozdíl od „firmy“). Zákon však hovoří pouze o „jménu a příjmení“, resp. o „jménu“. V přechodných ustanoveních ObchZ se dále uvádí: „Užívají-li právní předpisy pojem obchodní

jméno, rozumí se tím podle povahy věci obchodní firma nebo firma, jméno a příjmení fyzické osoby nebo název právnické osoby“. Ustanovení § 50a ObchZ (srovnávací reklama) zmiňuje v souvislosti s ochranou zboží a služeb vedle „firmy“ i „obchodní jméno“, aniž by vymezovalo jejich vzájemný vztah.

V SRN existují společnosti podle občanského práva, které nemají „firmu“, nýbrž pouze „obchodní jméno“. Jedná se např. o tzv. Rechtsanwaltssozietät, tj. spojení několika advokátů ve formě „společnosti“ nebo „společenství“. Smlouva o právní pomoci se pak týká všech sdružených advokátů, kteří ručí společně (Gesamtschuldner). Nejčastějším označením advokátů v SRN jsou zřejmě „Rechtsanwälte“. I když sdružení advokátů podle ObčZ je v ČR poměrně častou formou, stojí za úvahu, jak způsob poskytování právní pomoci institucionálně ještě zdokonalit. V poměrně nedávné minulosti (v ČR) existovaly (a možná ještě někde existují) právní kanceláře ve formě s. r. o. (hlavně ve spojení s daňovými poradci a auditory). Tato forma je v současnosti považována pro poskytování právní pomoci i z etických důvodů za nepřijatelnou.

Je zřejmé, že náš ObchZ není plně kompatibilní s úpravou v německém nebo rakouském HGB a nebo švýcarském obligačním právu (SOR). Dokud však nebude vytvořena jasná koncepce ObchZ, lze očekávat další a další novely nebo „technické“ dodatky, které nemusí být vyvolány pouze naším předpokládaným vstupem do EU. Novela ObchZ si z rakouského HGB „vypůjčila“ ustanovení týkající se povinnosti uvádět právní formu, sídlo a číslo registrace společnosti, místo rejstříkového soudu a údaje o registraci pobočky (§ 14). Pokud jsou uváděny údaje o kapitálu společnosti, vyžaduje rakouský zákon, aby byl uváděn „základní kapitál“ a např. i „celková výše nesplacených vkladů“. Údaje na dopisních papírech se nepožadují, pokud jde o sdělení nebo zprávy, které jsou zasílány v rámci existujícího obchodního styku a pro ně běžné formuláře. To neplatí pro objednávky. Za nesplnění povinnosti týkající se zápisu do FR může být uložena podle závažnosti pokuta od 1 do 50 000 šilinků (čl. 6 č. 4 EV HGB). Podle přestupkového zákona (č. 200/1990 Sb., č. 4047/2001 Sb. p.) lze s účinností od 1. 1. 2001 uložít pokutu do 50 000,- Kč tomu, kdo poruší povinnost používat při podnikání obchodní firmu, jméno anebo název a uvádět na všech objednávkách, obchodních dopisech a fakturách údaje o své obchodní firmě, sídle nebo místu podnikání, zápisu do obchodního nebo živnostenského rejstříku nebo jiné evidence, včetně spisové značky, popřípadě o zápisu organizační složky podniku nebo podniku zahraniční osoby do obchodního rejstříku, včetně spisové značky, podle zvláštního právního předpisu. Vzhledem k výše uvedeným zmatkům a nesrovnalostem může jít o velmi tvrdou sankci.

V souvislosti s úpravou v § 13a ObchZ začali některé finanční úřady, daňoví poradci a podnikatelé vyžadovat, aby i advokáti uváděli na všech dokumentech údaje o své „firmě“ jménu nebo názvu, neboť zákon stanoví tuto povinnost pro

každého „podnikatele“. Podle § 2 je totiž podnikatelem i osoba, která „podniká“ podle „zvláštních předpisů“. V pojetí ObchZ je podnikatelem úplně každý bez ohledu na to, zda podniká na základě živnostenského oprávnění nebo vykonává tzv. svobodné povolání podle zvláštního předpisu. V Rakousku ani v Německu právní předpisy uvádění takových údajů od advokátů (lékařů apod.) nevyžadují. Advokáti v ČR nezapsaní do OR nemají firmu. Jakmile však advokáti vytvoří (zápisem do OR) „veřejnou obchodní společnost“, provozují obchodní činnost a jsou podle ObchZ „obchodní společnostmi“. Patrně nejde o optimální řešení. Nevzpomínáme si například, že bychom se s podobnou úpravou setkali v SRN.

JUDr. Jaroslava Novotná

ředitelka odboru právního styku s cizinou
Nejvyššího státního zastupitelství, pobočka v Praze

Advokát a justiční spolupráce v trestních věcech

Mezinárodní smlouvy o právní pomoci – ať už mnohostranné nebo dvoustranné – předpokládají, že justiční orgány dvou států budou spolupracovat tak, aby pro trestní řízení vedené v dožadujícím státě byly v dožádaném státě opatřeny potřebné důkazy, provedeny potřebné procesní úkony a získány potřebné informace s cílem hladkého průběhu trestního řízení v prvně jmenovaném státě.

Nejdůležitější takovou smlouvou je v současné době bezesporu Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních, podepsaná ve Štrasburku v roce 1959 a vyhlášená pod č. 550/1992 Sb. Vznikla na půdě Rady Evropy a do současné doby vstoupila v platnost pro třicet osm členských států Rady Evropy (Česká republika je na základě sukcese smluvní stranou od svého vzniku) a dále pro Izrael.

K této Úmluvě byl vytvořen Dodatkový protokol, přijatý ve Štrasburku v roce 1978. Pro Českou republiku vstoupil v platnost v roce 1997 a vyhlášen byl pod č. 31/1997 Sb.

V současné době se ve Výboru pro trestní záležitosti Rady Evropy (CDPC) vypracovává konečné znění Druhého dodatkového protokolu, pro nějž jsou typické dva rysy: jednak snaha o reakci na aktuální potřeby praxe (zavádění pokrokových forem právní pomoci, jako je přeshraniční sledování, nasazení agenta v druhém státě k žádosti o právní pomoc apod.) a jednak snaha o sladění smluvních úprav Rady Evropy a dokumentů Evropských společenství (či jak se poně-

kud zjednodušeně říká Evropské unie), které našly společný název *acquis communautaire*.

Pro úplnost je třeba dodat, že justiční spolupráce neboli právní styk s cizinou v trestních věcech (viz hlavu dvacátou čtvrtou trestního řádu) se neomezuje pouze na opatřování důkazů a provádění procesních úkonů, včetně doručování písemností z trestního řízení v dožádaném státě k žádosti o právní pomoc (*request for legal assistance, commission rogatoire*), tedy na tzv. právní pomoc v užším slova smyslu. Jejými dalšími významnými formami jsou vydávání pachatelů k trestnímu stíhání a výkonu trestu (zde viz zejména Evropskou úmluvu o vydávání, vyhlášenou pod č. 548/1992 Sb., a její dva dodatkové protokoly vyhlášené pod č. 29/1997 Sb. a č. 30/1997 Sb.), předávání trestního řízení a předávání odsouzených osob.

Kromě těchto obecných smluv upravujících spolupráci justičních orgánů v trestním řízení bez ohledu na konkrétní formy stíhané trestné činnosti existují významné smlouvy, které umožňují smluvním státům spolupracovat postupy specifickými pro určitý druh trestné činnosti. V tomto směru bude třeba zmínit alespoň čtyři následující smluvní dokumenty:

Úmluvu o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (vyhlášenou pod č. 33/1997 Sb.),

Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (podepsanou v prosinci 2000 v Palermu),

Úmluvu OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (vyhlášenou pod č. 462/1991 Sb.) a konečně

Úmluvu o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (vyhlášenou pod č. 25/2000 Sb. m. s. a vzniklou na půdě Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj).

Jak již bylo shora naznačeno, předpokládají všechny relevantní smlouvy o právní pomoci v trestních věcech, že spolupracovat budou státy jako smluvní strany těchto dokumentů, respektive jejich justiční (státní) orgány, jimiž jsou v České republice **soudy a státní zastupitelství**.

S jedinou výjimkou, kterou je Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o spolupráci orgánů přípravného řízení trestního, vyhlášená pod č. 131/1993 Sb., nejsou tedy spolupracujícími orgány ze strany České republiky vyšetřovatelé a policejní orgány Policie České republiky.

Rovněž advokátům, kteří vystupují jako obhájci obviněného v trestním řízení vedeném v České republice, se podle dosud existujících smluv o právní pomoci v trestních věcech neumožňuje, aby se sami obrátili s dožádáním na justiční orgány druhého státu, v jejichž dispozici se nachází důkaz významný pro obhajobu jejich klienta.

Tato situace vychází z tradičně rozdílného postavení obžaloby a obhajoby v trestním procesu. Dlužno poznamenat, že zejména v zahraničí *se začínají*

ozývat hlasy, že ponechat řešení potřeb obhajoby ohledně opatření důkazů ve prospěch obviněného v cizině pouze na vnitrostátních právních úpravách, tedy v kompetenci orgánů veřejné žaloby, není řešení zcela dostatečné. (Významným kritikem takovýchto postupů, pravda ve specifickém trestním řízení, totiž řízení vedeném Haagským tribunálem pro bývalou Jugoslávii, je profesor Wladimiroff, reprezentant významné mezinárodní advokátní společnosti Wladimiroff Waling Scheuders, která zajišťuje obhajobu osob tímto tribunálem vyšetřovaných a stíhaných).

V každém případě je v této otázce třeba rozlišovat přístupy v rámci systému *common law* a systému *civil law*. Bez ohledu na konkrétní postupy, jak vyplývají z vnitrostátního práva, lze obecně říci, že advokát v systému *common law* může dosáhnout opatření důkazu ve prospěch svého klienta v cizině, neučiní-li tak k jeho podnětu nebo i bez tohoto podnětu vyšetřující orgán nebo orgán obžaloby, a to tak, že dá podnět soudu, který opatření důkazu může nařídit. V systému *civil law* obhájce před podáním obžaloby takové oprávnění obrátit se na soud nemá a je v podstatě odkázán pouze na možnost podání podnětu vyšetřujícímu orgánu nebo orgánu obžaloby na zaslání žádosti o právní pomoc do ciziny. Tyto orgány přitom obvykle nejsou povinny takovému podnětu automaticky vyhovět. Z tohoto pohledu je – zdá se – postavení obhajoby v systému *civil law* obtížnější.

Jak řeší tuto otázku trestní řád České republiky a Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních jako nejdůležitější smluvní dokument pro justiční spolupráci? Především je nutno rozlišovat

- a) účast obhájce u úkonu dožádaného v cizině,
- b) možnost obhájce iniciovat podání žádosti o provedení úkonu v cizině.

Trestní řád stanoví v § 41 odst. 1 a 2 obecně povinnosti a práva obhájce. Pokud jde o vyšetřování, je nutno vycházet z ustanovení § 165 tr. řádu. Nejprve budeme sledovat právo obhájce stanovené v § 41 odst. 2 tr. řádu, totiž účastnit se podle ustanovení trestního řádu (v tomto případě podle § 165 odst. 1) vyšetřovacích úkonů a klást vyslychaným otázky ve vztahu k cizině. **Prohlásí-li obhájce výslovně, že se chce v rozsahu trestního řádu České republiky účastnit vyšetřovacích úkonů, které budou dožádány v cizině, je nesporné, že státní zástupce je povinen učinit v souladu s relevantní smlouvou vše potřebné k zajištění této účasti.** Naposledy citovaná Evropská úmluva v čl. 4 stanoví, že dožádaná strana sdělí, požádá-li o to výslovně dožadující strana, datum a místo, kde bude dožádání provedeno a že dožádané orgány a zúčastněné osoby mohou být přítomny, pokud s tím dožádaná strana souhlasí. Znamená to tedy, že k takovému prohlášení obhájce je státní zástupce povinen v žádosti o právní pomoc, kterou předává cizozemským justičním orgánům, požádat, aby byl dán souhlas s přítomností obhájce u dožádaného úkonu a aby mu byla umožněna

realizace jeho práv v rozsahu, který má obhájce podle trestního řádu České republiky. Za tím účelem dožádá státní zástupce, aby mu byl oznámen termín dožádaného úkonu a místo jeho konání (viz ustanovení § 165 odst. 2 tr. řádu), jakož i další významné organizačně technické otázky (např. podmínky pro vstup obhájců do zvláštních objektů, jako jsou věznice apod.). Tyto údaje pak předává přímo nebo častěji cestou vyšetřovatele obhájci. Na obhájci pak zůstává zajistit si veškeré záležitosti s cestou spojené, včetně opatření si případného víza a tlumočníka, neovládá-li jazyk, ve kterém bude úkon prováděn.

Povinnost zajistit účast obhájců u úkonů v cizině v případě jejich zájmu je nyní již na základě judikatury soudů České republiky dostatečně známá a akceptovaná. Uvedme zde např. nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV ÚS 135/99, s jehož některými vývody by bylo možno polemizovat, ovšem pasáže týkající se povinnosti státního zástupce zajistit účast jako takové jsou nesporné. Státním zástupcům v praxi pak napomáhá výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství vydané v roce 2000, kde jsou citovány i další relevantní soudní judikáty.

Otázkou ovšem zůstává reakce cizozemských orgánů. Žádost o právní pomoc se vyřizuje podle práva dožádaného státu (viz čl. 3 odst. 1 citované Evropské úmluvy). Pokud právo cizího státu neumožňuje např. účast obhájce ve stadiu trestního řízení před podáním obžaloby (předložením trestní věci soudu k meritornímu rozhodnutí), je možné, že bude provedení dožádání v té části, která se týká účasti obhájce z České republiky, odmítnuto a úkon bude proveden bez účasti obhájce. Odmítnutí však v těchto případech nemusí nutně nastat. Evropská praxe právní pomoci se nyní spíše přiklání k povolení takové účasti i za cenu toho, že pak dochází k jisté nerovnosti mezi obviněnými, kteří jsou stíháni v dožádaném státě a kteří obhájce třeba mít nemohou, a obviněnými, kteří jsou stíháni v dožadujícím státě a jejichž obhájci cestují k úkonu právní pomoci v dožádaném státě. S konečnou platností bude v rámci smluvního prostoru Rady Evropy tato záležitost řešena Druhým dodatkovým protokolem k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních. Podle něho se *státy zaváží* – bez ohledu na dosavadní vnitrostátní legislativu – *umožňovat advokátům účast u úkonů dožádaných v rámci právní pomoci*. Některé státy pak ovšem budou zřejmě dost podstatně měnit své právní předpisy, konkrétně například Řecko, jehož trestní řád účast obhájců v řízení před podáním obžaloby neumožňuje, a které proto učinilo k čl. 4 shora citované Úmluvy výhrady, že jej nebude aplikovat.

Otázka, jak a zda vůbec bude použitelný důkaz, který byl v souladu s relevantní smlouvou, avšak bez přítomnosti obhájce, opatřen v cizině, se bude řešit zcela podle trestního řádu České republiky. Státní zástupce vždy bude muset prokázat, že požadavek na povolení účasti obhájce a na umožnění mu plnit jeho práva, respektive povinnosti vůči obviněnému při úkonu dožádaném v cizině platně vznesl, jakkoli mu pak nebylo vyhověno.

Třeba říci, že státní zástupci jsou si plně vědomi shora naznačené povinnosti i následků jejího nesplnění (např. potřeby provádět úkon znovu nebo nemožnosti v cizině opatřený důkazní prostředek použít v trestním řízení v České republice). Rovněž je nutno poznamenat, že podle mých zkušeností obhájci často prohlašují, že se úkonů dožádaných v cizině hodlají účastnit a žádají, aby státní zástupce takové dožádání vznesl, avšak poté se úkonů v cizině účastní zcela výjimečně. Jakkoli jde o právo obhajoby, a nikoli povinnost, a jakkoli se může náhled obhajoby na účast u úkonu v cizině v průběhu trestního řízení přirozeně změnit, není příliš prospěšné obhajované osobě, když advokát trvá na zajištění svého práva úkonu v cizině se účastnit a když toto je zajištěno, k úkonu do ciziny necestuje. Zajistit nejprve povolení pro advokáta k účasti u úkonu a pak komunikaci ohledně základních organizačních záležitostí s takovou účastí spojených mezi dožadujícím a dožádaným justičním orgánem prodlužuje dobu vyřízení žádosti o právní pomoc v cizině. Dožádaný úkon se přitom v cizině obvykle pochopitelně stanovuje na vzdálenější termín, aby právě uvedená komunikace mohla proběhnout a obhájce měl časovou možnost do ciziny cestovat. Myslím, že řešení této otázky je záležitostí profesionální disciplíny.

Pokud jde o možnost obhájce iniciovat podání žádosti o provedení úkonu cestou právní pomoci v cizině, je třeba opět odkázat zejména na již citované ustanovení § 41 odst. 1, 2 tr. řádu, podle něhož je mimo jiné obhájce povinen pečovat o to, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny nebo jeho vinu zmírňují, a je oprávněn již v přípravném řízení činit za obviněného návrhy a podávat za něho žádosti. Dále je třeba vycházet z ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu, podle něhož orgány činné v trestním řízení (zde konkrétně vyšetřovatel a státní zástupce) musí bez návrhu stran objasňovat stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného.

Podle mého názoru je možno dovodit, že **obhájce obviněného má právo podnět k vyžádání právní pomoci v cizině podat** (forma přitom není stanovena). Státní zástupce je povinen takový podnět, který obdrží, přezkoumat, vyhodnotit jej jak z hlediska své povinnosti podle § 2 odst. 5 tr. řádu, tak v souvislosti s dalšími již opatřenými důkazy, případně důkazy, které je možno opatřit v České republice, a rozhodnout se, jak bude postupovat.

Bude přitom vhodné, aby obhájce takový podnět, resp. požadavek uplatnil v trestním stíhání *co nejdříve*, aby otázka dožádání v cizině byla řešena co nejrychleji. Toto je v zájmu jeho klienta, neboť postupy, jimiž lze dosáhnout právní pomoci v cizině, jsou z nejrůznějších důvodů (formálnost procedur, nedostatečně rychlá reakce dožádaných orgánů apod.) dosti zdoluhavé. Nelze ovšem vyloučit, že obhájce takový podnět vznesl až v souvislosti se skončením vyšetřování, kdy je mu a obviněnému podle § 166 odst. 1 tr. řádu umožněno vyšetřovatelem prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění vyšetřování. Takové případy však by

---

zřejmě měly být skutečně omezeny na výjimečné situace, kdy opravdu k potřebě návrhu na doplnění dokazování opatřením důkazu v cizině advokát dospěl až při příležitosti prostudování spisu.

V každém případě by měl advokát formulovat svůj požadavek co nejkonkrétněji, a to co do předmětu a účelu právní pomoci. Ačkoli některé smlouvy ukládají dožádaným orgánům provést i takové procedury za účelem vyřízení žádosti, jako je identifikace svědků, zjišťování jejich pobytu zejména za použití existujících vnitrostátních registrů apod., rozhodování státního zástupce, zda podat žádost na opatření důkazu ve prospěch obviněného v cizině, silně ovlivní, a vyřízení takové případné žádosti v cizině velmi urychlí specifikovaný požadavek obhájce.

Odmítne-li vyšetřovatel obhájcem navrhované doplnění vyšetřování dožádáním právní pomoci v cizině cestou státního zástupce zajistit, resp. nevyhoví-li tomuto požadavku státní zástupce, může jej pochopitelně obhájce s odkazem na § 215 odst. 3 tr. řádu znovu uplatnit u hlavního líčení.

Na závěr bych chtěla zdůraznit, že tímto článkem jsem nechtěla vyčerpat celou škálu otázek spojených s daným tématem. Míním jej spíše jako podnět k diskusi. Budou mě velmi zajímat názory kolegů státních zástupců a advokátů.

JUDr. Antonín Procházka
soudce Ústavního soudu

Poskytování a pořizování evidence telekomunikačního provozu pro účely trestního řízení

Naše Ústava pro naplnění pojmu demokratický a právní stát neváže pozitivní právo pouze a jedině na legalizaci formálního vyjádření, ale právní normy podřizuje jejich obsahově materiálnímu smyslu, tj. současně prověřuje, zda jsou respektovány základní hodnoty demokratické společnosti. Ústava tak vytyčila primát jednotlivce před státem a postavila jej na bázi nezadatelných, nezczitelných, nepromlčitelných a nezrušitelných základních lidských práv a svobod, jakož i rovnost lidí v důstojnosti a právech.

Tato hodnotově nová integrita člověka a občana ovšem neznamená zákaz jakéhokoli zásahu státu do jeho základních práv a svobod. Striktně však vylučuje takový zásah, kterým by byla ohrožena podstata a smysl základních lidských

práv. Je však možno tato základní lidská práva omezit pouze tehdy, jedná-li se o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti zdraví, mravnosti anebo práv a svobod druhých. Jakékoli takové omezení lze provádět výlučně jen na základě zákona.

Již však ve formulaci základních zásad trestního řízení, obsažených v ustanovení § 2 zákona č. 141/1961 Sb. (dále jen „trestní řád“), ve znění pozdějších předpisů, možno spatřovat určitou rozpornost v aplikaci uvedených hodnotových zásad, a to jejich restrikcí, podle mého názoru stále ještě poplatné době vzniku trestního řádu.

Čtvrtá zásada citovaného paragrafu sice odkazuje na šetření občanských práv zaručených Ústavou, ale současně jako primární zásadu vytyčuje požadavek, že nikdo nemůže být stíhán jako obviněný jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví **tento zákon**. To přece již dávno nemůže platit, neboť způsob trestního stíhání je obsažen také přímo v Ústavě, v Listině základních práv a svobod a v ratifikovaných a vyhlášených mezinárodních smlouvách o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána podle článku 1a Ústavy. Těmito ústavními předpisy jsou v první řadě tak vázány orgány činné v trestním řízení, včetně soudů, které na svou činnost v trestním řízení musí pohlížet jejich prismatem. Není to tedy jenom trestní řád, který tuto úlohu vyhradil výlučně pro sebe. Proto také nutno z hlediska ústavnosti zkoumat ustanovení § 88 trestního řádu, týkajícího se odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, zvláště jeho současný výklad i jeho aplikaci.

V mnoha případech telekomunikační společnosti pořízují na základě žádosti policejních orgánů výpisy z telefonních účtů účastníků telekomunikačního provozu pro účely vyšetřování. Ve výpisech se uvádí mj. číslo volané stanice, datum a čas počátku hovoru, dobu jeho trvání, označení základové stanice, která zajišťovala hovor v okamžiku spojení a označení základové stanice, která hovor zajišťovala v momentu ukončení. Tyto výpisy se poskytují na základě blížie nespecifikovaných žádostí orgánům policie bez souhlasu stěžovatele. Již podle rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. 8. 1984 ve věci Malone proti Spojenému království, je třeba považovat výše uvedené údaje a zvláště pak volaná čísla za nedílnou součást komunikace uskutečněné prostřednictvím telefonu. Soukromí každého člověka je hodno zásadní (ústavní) ochrany nejen ve vztahu k vlastnímu obsahu podávaných zpráv, ale i ve vztahu k výše uvedeným údajům. Lze tedy konstatovat, že čl. 13 Listiny zakládá i ochranu tajemství volaných čísel a dalších souvisejících údajů, jako je datum a čas hovoru, doba jeho trvání, v případě volání mobilním telefonem i označení základových stanic zajišťujících hovor.

Současná právní úprava nezná institut poskytování či pořízování evidence telekomunikačního provozu pro účely trestního stíhání či plnění úkolů policie (či in-

stitut jinak nazvaný, ale obsahově shodný). Neznamená to však, že by příslušné státní orgány nebyly oprávněny za žádných okolností tuto evidenci pořizovat či vyžadovat. S ohledem na to, že jsou stanovena pravidla pro odposlech a záznam telekomunikačního provozu ze strany těchto orgánů, která umožňují kromě dalších údajů pořídít především obsah telefonické zprávy, je možné postupovat podle těchto pravidel i při pořizování či získávání těchto „dalších“ údajů, tj. při evidování telekomunikačního provozu. Orgány činné v trestním řízení, resp. policejní orgány před zahájením trestního stíhání, jsou tedy v případech pořizování či získávání evidence telekomunikačního provozu povinny postupovat přiměřeně podle § 88 trestního řádu, resp. podle § 36 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, a to tak, že pojem „záznam“ se vztahuje také na údaje získané evidováním telekomunikačního provozu ve vztahu ke konkrétní osobě nebo osobám. Touto ústavně konformní interpretací citovaných ustanovení lze dosáhnout účinné kontroly před neoprávněnými zásahy do daného základního práva ze strany státních orgánů, když současně nebude vyloučena pro tyto orgány možnost pořizovat nepochybně často nezbytný typ důkazů pro plnění svých funkcí, a to případně do doby přijetí specifické právní úpravy ohledně pořizování těchto údajů.

Pokud by bylo postupováno orgány činnými v trestním řízení ve vyhledávání těchto důkazů bez povolení soudece, byly by tyto důkazy pro účely trestního řízení pořízeny protiprávně. Proto i zařazení takového důkazu do spisu a jeho provádění je nejen nezákonné, ale i ústavně zcela nepřijatelné.

Článek 13 Listiny – in fine zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegramem nebo jiným podobným zařízením, obdobně jako neporušitelnost listovního tajemství a tajemství jiných písemností a záznamů.

Toto ústavně zaručené právo svou povahou a významem spadá mezi základní lidská práva a svobody, neboť spolu se svobodou osobní a dalšími ústavně zaručenými základními právy dotváří osobnostní sféru jedince, jehož individuální integritu jako zcela nezbytnou podmínku důstojné existence jedince a rozvoje lidského života vůbec je nutno respektovat a důsledně chránit; zcela právem proto spadá tato ochrana pod ochranu ústavní, neboť – posuzováno jen z poněkud jiného hlediska – jde o výraz úcty k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy ČR).

Tento právní názor vychází z nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 502/2000, což znamená, že je závazný pro všechny orgány i osoby. V závěru je třeba uvést, že by si tento důležitý úsek trestního řádu zasloužil speciální zákonné úpravy, vzhledem k pravidlům Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Mgr. Ing. Petr Baudyš

Český úřad katastrální a zeměměřický, Praha

Relativní platnost smlouvy

Český jazyk má oproti mnoha jiným jazykům určitý svéráz ohledně záporů. Logickou odchylku lze dokumentovat na prosté větě, která v českém jazyce zní „Nejdu nikam“, oproti logičtějšimu vyjádření téže myšlenky v angličtině slovy „Jdu nikam“. Se stejnou logikou přijala naše právní teorie výraz „relativní neplatnost“ pro právní úkony, které jsou relativně platné. Jako na platné na ně totiž pohlížíme až do té doby, dokud se ten, kdo je vadou právního úkonu dotčen, nedovolá právně významným způsobem vady právního úkonu a nevysloví, že pro určitou vadu konkrétní právní úkon považuje za neplatný. Je jistě každému známo, že vady právních úkonů podléhající tomuto režimu, kterému jsme si již zvykli říkat relativní neplatnost, jsou taxativně uvedeny v § 40a občanského zákoníku.

V minulém roce se ovšem v právním řádu objevil fenomén právě opačný. Díky němu se můžeme setkat s právními úkony, na které od počátku nahlížíme jako na úkony absolutně neplatné, při splnění určitých zákonem stanovených podmínek však neplatnost těchto právních úkonů pomine od samého počátku a dále na ně již pohlížíme jako na platné, a to se zpětnou účinností. Jedná se zde vlastně o jakousi odkládací podmínku stanovenou zákonem, ovšem na rozdíl od odkládací podmínky, která nepůsobí na platnost smlouvy, ale pouze na její účinnost, a to ex nunc, má v našem případě splnění určitých podmínek dopad ne pouze na účinnost smlouvy, ale přímo na její platnost. Účinky zde nepůsobí jako u odkládací podmínky ex nunc, ale ex tunc. Je-li pojem „relativní neplatnost“ vyhrazen pro relativně platné smlouvy, navrhuji, aby se pro uvedený fenomén, podle kterého absolutně neplatná smlouva může nabýt dodatečně se zpětnou účinností platnosti, začal užívat pojem „relativní platnost“.

Abych nechodil déle kolem toho, co mám konkrétně na mysli, odkazuji na ustanovení § 40 odst. 3 zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. V tomto ustanovení je uvedeno: „Právní úkony učiněné vlastníkem nebo zástavcem po doručení písemného upozornění o zamýšleném výkonu navrhovatelova práva, jimiž by předmět dražby zcizili, zatížili, uzavřeli nájemní smlouvu nebo jimiž by vznikly vůči předmětu dražby nové závazky snižující jeho hodnotu nebo omezující možnost nakládat s předmětem dražby, jsou neplatné; to neplatí, nebyl-li předmět dražby vydražen nebo byla-li dražba zmařena a nekoná se opakovaná dražba, upustil-li dražebník od dražby nebo byla-li dražba neplatná.“ Toto ustanovení se týká všech nedobrovolných veřejných dražeb.

Je pravděpodobné, že nedobrovolné veřejné dražby se budou z valné části týkat nemovitostí evidovaných v katastru. Je otázkou, jak si mají katastrální úřady počínat v případě, že po doručení písemného upozornění o zamýšleném provedení nedobrovolné dražby nemovitosti, o kterém se na základě oznámení o uzavření smlouvy o provedení dražby nedobrovolně zapisuje do katastru poznámka, dojde katastrálnímu úřadu s návrhem na povolení vkladu smlouva, kterou vlastník nebo zástavce zcizuje nebo zatěžuje nemovitost, která má být v nedobrovolné dražbě prodána. Může katastrální úřad s rozhodnutím o povolení vkladu vyčkávat, jak se vyvinou okolnosti kolem dražby? To předem nemůže nikdo předvídat. Má tedy vyčkat, zda nebude dražba zmařena či zda se nepodaří nemovitost vydražit, a poté dále, zda nebude dražba opakována? Má se katastrální úřad dražebníka ptát, zda v budoucnu neupustí od dražby? A proběhne-li dražba, má vyčkávat dále, zda někdo podá žalobu na platnost dražby a jak soud o platnosti dražby rozhodne? Nedomnívám se. Katastrální úřad totiž řízení o povolení vkladu přeruší pouze ze zákonem stanovených důvodů, které jsou uvedeny v § 29 odst. 1 a 2 správního řádu. Tzn. bylo-li příslušným orgánem zahájeno řízení o předběžné otázce (zde by připadal v úvahu spor o platnost dražby) nebo jestliže byl účastník řízení vyzván, aby ve stanovené lhůtě odstranil nedostatky podání. Kromě toho katastrální úřad může na dobu nejdéle 30 dnů řízení přerušit, jestliže to z důležitých důvodů navrhnou shodně účastníci řízení. Z uvedeného výčtu vyplývá, že zákonem stanovené důvody pro přerušování řízení v našem případě zpravidla nenastanou, a proto bude katastrální úřad muset rozhodnout, aniž by vyčkal výsledku nedobrovolné dražby. Lze očekávat, že katastrální úřady budou v popsaném případě návrhy na povolení vkladu zamítat, pokud nebudou judikaturou krajských soudů, které rozhodují o opravných prostředcích proti jejich rozhodnutím, usměrněny k jinému postupu. Pokud se později ukáže, že původně neplatná smlouva nabyla dodatečně od samého počátku platnosti, lze stranám takové smlouvy doporučit, aby podaly nový návrh na vklad podle téže smlouvy. Případnému povolení vkladu zde nebrání překážka věci rozhodnuté, protože se v řízení o povolení vkladu postupuje podle správního řádu s odchylkami stanovenými zákonem č. 265/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Pokud někoho pro daný případ napadají jiné možnosti, věřím, že nebudou právní praxí akceptovány, protože by jejich aplikace mohla vést k ohrožení právních jistot ohledně nakládání s nemovitostmi.

JUDr. Jiří Klouza
tajemník ČAK

K otázce přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů na zástupce určeného podle § 27 zákona o advokacii

(k diskusi)

Pozastavení výkonu advokacie – ať již k němu dojde na základě kárného opatření nebo rozhodnutím představenstva podle § 8a a násl. zák. o advokacii č. 85/1996 Sb., ve znění novely č. 210/1999 Sb. (dále jen ZA) je překážkou ve vykonávání advokacie, pro kterou je advokát povinen ustanovit nejpozději do jednoho měsíce jiného advokáta svým zástupcem na dobu, po kterou pozastavení výkonu advokacie trvá. Neučiní-li tak, ustanoví zástupce Komora (viz § 27 odst. 1 ZA).

K určení zástupce dochází za účelem ochrany práv nebo právem chráněných zájmů klientů advokáta. Klient musí být o ustanovení zástupce vyrozuměn a neučiní-li jiné opatření, přecházejí na zástupce ve vztahu ke klientovi práva a povinnosti zastupovaného advokáta, vyplývající ze smlouvy o poskytování právních služeb.

Je otázkou, zda a v jakém rozsahu přecházejí na zástupce, který byl určen podle § 27/1 ZA i práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů.

Odpověď na tuto otázku lze hledat v ust. § 9a ZA, které vymezuje činnosti, ze kterých je advokát v době pozastavení výkonu advokacie vyloučen. Podle tohoto ustanovení pozastavený advokát není oprávněn poskytovat právní služby a další činnosti ve smyslu § 56 ZA, nezaniká však jeho účast ve sdružení nebo VOS a není dotčena ani jeho kárná odpovědnost.

Z této úpravy lze tedy dovodit, že práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů jsou pozastavenému advokátu plně zachovány a že tedy jen on sám a nikoliv jeho zástupce může vůči svým zaměstnancům činit pracovněprávní dispozice, tj. rozhodovat o dalším trvání nebo změnách pracovního poměru apod.

Komplikovanější je pracovněprávní vztah zástupce k advokátnímu koncipientovi zastupovaného advokáta. Z hlediska trvání pracovního poměru je nepochybné, že dispoziční pravomoc bude zachována jen zastupovanému advokátovi. Naproti tomu ukládání pracovních úkolů, zejména substituční oprávnění by měl mít již určený zástupce.

Tento závěr lze dovodit aplikací ust. § 249 odst. 2 zák. práce, podle kterého dochází-li k převodu úkolů nebo činnosti zaměstnavatele na jiného zaměstnava-

tele, přecházejí práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů zaměstnanců v plném rozsahu na přejímajícího zaměstnavatele. Za úkoly nebo činnost zaměstnavatele se pro tyto účely považují zejména úkoly související s poskytováním právních služeb a za přejímajícího zaměstnavatele se považuje i fyzická osoba, která je způsobilá pokračovat v plnění úkolů nebo činností dosavadního zaměstnavatele. Jestliže zástupce určený podle § 27/1 ZA má zajišťovat právní služby dosavadním klientům pozastaveného advokáta, pak ho lze považovat za zaměstnavatele ve smyslu § 249 odst. 2 zákoníku práce, tedy za fyzickou osobu, která je způsobilá pokračovat v plnění úkolů a činností pozastaveného advokáta, tj. v poskytování právních služeb včetně substitučního oprávnění ve smyslu § 26/1, 2 ZA. Právním důvodem přechodu substitučního oprávnění na zástupce je právě aplikace § 27/1, 2 ZA.

Jiným a snad i čistším řešením pro přechod substitučního oprávnění na zástupce je aplikace ust. § 38 odst. 4 zák. práce, podle kterého může zaměstnavatel, u něhož je zaměstnanec v pracovním poměru, dočasně přidělit zaměstnance k výkonu práce k jiné fyzické osobě. Toto dočasné přidělení však vyžaduje písemnou dohodu se zaměstnancem a bylo by tedy nutné, aby pozastavený advokát uzavřel se zaměstnancem – advokátním koncipientem písemnou dohodu, že na dobu pozastavení výkonu advokacie se advokátní koncipient přiděluje k výkonu advokátní praxe konkrétně jmenovanému zástupci.

Při takovémto dočasném přidělení může ze strany zástupce jít pouze o řídicí práce, organizační a kontrolní úkony související s výkonem advokátní praxe. Je vyloučena např. změna rozsahu pracovního úvazku, změna pracovního poměru z doby určité na dobu neurčitou a úkony směřující ke skončení pracovního poměru.

Mzdu (plat) a případné cestovní nebo jiné náhrady poskytuje původní zaměstnavatel, nikoliv subjekt, ke kterému byl advokátní koncipient dočasně přidělen, pokud ovšem písemnou dohodou tuto otázku pozastavený advokát se svým zástupcem neupraví jinak, a to v závislosti na výši náhrady, kterou je advokát povinen zástupci poskytovat za činnost v době zastupování (poslední věta § 27/1 ZA).

V případě úmrtí advokáta ustanovuje Komora nástupce a v těchto případech přichází v úvahu aplikace § 251a zákoníku práce, kdy práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů přecházejí na dědice.

JUDr. Vladimír Papež

advokát, České Budějovice

Nad jedním rozhodnutím (časově náročný úkon dle § 12 odst. 1 advok. tarifu)

Krajský soud v Ostravě přezkoumával k odvolání advokáta, týkajícího se vyúčtování právních služeb v trestním řízení, mimo jiné velmi diskutovanou otázku: jaký úkon, právní služby, z pohledu § 12 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen advokátní tarif), lze pokládat za časově náročný.

V daném případě se obhájce zúčastnil dvou úkonů – výslechu vlastního klienta, který trval 50 minut a výslechu spoluobviněného, jehož trvání bylo zanedbatelné, neboť odmítl vypovídat. První výslech se konal od 22.20 hod. do 23.10 hod., druhý od 00.30 hod. od 00.40 hod. Z tohoto důvodu účtoval obhájce zvýšení odměny na trojnásobek, neboť za časově náročné považuje úkony právní služby konané v nočních hodinách.

Krajský soud se neztotožnil s argumentací obhájce, když v důvodech uvedl následující: „Účast obhájce na vyšetřovacím úkonu, který byl proveden v nočních hodinách, není povinností obhájce, ale jenom právem, a je pouze věcí obhájce, zda tohoto práva v souladu s vůlí obviněného, kterého obhajuje, využije či nikoliv.“ Neztotožnil se ani s argumentací obhájce, že se jednalo o závažné narušení doby odpočinku mezi náročnými pracovními dny.

Krajský soud dále uvedl: „Za časově náročný lze považovat takový úkon, který vyžaduje ze strany obhájce zvýšené úsilí z hlediska účasti na něm, např. koná-li se v místě značně vzdáleném od místa sídla obhájce, vyžaduje-li předchozí přípravu obhájce na tento úkon, jako je např. studium odborné literatury, konzultace s odborníkem, je-li obsahem řešení odborné otázky apod. Nepůjde o časově náročný úkon v takovém případě, kdy časová náročnost tzv. standardního úkonu je vyjádřena tím, že trvá-li déle než dvě hodiny, jedná se o další tarifní úkon právní služby. Časově náročný úkon není úkon právní služby jenom proto, že byl proveden v nočních hodinách, ale půjde o takový úkon, který je náročný pro obhájce z hlediska jeho přípravy.“ Podle názoru soudu nebylo smyslem zákonné úpravy uvedené v § 12 odst. 1 AT, aby přítomnost obhájců u výslechu obviněných, respektive svědků v nočních hodinách při jednoduché a méně závažné trestné činnosti byla posuzována jako časově náročný úkon.

Protože podvýbor pro advokátní tarif v této věci zaujal odlišné stanovisko (viz Bulletin advokacie – otázky advokátního tarifu, zvláštní číslo září 2000 – pozn.

č. 53 k § 12 odst. 1 AT), vrátil se na své poslední schůzi k této diskutované problematice za účelem případné revize svého původního stanoviska.

Bylo konstatováno, že v rozhodnutí krajského soudu jsou směřovány obtížnost úkonu právních služeb a jejich časová náročnost. Přitom z ustanovení § 12 odst. 1 AT zcela jednoznačně vyplývá, že jak obtížnost, tak časová náročnost úkonu právní služby jsou samostatnými důvody pro zvýšení odměny obhájce. Právo na obhajobu je jedním ze základních ústavních práv a s ohledem na jeho význam jej nelze chápat toliko jako právo obhájce účastnit se úkonu, ale též jako jeho povinnost, je-li o to klientem požádán. Proto význam účasti obhájce na úkonech v nočních hodinách nelze tímto způsobem snižovat. Závisí toliko na dohodě mezi klientem a obhájcem, jakých úkonů se zúčastní a nepřísluší žádnému orgánu právo posuzovat jejich účelnost. Dále je nutno si uvědomit, že není věcí obhájce, aby stanovil termín úkonu. To je zcela v rukou orgánů činných v trestním řízení a jedná-li se o věc jednoduchou, jak vyplývá z rozhodnutí, není rozhodně běžné, aby byly vykonávány mimo rámec nutné pracovní doby. Jednalo-li se o úkony neodkladné, je již tím dána jejich mimořádnost, respektive naléhavost jejich konání mimo běžnou pracovní dobu, což může být důvodem pro zvýšení odměny. Za důvodnou v této souvislosti považuje podvýbor pro tarif i tu námitku obhájce, v níž připomíná, že úkon konaný v nočních hodinách je čímsi, co narušuje odpočinek mezi pracovními dny. Ponechávám stranou úmyslné spojení „náročný pracovní den“, neboť to záleží subjektivně na každém z nás.

Z výše uvedených důvodů podvýbor pro advokátní tarif setrval na svém původním stanovisku, že považuje za časově náročný zpravidla takový úkon, který je vykonáván mimo dobu, která je stanovena jako pracovní doba kanceláře, která bývá osmihodinová. Zpravidla půjde tedy o úkon konaný o svátcích, víkendech, ve večerních a nočních hodinách. Podvýbor pro advokátní tarif pouze dodává, že z původního stanoviska vypustil jeho bezvýjimečnost, pokud se jedná o úkony konané o svátcích, víkendech, večerních a nočních hodinách. Souhlasí totiž s tím názorem krajského soudu, že není důvodů pro zvýšení druhého úkonu, který fakticky trval jen několik minut. To však jen za předpokladu, že odměna za první úkon by byla zvýšena. Za dostatečné by v tomto případě považoval podvýbor pro tarif jeho zvýšení o 100 %.

Úkolem tohoto příspěvku je zahájit diskusi nad touto problematikou, zejména v období příprav nového trestního řádu, která se bezpochyby dotkne i otázek tarifních.^{*)}

---

*) K této problematice srovnej již otištěné příspěvky: Mandák, V.: K pojmu „úkon právní služby časově náročný“ ve smyslu § 12 odst. 1 advok. tarifu – BA č. 4/2000, s. 69 – 74 a Cibienová, H.: Několik poznámek k přiznávání zvýšené odměny dle § 12 odst. 1 advok. tarifu – BA č. 5/2000, s. 43 – 44.

K náležitostem doručování poštovních zásilek určených advokátovi

Je chybou, pokud soud neuvede na adrese zásilky pro advokáta, že se jedná o advokáta. V takovém případě pošta nevydá zásilku do vlastních rukou advokátní koncipientce nebo jinému pověřenému zaměstnanci advokáta. Nepostupuje se tak podle zákonných ustanovení o doručování advokátu jako zástupci účastníka, ale doručuje se jako fyzické osobě (účastníku). V takovém případě nelze uplatnit fikci náhradního doručení uplynutím příslušné lhůty uložení na poště, pokud se advokát nezdržoval ve svém sídle.

Usnesení Nejvyššího soudu z 20. 2. 2001, č. j. 33 Cdo 2943/99-119

Z odůvodnění:

Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 9. 10. 1998, č. j. 55 C 218/96-65 uložil první žalované povinnost zaplatit žalobkyni 22 720,- Kč s 15% úrokem od 15. 10. 1994 do zaplacení a oběma žalovaným uložil povinnost zaplatit společně a nerozdílně žalobkyni 88 266,- Kč s 15% úrokem od 15. 10. 1994 do zaplacení.

Odvolání druhé žalované proti tomuto rozsudku bylo usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 1999, č. j. 12 Co 230/99-97 odmítnuto, neboť bylo podáno opožděně. Odvolací soud vycházel ze zjištění, že rozsudek soudu prvního stupně byl zástupci druhé žalované JUDr. Zdeňku Koudelkovi, Ph.D. zaslán na adresu jeho sídla advokáta v Brně a uložen na poště dne 18. 12. 1998. Adresát Zdeněk Koudelka si zásilku na poště vyzvedl dne 22. 12. 1998 a 6. 1. 1999 podal za druhou žalovanou odvolání. Na výzvu soudu sdělil, že se v období od 17. do 22. 12. 1998 zdržoval v Praze a přijímáním zásilek za něj byla pověřena advokátní koncipientka. Odvolací soud dospěl k závěru, že rozsudek soudu prvního stupně byl řádně doručen zástupci druhé žalované náhradním doručením dne 21. 12. 1998, neboť i kdyby adresát prokázal, že ve dnech 17. a 18. 12. 1998 se v místě doručování nezdržoval, byla v souladu s § 48 odst. 3 o. s. ř. přijímáním zásilek pověřena advokátní koncipientka, o níž nebylo tvrzeno, že by se v místě nezdržovala. Vzhledem k tomu odvolací lhůta uplynula dne 5. 1. 1999 a odvolání bylo dne 6. 1. 1999 podáno opožděně.

Proti tomuto usnesení podala druhá žalovaná dovolání. Namítá, že nesprávným postupem při doručování rozhodnutí soudu prvního stupně jí byla odňata možnost jednat před soudem. **Předmětnou zásilku totiž pošta nevydala advokátní koncipientce**, ačkoli má průkaz zmocněnce pro výběr pošty, a tím bylo

znemožněno doručení písemnosti zástupci dovolatelky. Dále poukazuje na to, že ve výzvě k vyzvednutí uložené zásilky pošta adresáta vyzvala k vyzvednutí nikoliv do tří dnů, ale do 15 dnů, proto tato výzva obsahující nesprávné poučení není výzvou podle § 47 o. s. ř., a nemůže nastat fikce doručení. Zásilka podle názoru dovolatelky nebyla řádně doručena nikoliv vinou adresáta, který se v době doručování zdržoval v Praze jako poslanec na jednáních orgánů Poslanecké sněmovny, a výkon veřejné funkce mu nemůže být na újmu, nehledě k tomu, že lhůtu zmeškal pouze o 1 den. Vyhláška č. 78/1989 Sb., na kterou poukazuje odvolací soud v odůvodnění napadeného usnesení, je podle jejího názoru v rozporu s Ústavou (*byla vydána na základě zmocnění v nařízení vlády, nikoliv zákonného – terciální normotvorba, poznámka advokáta*), a proto ji soud neměl použít. Navrhla zrušení usnesení odvolacího soudu.

Podle § 158 odst. 2 o. s. ř. se stejnopis písemného vyhotovení rozsudku doručuje účastníkům, popřípadě jejich zástupcům do vlastních rukou. Má-li účastník zástupce s plnou mocí pro celé řízení, doručuje se písemnost pouze tomuto zástupci (§ 49 odst. 1 o. s. ř.). Podle ustanovení § 48 odst. 3 o. s. ř. písemnosti určené advokátu mohou být doručovány také advokátním koncipientům a jiným pracovníkům, kteří jsou u advokáta pracovně činní a byli jím pověřeni přijímáním zásilek. Podle § 47 odst. 2 o. s. ř. nebyl-li adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, zastížen, ačkoli se v místě doručení zdržuje, uvědomí jej doručovatel vhodným způsobem, že mu zásilku přijde doručit znovu v den a hodinu uvedenou na oznámení. Zůstane-li takový pokus o doručení bezvýsledným, uloží doručovatel písemnost na poště nebo u orgánu obce a adresáta o tom vhodným způsobem vyrozumí. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do tří dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl.

Rovněž písemnost určená do vlastních rukou advokáta může být doručena uložení na poště dle § 47 odst. 2 o. s. ř. v případě, že v době pokusu o doručení nebyl advokát zastížen na uvedené adrese a nenacházely se zde ani osoby vypočtené v § 48 odst. 3 o. s. ř., **je ovšem třeba, aby adresát byl jako advokát přímo na zásilce označen**, a tedy aby tento údaj byl seznatelným způsobem zpřístupněn i tomu, kdo je povinen písemnost doručit, neboť tím je předurčen zvláštní způsob doručování.

Jak vyplývá z obsahu spisu, zásilka s rozsudkem soudu prvního stupně byla zasílána do vlastních rukou na adresu „Zdeněk Koudelka, s uvedením sídla v Brně“. První pokus doručovatele o doručení byl učiněn dne 17. 12. 1998, kdy byla zanechána výzva, po druhém neúspěšném pokusu o doručení byla dne 18. 12. 1998 uložena na poště a zástupce druhé žalované si ji osobně vyzvedl dne 22. 12. 1998. Odvolání druhé žalované bylo podáno k poštovní přepravě dne 6. 1. 1999.

K výzvě odvolacího soudu JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D. předložil potvrzení Poslaneckého klubu ČSSD, že se ve druhé polovině měsíce prosince 1998

účastnil jednání výborů PSP ČR a pracovních orgánů Poslaneckého klubu ČSSD v souvislosti s přípravou a projednáváním vládního návrhu státního rozpočtu ČR pro rok 1999.

Protože v dané věci byl rozsudek soudu prvního stupně doručován do vlastních rukou podle ust. § 47 o. s. ř. zástupci druhé žalované JUDr. Zdeňku Koudelkovi, Ph.D. jako fyzické osobě a nikoliv jako advokátovi – zástupci účastníka (když tento údaj nebyl vyznačen na doručence), nemohlo být doručováno podle § 48 odst. 3 o. s. ř. a předmětná zásilka nemohla být vydána advokátní koncipientce. Nebyla-li totiž písemnost doručena osobám oprávněným ji za advokáta převzít proto, že údaje o adresátu uvedené na zásilce ji neumožnily identifikovat jako písemnost určenou advokátu, pak nebyly splněny ani předpoklady pro postup vedoucí – v intencích § 47 odst. 2 o. s. ř. – k doručení této písemnosti uložením na poštu. **Vzhledem k tomu, že advokát doložil, že se v době doručování předmětné zásilky v místě doručování nezdržoval, nelze za této situace považovat náhradní doručení za účinné,** a rozsudek soudu prvního stupně byl zástupci druhé žalované doručen dne 22. 12. 1998, kdy si jej osobně vyzvedl na poštu. Dnem následujícím pak začala běžet odvolací lhůta, jejímž posledním dnem byla středa 6. 1. 1999. Není tedy správný závěr odvolacího soudu, podle kterého bylo odvolání dne 6. 1. 1999 podáno opožděně. Dovolací soud proto napadené usnesení zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil Zdeněk Koudelka, advokát v Brně.

K věcné a místní příslušnosti soudu v řízení proti České advokátní komoře

U profesní samosprávy neobstarává správu stát, ale jiná od státu odlišná osoba. Česká advokátní komora není proto ústředním orgánem České republiky ve smyslu ustanovení § 246 odst. 2 o. s. ř., podle něhož k přezkoumávání rozhodnutí ústředních orgánů České republiky s výjimkami tam uvedenými je věcně příslušný vrchní soud. V řízení podle části páté o. s. ř. o žalobách proti rozhodnutí správních orgánů je místní příslušnost určována místem, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, jehož rozhodnutí se přezkoumává (§ 246a odst. 1 o. s. ř.). Proto je v řízení proti České advokátní komoře v takových věcech místně příslušným soudem Městský soud v Praze.

Usnesení Vrchního soudu v Praze z 12. 3. 2001, č. j. 7 A 10/2001-4

Tímto usnesením Vrchní soud v Praze postoupil věc Městskému soudu v Praze. Šlo o žalobu, doručenou Obvodnímu soudu pro Prahu 1 a postoupenou Vrchnímu soudu v Praze, v níž se žalobce domáhá přezkoumání rozhodnutí odvolacího senátu České advokátní komory (dále jen „Komora“), kterým bylo žalobci uloženo kárné opatření.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 103 o. s. ř. kdykoliv za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může ve věci jednat. Jednou z podmínek řízení je i věcná a místní příslušnost soudu.

Podle ustanovení § 246 odst. 1 o. s. ř. jsou k přezkoumávání rozhodnutí správních orgánů v řízení podle části páté o. s. ř. věcně příslušné krajské soudy, nestanoví-li zákon jinak. Jinak je stanoveno v odst. 2 téhož ustanovení, podle kterého je k přezkoumávání rozhodnutí ústředních orgánů České republiky, s výjimkou věcí důchodového a nemocenského zabezpečení a hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání podle předpisů o zaměstnanosti, věcně příslušný vrchní soud.

Věcná příslušnost vrchního soudu je tedy dána pouze v těch případech, má-li být postupem podle části páté hlavy druhé či třetí o. s. ř. přezkoumáváno rozhodnutí ústředního orgánu republiky. Soud se proto musel vypořádat s otázkou, zda Česká advokátní komora je či není ústředním orgánem České republiky.

Podle ustanovení § 40 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění zákona č. 210/1999 Sb., je Komora samosprávnou stavovskou organizací všech advokátů zapsaných v seznamu vedeném Komorou. Podle odst. 3 téhož ustanovení je Komora právnickou osobou. Dále se vrchní soud při úvaze o věcné příslušnosti řídil ustanovením § 244 odst. 2 o. s. ř., podle něhož ve správním soudnictví přezkoumávají soudy zákonnost rozhodnutí orgánů státní správy, orgánů územní samosprávy, jakož i orgánů zájmové samosprávy a dalších právnických osob, pokud jim zákon svěřuje rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy.

Skutečnost, že Komora vykonává pravomoci jí přisouzené na celém území státu není postačující k tomu, aby Komoru bylo možné charakterizovat ve smyslu ustanovení § 246 odst. 2 o. s. ř. jako ústřední orgán republiky. Zákon předpokládá, že vrchní soudy budou přezkoumávat rozhodnutí ústředních orgánů České republiky, tedy ústředních orgánů státu činných v oblasti veřejné správy, popř. i jiných orgánů veřejné správy, pokud zvláštní zákon svěří přezkoumávací pravomoc jejich rozhodnutí přímo vrchnímu soudu. Komora je však orgánem, který zabírá okruh pravomocí směrem k co největšímu omezení státních orgánů ve prospěch orgánů samosprávných. Tyto orgány obstarávají jednak záležitosti vlastní, jednak mohou vyřizovat i záležitosti správy veřejné. Podle názoru soudu

je protikladem samosprávy správa státní, neboť u samosprávy již neobstarává správu stát, ale jiná, od státu se lišící osoba, tedy samosprávný orgán. Touto úvahou je vyloučena totožnost orgánu státního a samosprávného, proto soud dospěl k závěru, že ústředními orgány České republiky ve smyslu ustanovení § 246 odst. 2 o. s. ř. jsou jen ústřední orgány státní správy České republiky, které jsou zvláštním zákonem za takové prohlášeny. Tímto zvláštním zákonem, který vyjmenovává okruh ústředních orgánů státní správy České republiky, je zákon ČNR č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V současné době platný zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii pak na rozdíl od předchozí právní úpravy obsažené v ustanovení § 28 odst. 3 zákona č. 128/1990 Sb. již nesvěřuje přezkum rozhodnutí České advokátní komory Nejvyššímu soudu České republiky, resp. vrchnímu soudu.

S ohledem na shora uvedené není Vrchní soud v Praze k projednání žaloby příslušný, neboť věcně příslušný podle ustanovení § 246 odst. 1 o. s. ř. je krajský soud, popř. jemu naroveň postavený Městský soud v Praze.

Protože v řízení podle části páté hlavy druhé o. s. ř. týkající se rozhodování o žalobách proti rozhodnutí správních orgánů je místní příslušnost soudu určována místem, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, jehož rozhodnutí se přezkoumává (§ 246a odst. 1 o. s. ř.), je v daném případě tímto místně příslušným soudem Městský soud v Praze. Proto Vrchní soud v Praze věc postupuje podle ustanovení § 250d odst. 2 o. s. ř. po právní moci tohoto usnesení soudu věcně a místně příslušnému, kterým je Městský soud v Praze.

Právní věta redakce.

K nákladům řízení ve sporu o zrušení podílového spoluvlastnictví k nemovitosti, za situace, kdy žalobce vzal žalobu zpět

Řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví je specifickým řízením (tzv. iudicium duplex), kdy soud není vázán návrhy účastníků a je zcela nahodilý, který z podílových spoluvlastníků žalobu podá. Dohodli-li se účastníci řízení na žalobou požadovaném vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitosti, nelze ve zpětvzetí žaloby spatřovat výlučné procesní zavinění žalobců dle ust. § 146 odst. 2 věty první o. s. ř. Za takové situace žalobce a žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Usnesení Městského soudu v Praze z 30. 1. 2001, č. j. 55 Co 9/2001-145

Tímto usnesením změnil odvolací soud usnesení soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení mezi žalobci a třetím žalovaným tak, že žalobci a třetí ža-

lovaný nemají právo na náhradu nákladů řízení. Současně žalobcům odvolací soud nepřiznal právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením ze dne 23. 3. 2000 soud I. stupně zastavil řízení dle ust. § 96 odst. 1 a 2 o. s. ř. a rozhodl, že žalobci jsou povinni zaplatit 3. žalovanému na nákladech řízení částku 45 750,- Kč do tří dnů od právní moci usnesení k rukám právní zástupkyně 3. žalovaného a že žalobci a žalovaní 1) a 2) nemají vůči sobě právo na náhradu nákladů řízení.

Zastavení řízení odůvodnil zpětvzetím žaloby, s nímž žalovaní vyslovili souhlas, nákladové výroky odůvodnil ust. § 146 odst. 2 věty první o. s. ř., neboť žalobci z procesního hlediska zavinili zastavení řízení. Prvnímu a druhému žalobci náklady řízení nevznikly, třetímu žalovanému přiznal náklady za právní zastoupení za dva úkony právní pomoci po 15 025,- Kč, čtyři půlúkony a 6x paušální odměnu po 75,- Kč, tj. celkem 45 750,- Kč. Při určení sazby odměny za 1 úkon právní pomoci vycházel z puncta 3 904 447,- Kč, když od hodnoty nemovitosti byl odečten podíl 3. žalovaného ve výši 1/4.

Proti tomuto usnesení, a to pouze do nákladového výroku mezi žalobci a 3. žalovaným, podali žalobci včasné odvolání. Poukazovali v něm na to, že se snažili s žalovanými dosáhnout zrušení spoluvlastnictví, ale vzhledem k tomu, že žádný z účastníků neměl finanční prostředky na vyplacení ostatních, přicházel v úvahu pouze prodej nemovitosti a rozdělení výtěžku mezi účastníky, k čemuž nakonec došlo. Žalovaní na prodej nemovitosti přistoupili a splnili to, čeho se žalobci žalobou domáhali, a proto nesouhlasili s tím, že zavinili zastavení řízení a vyjádřili přesvědčení, že s ohledem na obsah sporu by spíše měly být přiznány náklady řízení žalobcům. Navrhli, aby bylo usnesení soudu I. stupně v napadeném výroku změněno tak, že žalobci a 3. žalovaný nemají vůči sobě právo na náhradu nákladů řízení.

Třetí žalovaný se k odvolání vyjádřil tak, že odůvodnění napadeného rozsudku považuje za správné, náhrada nákladů řízení představuje dva úkony právní pomoci, čtyři půlúkony a šest režijních paušálů, kdy jeden úkon činí 15 025,- Kč. Zároveň upozornil na chybu v součtu nákladů řízení a navrhl, aby byl napadený výrok potvrzen, popř. ve znění opravného usnesení dle § 164 o. s. ř. Současně poukazoval na to, že žalovaní se nebránili vypořádání spoluvlastnictví a jeho optimální způsob ponechali na rozhodnutí žalobců. Ti však před podáním žaloby nečinili žádný úkon směřující k mimosoudnímu vyřízení věci a i v průběhu řízení vycházela veškerá iniciativa k mimosoudnímu vyřešení ze strany 3. žalovaného.

Odvolací soud při projednání odvolání, které bylo podáno před účinností zákona č. 30/2000 Sb. (účinnost od 1. 1. 2001) postupoval podle bodu 15, hlavy I.,

části dvanácté zák. č. 30/2000 Sb. a bez nařízení jednání dle § 214 odst. 2 písm. c), f) o. s. ř. přezkoumal napadené usnesení dle § 212 odst. 1 a 2 o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

Podle ust. § 146 odst. 2 o. s. ř. jestliže některý z účastníků zavinil, že řízení muselo být zastaveno, je povinen hradit jeho náklady. Byl-li však pro chování odpůrce vzat zpět návrh, který byl podán důvodně, je povinen hradit náklady řízení odpůrce.

Zastavuje-li soud řízení, při rozhodování o náhradě nákladů tohoto řízení především posuzuje, zda některý z účastníků výlučně z procesního hlediska zavinil, že řízení muselo být zastaveno. Touto zásadou se v daném případě soud I. stupně důsledně neřídil, a to s ohledem na charakter sporu. V souzené věci se žalobci domáhali žalobou proti žalovaným zrušení podílového spoluvlastnictví a nařízení jejího prodeje tak, že se každý ze spoluvlastníků bude podílet na výtěžku v míře odpovídající jeho spoluvlastnickému podílu. V průběhu řízení došlo k prodeji nemovitosti, čímž fakticky odpadl předmět řízení a žalobci vzali se souhlasem žalovaných žalobu zpět. Řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví je specifickým řízením (tzv. iudicium duplex), kdy soud není vázán návrhy účastníků a je zcela nahodilé, který z podílových spoluvlastníků žalobu podá. Za situace, kdy se účastníci v průběhu řízení dohodli na žalobou požadovaném vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitosti, nelze ve zpětvzetí žaloby spatřovat výlučné procesní zavinění žalobců dle ust. § 146 odst. 2 věty první.

Odvolací soud proto podle ust. § 220 odst. 1 o. s. ř. a § 146 odst. 1 písm. c) o. s. ř. usnesení soudu v napadeném výroku změnil tak, že žalobci a 3. žalovaný nemají navzájem právo na náhradu nákladů řízení.

O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle § 224 odst. 1 o. s. ř. a § 150 o. s. ř., kdy procesně úspěšným žalobcům nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů odvolacího řízení z důvodů hodných zvláštního zřetele, které odvolací soud spatřuje v procesní situaci účastníků ve vztahu ke specifickému charakteru tohoto řízení.

*Rozhodnutí zaslal JUDr. PhDr. Oldřich Choděra, advokát v Praze.
Právní věta redakce.*

K dokazování odvolacím soudem

Jestliže se odvolací soud chce odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně, je v takovém případě třeba, aby – zejména s přihlédnutím k zásadám přimotnosti a ústnosti – opakoval důkazy, které byly provedeny

soudem prvního stupně, popřípadě provedl k objasnění rozhodných skutečností další důkazy.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 7. 12. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2475/99

Citovaným rozsudkem Nejvyšší soud ČR zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Skutkový závěr odvolacího soudu o tom, že žalobce byl dne 26. 1. 1995 v době výkonu práce (v pracovní době) pod vlivem alkoholu, který učinil – jak vyplývá z odůvodnění rozsudku – na základě hodnocení důkazů provedených před soudem prvního stupně, však zatím nelze považovat za nepodložený.

Podle ustanovení § 153 odst. 1 o. s. ř. rozhoduje soud na základě zjištěného skutkového stavu věci. V odůvodnění uvede (§ 157 odst. 2 o. s. ř.) podstatný obsah přednesů, stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoli, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů, proč neprovedl i další důkazy a posoudí zjištěný skutkový stav podle příslušných ustanovení, která použil.

Soud prvního stupně při zkoumání, zda žalobce porušil pracovní kázeň zvláště hrubým způsobem dospěl – jak vyplývá z odůvodnění jeho rozsudku – ke skutkovému závěru, že „požívání“ alkoholu v pracovní době, jako jeden z důvodů, pro který žalovaná k okamžitému zrušení pracovního poměru s žalobcem přistoupila, se žalované „nepodařilo žalobci prokázat“. Odvolací soud naproti tomu ze skutkového hlediska dovodil, že se žalované podařilo prokázat „vlastní příčinu“, pro kterou s žalobcem okamžitě zrušila pracovní poměr, tj. skutečnost, že žalobce byl dne 21. 6. 1995 v době výkonu práce (v pracovní době) pod vlivem alkoholu.

Závěr odvolacího soudu o tom, že žalobce byl dne 21. 6. 1995 v době výkonu práce (v pracovní době) pod vlivem alkoholu, představuje skutkové zjištění soudu. Jedná se o výsledek dokazování (hodnocení důkazů), při němž soud hodnotil důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy ve vzájemné souvislosti, a přihlíží přitom pečlivě ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (srov. § 132 o. s. ř.).

Odvolací soud není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně (§ 213 odst. 1 o. s. ř.) a může opakovat dokazování nebo je i doplnit, nejdle-li o rozsáhlejší doplnění a lze-li je provést bez průtahů (§ 213 odst. 2, věta první o. s. ř.). Pokud tak učiní, pak i pro řízení před ním platí přiměřeně ustanovení

o řízení před soudem prvního stupně (§ 211 o. s. ř.); z toho plyne, že i v řízení před odvolacím soudem má být provedeno dokazování při jednání a účastníci mají právo vyjádřit se ke všem důkazům, a to bez ohledu, zda byly provedeny procesním soudem, dožádaným soudem nebo prostřednictvím soudu prvního stupně. Zásada, že odvolací soud není vázán skutkovým stavem zjištěným soudem prvního stupně, neznamená (zejména s přihlédnutím k zásadám přímosti a ústnosti), že by se odvolací soud mohl bez dalšího odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně, zejména pokud bylo čerpáno z výpovědí, popř. přednesů účastníků řízení a svědků. V takovém případě je třeba, aby odvolací soud opakoval důkazy, které byly provedeny soudem prvního stupně, neboť při hodnocení důkazů spolupůsobí kromě věcného obsahu výpovědi, který je zachycen, a to často nepřilíši výstižně, obsahem protokolu, i další skutečnosti, které v protokole zachyceny být nemohou (např. přesvědčivost vystoupení vypovídající osoby, plynulost a jistota výpovědi, ochota vypovídat přesně na dané otázky apod.).

Jestliže se tedy odvolací soud chtěl odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně, měl zopakovat důkazy, ze kterých soud prvního stupně vycházel (zejména výslech jednatelky žalované E. P. a svědků J. Š. a S. K., jejichž výpovědi se dovolává), popřípadě provést k objasnění rozhodných skutečností další důkazy. Jako účelné pro další hodnocení obsahu výpovědí z hlediska jejich přesvědčivosti se přitom jeví vhodnější – namísto důkazu přečtením svědeckých výpovědí z jiného spisu, jak to učinil soud prvního stupně, provést výslech obou posléze uvedených svědků přímo odvolacím soudem. Odvolací soud však – jak plyne z obsahu protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 23. 9. 1998 – pouze paušálně „provedl důkaz sběrným spisem 11 Co 683/97 Krajského soudu v Ústí nad Labem, zejména rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 10. 7. 1997, č. j. 13 C 1462/95-19 v řízení žalobce A. B. proti téže žalované a rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. 2. 1998, č. j. 11 Co 683/97-47“. Závěr odvolacího soudu o tom, že žalobce byl dne 21. 6. 1995 v době výkonu práce (v pracovní době) pod vlivem alkoholu, proto nelze považovat za podložený.

Protože odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 220 odst. 2 o. s. ř., ačkoli ve skutečnosti dospěl k odlišnému (jinému) skutkovému zjištění než soud prvního stupně (aniž dokazování provedené před soudem prvního stupně zopakoval nebo doplnil), a protože jeho skutkový závěr byl učiněn v rozporu s ustanoveními § 122, § 132, § 211 a § 213 o. s. ř., trpí řízení před odvolacím soudem vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Nejvyšší soud České republiky k této vadě řízení přihlédl, i když nebyla uplatněna v dovolání (§ 243 odst. 3, věta druhá o. s. ř.).

Právní věta redakce.

K určitosti směnečné sumy

Podmínka bezpodmínečného sľibu zaplatiť určitou peněžitou sumu podle čl. I., ust. § 75 bodu 2 zákona směnečného a šekového je splněna i tehdy, je-li směnečný peníz vyjádřen nejen v korunách, ale i v haléřových jednotkách nedělitelných deseti (tj. jako oběživo neexistujících).

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. listopadu 1999, č. j. 9 Cmo 672/98-157

Z odůvodnění:

K návrhu žalobce vydal soud I. stupně směnečný platební rozkaz ukládající žalovanému zaplatit majiteli celkem 34 směnek směnečný peníz v celkové hodnotě 200 818 599,30 Kč s odměnou a příslušenstvím a bylo jím také rozhodnuto o náhradě nákladů řízení mezi účastníky navzájem. Ke včasným námitkám žalovaného byl vydaný směnečný platební rozkaz po proběhnuvším námitkovém řízení krajským soudem zrušen, avšak jen co do částky 0,26 haléřů a tomu odpovídajícího příslušenství, co do částky 200 818 599,04 Kč byl směnečný platební rozkaz ponechán v platnosti a současně bylo rozhodnuto o náhradě nákladů námitkového řízení.

Proti rozsudku krajského soudu – vyjma výroku, jímž bylo námitkám v nepatrné části vyhověno – se včas odvolali žalovaní. Soudu I. stupně vytknuli (mimo jiné), že sám krajský soud se dostatečně nevypořádal s jejich námitkou, že u 32 směnek není vyjádřen směnečný peníz v existující měně. Peněžní jednotkou v České republice je sice koruna česká, která se dělí na sto haléřů, ale dnem 30. 4. 1993 (tj. před vydáním směnek) byla ukončena platnost mincí po 1 haléři a po 5 haléřích, nejnižší zákonnou jednotkou se stalo 10 haléřů. 32 směnek je vyjádřeno směnečnou sumou, u které není haléřová suma dělitelná deseti, jsou proto směnkami nicotnými pro nedostatek náležitosti dle čl. I., ust. § 75 odst. 2 zákona směnečného a šekového (dále jen ZSS). Žalovaný v odvolání akcentoval, že sám krajský soud připouští problém v případné exekuci. Dlužník nemá u zmíněných směnek možnost zaplatit směnečnou sumu na směnkách uvedenou a je-li objektivně nesplnitelná část směnečné sumy, vztahuje se tato nemožnost plnění na směnečnou sumu celou.

Žalobce vyvracel jednotlivé odvolací důvody, a pokud šlo o určitost měny na směnce vyjádřil svůj názor, že zákon č. 6/1993 Sb. je současně i tzv. měnovým zákonem a podmínkou určitosti směnečné sumy je její vyjádření v platné měně. Žalovaní zaměňují termíny měna a oběživo, byť jde z hlediska teorie finančního práva o pojmy různé. Žalovaní mají podle žalobce možnost uspokojit své směnečné závazky, navíc se připomíná čl. I., ust. § 39 ZSS

o tom, že majitel směnky nesmí odmítnout částečné plnění. Podle subsidiární úpravy provedené v ust. § 327 obchodního zák. platí, že lze-li závazek (nebo jeho část) splnit jen určitým způsobem (např. jen bezhotovostním převodem), je dlužník povinen splnit svůj závazek tímto možným způsobem plnění. Ve vztazích mezi podnikateli bezhotovostní styk převažuje a lze pomocí něj realizovat i platby v haléřových poločkách nedělitelných deseti, na úmysl žalovaných plnit bezhotovostně lze usuzovat i ze způsobu umístění směnky. Žalobce navrhl potvrzení napadeného rozsudku z věcně správných důvodů v něm uvedených.

Odvolací soud podle ust. § 212 odst. 1 o. s. ř. přezkoumal rozsudek jen v napadeném rozsahu, ve vztahu k prvému žalovanému postupoval podle ust. § 101 odst. 2 o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání, pokud směřovalo do výroku o věci samé, důvodné není. V souvisejícím nákladovém výroku však shledal důvod pro změnu rozhodnutí soudu I. stupně.

Odvolací soud se totiž ztotožňuje s právním závěrem soudu I. stupně, že námitky žalovaných proti směnečnému platebnímu rozkazu v rozsahu, ve kterých byl napaden, jsou nedůvodné. K námitce neurčitosti směnečného penízu pak odvolací soud uvedl: Žalovanými nejvýrazněji akcentovaná námitka se týká skutečnosti, že 32 směnek z celkového počtu 34 směnek znělo na celkovou sumu vyjádřenou v jednotlivých haléřích, nedělitelnou 10 haléři.

Podle ust. § 13 zák. č. 6/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, peněžní jednotkou v České republice je koruna česká, zkratka názvu je „Kč“. Koruna se dělí na sto haléřů. Podle ust. § 16 odst. 1 platné bankovky a mince vydávané Českou národní bankou jsou zákonnými penězi ve své nominální hodnotě při všech platbách na území České republiky. Podle § 22 písm. a) ČNB stanoví právním předpisem nominální hodnoty, rozměry, hmotnost, materiál, vzhled a další náležitosti bankovek a mincí a jejich vydání do oběhu. Tímto právním předpisem je vyhláška č. 101/1993 Sb., podle jejíhož § 4 odst. 1 se dnem 30. 4. 1993 ukončuje platnost mincí po 1 haléři československé měny a po 5 haléřích československé měny.

Dle čl. I, § 75 bodu 2. ZSŠ vlastní směnka obsahuje bezpodmínečný slib zaplatit určitou peněžitou sumu. Odvolací soud se ztotožnil s názorem soudu I. stupně, že zákon č. 6/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, definuje v § 13 jak pojem peněžité sumy, tak i její určitost. Požadované částky jsou v Kč, tedy v platné měně a jsou vyjádřeny kvantitativně v peněžních jednotkách, které jsou v souladu se zmíněným ustanovením. Ustanovení vyhl. č. 101/1993 Sb. o vydání mincí po 50 Kč vzoru 1993 a o ukončení platnosti mincí po 1 haléři československé měny a jejich výměně se týká pouze oběživa, nikoliv pojmu měna a jejího kvantitativního vyjádření. Kromě toho je zákon právním předpisem vyšší právní síly, proto by případné rozporné ustanovení vyhlášky muselo ustoupit ustanovením zákona. O tento případ se ale podle názoru odvolacího soudu ani v dané věci nejedná. Odvolací soud nepovažuje za věcně oprávněný ani argu-

ment poukazující na údajnou nesplnitelnost povinnosti zaplatit směnečnou sumu v jednotlivých haléřích. Jak již uvedl odvolací soud výše, všechny předmětné směňky byly umístěny, a bylo povinností výstavce vlastní směňky zabezpečit, aby umístětec mohl směňky v den splatnosti zaplatit jejich majiteli. Z tohoto důvodu neshledal odvolací soud ani v této části námitky žalovaných oprávněnými.

Soud prvního stupně oprávněně ponechal v napadené části směnečný platební rozkaz v platnosti, odvolací soud proto rozsudek v této části podle ust. § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil. Odvolací soud se ztotožnil s rozhodnutím o náhradě nákladů námitkového řízení dle ust. § 142 odst. 1 ve prospěch žalobce. Dále se odvolací soud zabýval výší náhrady nákladů námitkového řízení mezi účastníky navzájem a žalobci přiznal oproti soudu I. stupně proti žalovaným ještě další účelně vynaložené náklady řízení a současně rozhodl i o nákladech odvolacího řízení.

Odvolací soud konečně nevyhověl návrhu druhého žalovaného na připuštění dovolání podle ust. § 239 odst. 1 o. s. ř. k posouzení otázky určitosti peněžité sumy, neboť neshledal, že by se v případě vzájemného vztahu ustanovení zák. č. 6/1993 Sb. a vyhlášky č. 101/1993 Sb., v souvislosti s pojmem „určitá peněžitá suma“ obsaženým v čl. I, § 75 bodu 2 ZSŠ jednalo o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil JUDr. Rostislav Doleček, advokát v Praze.

Kdy je dána aktivní legitimace k podání vlastnické žaloby na vyklizení nemovitosti osobou nezapsanou v evidenci nemovitostí jako vlastník

V případě rozporu mezi právním stavem evidovaným v katastru nemovitostí a stavem skutečným musí soud vycházet ze skutečného stavu; přitom je oprávněn posuzovat jako předběžné otázky, zda smlouva, na jejímž základě došlo ke vkladu práva, je platná, zda došlo k platnému odstoupení od smlouvy nebo ke vznesení námitky relativní neplatnosti, popř. k jiným skutečnostem, které mají za následek nesoulad mezi stavem katastru a skutečným stavem. Domáhá-li se žalobce vydání věci, kterou žalovanému převedl na základě neplatné, popř. zrušené smlouvy, je třeba jeho nárok posoudit podle § 457 obč. zák. (je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal).

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 5. září 2000, č. j. 22 Cdo 389/99-163.

Tímto rozsudkem zrušil NS ČR rozsudky Krajského soudu v Českých Budějovicích z 19. 12. 1997, č. j. 5 Co 2817/97-88 a Okresního soudu v Písku z 21. 8. 1997, č. j. 4 C 1022/96-47 a vrátil věc Okresnímu soudu v Písku k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací shora označeným rozsudkem potvrdil rozsudek Okresního soudu v Písku ze dne 21. srpna 1997, č. j. 4 C 1022/96-47, ve znění, že „návrh se žádostí, aby odpůrce byl uznán povinným vyklidit a vyklizený předat navrhovateli dům čp. 2144 se stav. parcelou č. 1467/3 – zastavená plocha o výměře 463 m² v k. ú. Písek, se zamítá“. Dále rozhodl, že proti svému rozsudku dovolání nepřipouští.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce se 23. 3. 1991 stal na základě provedené dražby vlastníkem předmětných nemovitostí a 28. 6. 1991 uzavřel se žalovaným hospodářskou smlouvu, kterou mu tyto nemovitosti prodal. Tato smlouva nebyla státním notářstvím k 31. 12. 1992 registrována. Žalobou podanou 26. 7. 1995 se žalobce domáhal u Okresního soudu v Písku pod sp. zn. 6 C 642/95 určení vlastnictví k předmětným nemovitostem; této žalobě soud vyhověl s tím, že smlouva, na jejímž základě měl žalovaný nabýt vlastnického práva, nebyla registrována státním notářstvím, ani dosud nebyla vložena do katastru nemovitostí. V průběhu řízení ve věci sp. zn. 6 C 642/95 podal žalovaný návrh na vklad uvedené smlouvy do katastru nemovitostí a po skončení soudního řízení, 11. 6. 1997, Katastrální úřad v Písku pravomocně povolil na základě uvedené smlouvy vklad vlastnického práva pro žalovaného. Právní účinky vkladu smlouvy do katastru nemovitostí nastaly ke dni, kdy byl návrh na vklad doručen katastrálnímu úřadu (4. 3. 1996).

Na základě výsledku řízení o povolení vkladu předmětné smlouvy do katastru nemovitostí byl tedy žalovaný v době rozhodování soudů v projednávané věci sp. zn. 4 C 1022/96 podle údajů v katastru vlastníkem sporných nemovitostí. Soud prvního stupně konstatoval, že v řízení o žalobě na vyklizení nemovitostí nelze jako předběžnou otázku zkoumat neplatnost kupní smlouvy, pokud byla vložena do katastru nemovitostí v souladu s § 5 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, když podle § 11 téhož zákona ten, kdo vychází ze zápisu v katastru nemovitostí učiněného po dni účinnosti tohoto zákona, je v dobré víře, že stav v katastru nemovitostí odpovídá skutečnému stavu věci. Podotkl, že otázka platnosti předmětné smlouvy byla jako předběžná zkoumána ve věci uvedené pod sp. zn. 6 C 642/95, a zde bylo zjištěno, že smlouva uzavřená mezi účastníky řízení 28. 6. 1991 je platná. Vzhledem k tomu, že jako vlastníků sporných nemovitostí je v katastru nemovitostí veden žalovaný a vlastnictví žalobce nebylo soudem určeno, žalobu zamítl.

Na základě odvolání žalobce rozhodoval ve věci Krajský soud v Českých Budějovicích, který převzal skutkové i právní závěry soudu prvního stupně. Konstatoval, že základní podmínkou vlastnické žaloby na vyklizení je prokázání vlastnictví žalobce k nemovitostem a tato podmínka splněna nebyla. Je nepochybné, že účastníci řízení uzavřeli kupní smlouvu ohledně sporných nemovitostí a ta byla vložena do katastru nemovitostí. Podle § 133 odst. 2 občanského zákoníku se vlastnictví nemovitostí nabyvá vkladem do katastru nemovitostí podle zvláštních předpisů, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Smlouva o převodu nemovitostí, jichž se vyklizení týká, byla do katastru nemovitostí vložena rozhodnutím správního orgánu, z něhož soud vychází (§ 135 odst. 2 o. s. ř.) a které nemůže přezkoumávat. Soud se může zabývat toliko otázkou platnosti předmětné smlouvy, do katastru nemovitostí vložené, ale posuzovat platnost smlouvy lze jen v takovém vlastnickém sporu, ve kterém má být určeno vlastnictví k nemovitostem jinému subjektu, než kterému plyne z vkladu do katastru nemovitostí. Platnost smlouvy o převodu nemovitosti nemůže být zkoumána v řízení o žalobě na vyklizení nemovitosti. V řízení o žalobě na vyklizení je nutno prokazovat vlastnictví a jestliže je prokázáno vkladem do katastru nemovitostí pro osobu jinou než pro žalobce, je třeba žalobu zamítnout. Předběžně lze řešit otázku platnosti smlouvy o převodu nemovitostí, která byla vložena do katastru nemovitostí, jen v takovém řízení, kde se výsledek zkoumání platnosti smlouvy projeví v určovacím výroku rozsudku soudu o vlastnictví. Rozsudek s takovým výrokem je listinou, kterou lze dosavadní zápis v katastru nemovitostí odstranit, a je též listinou, kterou lze do katastru zapsat. Jestliže by se však vyřešení předběžné otázky o platnosti smlouvy ve výroku takto neprojevilo, jako je tomu v řízení vedeném k žalobě na vyklizení, je nutno ze správního rozhodnutí o vkladu smlouvy do katastru nemovitostí vycházet. Pokud by vklad byl proveden na základě neplatné smlouvy, bylo by nutno dosáhnout takového rozhodnutí soudu, které by bylo možno do katastru nemovitostí zapsat a tím odstranit původní zápis o vkladu smlouvy do katastru nemovitostí. Pak teprve by měl žalobce aktivní legitimaci k žalobě na vyklizení, pokud by nový zápis v katastru nemovitostí vyzněl v jeho prospěch. V současné době však zápis v katastru nemovitostí (vklad smlouvy) svědčí ve prospěch žalovaného a žalobce tedy nemá aktivní legitimaci k žalobě na vyklizení. Důkazem o vlastnictví žalobce ke sporným nemovitostem není ani dřívější rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích z 2. 10. 1996, č. j. 5 Co 1961/96-76, byť jím bylo určeno, že vlastníkem předmětných nemovitostí je žalobce. Tento rozsudek byl totiž vyhlášen dříve, než bylo vydáno rozhodnutí o vkladu smlouvy do katastru nemovitostí, tedy za situace, že žalobce byl dosud vlastníkem nemovitostí, protože účinky smlouvy o převodu nemovitostí ke dni vydání tehdejšího rozsudku nenastaly ani podle dřívějších předpisů o registraci smlouvy státním notářstvím, ani podle pozdějších předpisů o vkladu do katastru nemovitostí. Návrhu na připuštění dovolání

odvolací soud nevyhověl, protože „rozhodnutí nepovažoval po právní stránce za zásadního významu, neboť vychází ze znění § 133 odst. 2 občanského zákoníku a z účinků vkladu do katastru nemovitostí, jak jsou tímto ustanovením pojímány“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., přičemž uplatňuje dovolací důvody uvedené v § 241 odst. 3 písm. b) [správně c) a písm. d)] o. s. ř. Dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. spatřuje v tom, že soud prvního stupně, ani soud odvolací, se nezabývaly platností hospodářské smlouvy z 28. 6. 1991, za jakých okolností byla uzavřena a zda účastníci od ní neodstoupili. Těmito skutečnostmi se měl soud zabývat jako otázkou předběžnou ve vztahu k žalobě na vyklizení poté, co katastrální úřad povolil vklad vlastnického práva pro žalovaného. V době podání žaloby byl dovolatel vlastníkem předmětné nemovitosti a měl naléhavý právní zájem na podané žalobě, jakožto prostředku právní ochrany svého vlastnického práva. K podání návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí došlo ze strany žalovaného až v průběhu řízení o vyklizení, a proto žalobce neměl důvod žalovat na určení vlastnictví k předmětným nemovitostem. Správní řízení o povolení vkladu neměl možnost jakkoliv ovlivnit, ani do něj zasáhnout. Rozhodnutí o povolení vkladu mu bylo doručeno, přičemž řízení o něm vykazuje nedostatky a vady. Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek, takže proti povolení vkladu vlastnictví pro žalovaného do katastru nemovitostí nemá žádnou právní ochranu. V rámci dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. uvádí, že nesouhlasí s právním názorem soudu o nemožnosti řešení předběžné otázky platnosti smlouvy o převodu nemovitosti v řízení o žalobě na vyklizení této nemovitosti. K podání žaloby na vyklizení byl aktivně legitimován. Nemůže mu být dáváno k tíži, že žalovaný po pěti letech od uzavření předmětné hospodářské smlouvy podal návrh na povolení vkladu do katastru nemovitostí, a to až v okamžiku podání žaloby na vyklizení. V době podání žaloby neměl žalobce naléhavý právní zájem na vyvolání řízení o určení vlastnického práva, ve kterém by byla posouzena platnost hospodářské smlouvy, popř. její účinnost s ohledem na § 47 občanského zákoníku. Tato smlouva není určitá, ani srozumitelná. Jde o neplatný právní úkon podle § 37 občanského zákoníku, na což upozornil i Zeměměřičský a katastrální inspektorát v Českých Budějovicích ve svém rozhodnutí ze 14. 4. 1997 a v této souvislosti odkazuje na § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 344/1992 Sb., v platném znění a na příslušnou judikaturu. Předmětná smlouva byla uzavřena před účinností zákona č. 265/1992 Sb., nebyla registrována, jde o absolutně neplatný právní úkon dle § 39 občanského zákoníku před novelou. Smlouva nenabyla účinnosti, když na daný případ lze aplikovat § 47 občanského zákoníku a platí, že účastníci od smlouvy odstoupili. Důvody neplatnosti smlouvy měly být posouzeny v rámci řízení o vyklizení. Neztotožňuje se s názorem soudu, že pro rozhodnutí ve věci samé je podstatný okamžik povolení vkladu vlastnického práva ve prospěch žalovaného a posouzení

dalších otázek považuje za bezpředmětné a irelevantní. Jde o situaci, kdy osoba, která se považuje za vlastníka předmětné nemovitosti, je zbavena jakékoliv možnosti uplatnit své vlastnické právo soudní cestou. K žalobě na určení vlastnictví v době podání žaloby na vyklizení neměl naléhavý právní zájem. Proto navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je podáno osobou k tomu oprávněnou, je přípustné podle § 239 odst. 2 o. s. ř., že jsou uplatněny dovolací důvody, uvedené v § 241 odst. 3 písm. c), d) o. s. ř., a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.), dovoláním napadené rozhodnutí přezkoumal a shledal dovolání důvodným.

Protože podle § 239 odst. 2 o. s. ř. může být dovolání přípustně jen pro řešení právních otázek, je dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž byla přípustnost dovolání založena podle tohoto ustanovení, jen z dovolacího důvodu uvedeného v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.; v dovolání proto nelze uplatnit tvrzení, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování [§ 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř.]. Proto se dovolací soud tvrzeními dovolatele odpovídajícími tomuto ustanovení nezabýval.

Za otázku, která z daného rozhodnutí činí rozhodnutí po právní stránce zásadního významu, považuje dovolací soud otázku, zda se osoba, která tvrdí, že je vlastníkem nemovitosti, může v případě, že v katastru nemovitostí je jako vlastník uveden někdo jiný, domáhat vydání (vyklizení) věci, anebo zda může takovou žalobu úspěšně uplatnit až poté, kdy bylo pravomocně určeno, že je vlastníkem této nemovitosti.

Obdobnou problematikou se v souvislosti s odstoupením od smlouvy o převodu nemovitosti zabýval dovolací soud již v rozsudku ze dne 11. června 1998 sp. zn. 1 Odon 26/97, publikovaném v časopise Právní rozhledy č. 8/1998, str. 419 a násl.; v tomto rozhodnutí dospěl k závěru, že v případě, že převodce nemovitosti poté, co vlastnické právo přejde na nabyvatele, od smlouvy o jejím převodu platně odstoupí, může se převodce domáhat přímo vyklizení nemovitosti, aniž by musel nejprve dosáhnout určení, že je vlastníkem této nemovitosti. Rozhodnutí o určení vlastnického práva, které se opírá o § 80 písm. c) o. s. ř., je rozhodnutím deklaratorním, a proto žalobě lze vyhovět jen v případě, že žalobce je v době rozhodování vlastníkem nemovitosti. Je-li však jejím vlastníkem, nic nebrání, aby se domáhal vydání, popřípadě vyklizení věci.

Uplatnění nároků vlastníka u soudu nemůže bránit skutečnost, že jako vlastník je v katastru nemovitostí zapsána jiná osoba než on. Vlastnické právo k nemovitosti, která se zapisuje do katastru nemovitostí, nelze sice bez vkladu do katastru převést, avšak existence tohoto práva není na údajích katastru závislá. To ostatně vyplývá i z § 11 zák. č. 265/1992 Sb., ve znění zákona č. 90/1996 Sb., podle něhož *ten, kdo*

vychází ze zápisu v katastru učiněného po 1. lednu 1993, je v dobré víře, že stav katastru odpovídá skutečnému stavu věci, ledaže musel vědět, že stav zápisů v katastru neodpovídá skutečnosti. Pokud by zákon nepředpokládal, že může být rozdíl mezi skutečným právním stavem a jeho zápisem v katastru nemovitostí, postrádalo by uvedené ustanovení smysl. V platném právu pak není princip tzv. materiální publicity zápisů v katastru proveden tak, aby v některých případech skutečný vlastník musel ustoupit tomu, kdo nabyt pozemek od osoby, která byla v pozemkové knize jako vlastník zapsána, ač jím ve skutečnosti nebyla (tzv. vlastník knihovni), jak tomu bylo do nabytí účinnosti obč. zák. z roku 1950. Platné právo též nezná žalobu na výmaz vkladu; neexistenci této žaloby nelze nahrazovat žalobou na určení vlastnictví k nemovitosti ve stejné anebo obdobné funkci, jakou měla žaloba výrazná podle právních předpisů, platných do roku 1950. Podle současného právního stavu tedy v případě rozporu mezi právním stavem evidovaným v katastru nemovitostí a stavem skutečným musí soud vycházet ze skutečného stavu; přitom je oprávněn posuzovat jako předběžné otázky, zda smlouva, na jejímž základě došlo ke vkladu práva, je platná, zda došlo k platnému odstoupení od smlouvy nebo ke vznesení námitky relativní neplatnosti, popřípadě k jiným skutečnostem, které mají za následek nesoulad mezi stavem katastru a skutečným stavem. V případě, že žalobce se domáhá vydání věci, kterou žalovanému převedl na základě neplatné, popřípadě zrušené smlouvy, je třeba jeho nárok posoudit podle § 457 obč. zák., podle kterého *je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal* (skutečností, zda žalobní návrh odpovídá nároku podle tohoto ustanovení se dovolací soud nezabýval, neboť nebyla předmětem dovolacího řízení).

Pokud odvolací soud vyšel z názoru, že nárok na plnění z neplatné smlouvy o převodu nemovitosti může uplatnit jen ten, kdo je jako její vlastník zapsán v katastru nemovitostí, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci [§ 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.].

*Rozhodnutí zaslal JUDr. PhDr. Oldřich Choděra, advokát v Praze.
Právní věta redakce.*

Z rozhodnutí otištěných v jiných periodikách

V časopise **Obchodní právo č. 2/2001** je na str. 26 – 29 otištěno usnesení Nejvyššího soudu z 25. 10. 2000, č. j. 29 Cdo/985/99–100, zabývající se **nedostatký plné moci a jejich odstraněním**. V odůvodnění potvrzuje soud konstantní judikaturu ve věci posuzování platnosti a obsahu plné moci včetně otázky řešení odstranění zejména jejich obsahových nedostatků. V konkrétním případě nedostatek spočívá v tom, že zmocněnec-advokát byl v plné moci označen pouze přijmením

bez uvedení křestního jména. Tento nedostatek podle obsahu odůvodnění byl odstraněn na základě postupu podle § 104 odst. 2 o. s. ř. jako odstranitelný nedostatek podmínky řízení. Ze spisu vyplývá, že žalovaný po jednání soudu prvního stupně z 8. 11. 1996 předložil soudu řádnou plnou moc datovanou 22. 5. 1995, čímž je nutno pokládat namítané nedostatky plné moci za odstraněné s důsledky z toho vyplývajících, zejména i pro oprávnění podat odpor proti platebnímu rozkazu (v dovolacím řízení šlo mimo jiné o to, zda plná moc podepsaná pouze příjmením advokáta způsobuje neplatnost odporu proti platebnímu rozkazu. Z odůvodnění vyplývá, že je-li nedostatek křestního jména v průběhu řízení odstraněn, je zmocněnec oprávněn k procesnímu zastoupení zmocnitele v plném rozsahu.

V periodiku **Judikatura Ústavního soudu ČR č. 1/2001** byl otištěn významný nálezn Ústavního soudu (sp. zn. III ÚS 312/98 z 12. 10. 2000), **věnovaný problematice více obhájců** a nepřipustnosti toho, aby soud ustanovil zástupce ex offio obviněnému, který má již zvoleného obhájce a vnucoval mu tak z úřední moci dalšího obhájce. Citujeme z odůvodnění, otištěného v uvedeném periodiku.

„Ústavně zaručené právo na obhajobu podle čl. 37 odst. 2 a čl. 40 odst. 4 Listiny se promítá i v trestním řádu (§ 33 odst. 1), který je ve shodě s Ústavou budován na základě priority volby obhájce (§ 33 odst. 1, § 37 odst. 2), kterou je obviněný, resp. obžalovaný, oprávněn uplatnit v kterémkoliv stadiu neskončeného řízení. Proto je vždy věcí obviněného (obžalovaného), kdy a koho z osob oprávněných k poskytování právní pomoci formou obhajoby svou obhajobou pověří, případně zda svého práva volby vůbec využije. Do ústavně zaručeného práva na obhajobu tedy obecný soud zasáhl i tím, když rozhodl o ustanovení obhájce stěžovatele přesto, že tento si pro svoji obhajobu obhájce sám zvolil.“

Časopis **Soudní judikatura č. 11/2000** na str. 418 – 420 uvádí usnesení Nejvyššího soudu z 25. 5. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2475/98, řešící kromě meritorní otázky předmětného řízení též otázku **odměny advokáta za vyjádření k dovolání ve věci výkonu rozhodnutí**. Advokátu přísluší v takové věci odměna ve výši jedné poloviny úkonu právní služby podle § 11 odst. 2 písm. e) advok. tarifu (v právní větě II je nesprávně uvedeno písmeno c). Šlo o případ, kdy bylo odmítnuto dovolání týkající se exekuční věci, v níž povinná, zastoupená advokátem, se domáhala zrušení usnesení exekučního soudu o nařízení výkonu rozhodnutí. Dovolání bylo odmítnuto. Nejvyšší soud dovozuje, že dovolatelka z procesního hlediska zavinila, že dovolání bylo odmítnuto, takže oprávněné vzniklo ve smyslu ust. § 146 věty první (per analogiam), § 224 odst. 1 a § 243 odst. 4 o. s. ř. právo na náhradu účelně vynaložených nákladů dovolacího řízení. Tyto náklady pozůstávaly z výše uvedené odměny, jejíž náhrada byla jakožto účelně vynaložené náklady dovolacího řízení přiznána.

1) Informace o schůzi představenstva ČAK konané dne 13. 3. 2001

V pořadí 14. schůze představenstva ČAK byla konána dne 13. 3. 2001 v Praze.

Na začátku schůze byla minutou ticha uctěna památka zesnulého JUDr. Horného.

Po kontrole zápisu z minulé schůze a zprávě o činnosti předsedy a členů představenstva ČAK následovaly tyto body programu:

Novelizace stavovských předpisů, příprava nového volebního řádu. Představenstvo vzalo na vědomí návrh novelizace stavovských předpisů zpracovaný JUDr. Račokem, jmenovalo pracovní skupinu pro práce na této novelizace ve složení JUDr. Čermák, JUDr. Račok, JUDr. Krym, JUDr. Mikš, JUDr. Matějka, JUDr. Balík a JUDr. Klouza a uložilo JUDr. Balíkovi svolat tuto pracovní skupinu nejpozději do příští schůze představenstva. Pro přípravu nového volebního řádu jmenovalo představenstvo pracovní skupinu ve složení JUDr. Račok, JUDr. Hrudka, a JUDr. Smejkal.

Důvody k odročení soudních jednání. Představenstvo diskutovalo návrh stanoviska k důvodům pro odročování soudního jednání z důvodu překážky na straně advokáta, předložený JUDr. Balíkem. Představenstvo poté vzalo na vědomí dosavadní stav prací s tím, že předložený materiál bude předložen k projednání na společné schůzi kontrolní rady a kárné komise. Dr. Balíkovi bylo uloženo podat zprávu na schůzi představenstva v červnu 2001.

Informace o závěrech redakční rady Bulletinu advokacie. JUDr. Balík referoval o závěrech jednání redakční rady Bulletinu advokacie. Redakční rada mj. hovořila o perspektivách časopisu a jeho elektronické podobě. Po diskusi představenstvo vzalo informaci na vědomí a uložilo JUDr. Balíkovi a JUDr. Mandákoví svolat společnou schůzi redakční rady Bulletinu advokacie a skupiny připravující obsah webové stránky a Internetu nejpozději do května 2001. JUDr. Karasovi a JUDr. Kovářové uložilo sestavit budoucí redakční radu webových stránek. Materiál vzniklý z této činnosti bude předložen k červnové schůzi představenstva.

Spolupráce s mezinárodními organizacemi advokátů a se zahraničními advokátními komorami - seznam plánovaných akcí v r. 2001. Představenstvo schválilo po diskusi plán zahraničních cest a akcí v ČR s mezinárodní činností pro rok 2001 s připomínkami s diskuse. JUDr. Balíkovi uložilo zajistit dokončení

textu příručky o české advokacii a České advokátní komoře tak, aby mohla být vydána před zasedáním stálého výboru CCBE v Praze v červnu 2001.

Následovaly **běžné věci Komory** (pozastavení výkonu advokacie dle § 44 odst. 3 zák. o advokacii, ustavení odvolacích kárných senátů, dotazník Českého statistického úřadu o výkazu měsíčních příjmů advokáta, ustanovení obhájců soudy, poskytování informací dle zák. č. 133/2000 Sb. atd.) a **řízení o vyškrtnutí ze seznamu advokátů a s pozastavení výkonu advokacie.**

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

2) Priority představenstva České advokátní komory pro rok 2001

(schváleny na schůzi dne 13. 2. 2001)

1. LEGISLATIVA

1.1 Obecná

1.1.1 Systém bezplatné právní pomoci v ČR

- orientační schůzky se zástupci zainteresovaných resortů, parlamentu, akademické obce, organizací pro ochranu lidských práv **do 15. 3. 2001**
- vypracování zásad řešení přijatelných pro všechny zúčastněné **do 30. 4. 2001**
- projednání dalšího postupu v představenstvu **do 30. 6. 2001**

1.1.2 Sledování přípravy nové legislativy

- občanskoprávní, trestněprávní a obchodněprávní s návrhy pro další postup ČAK **průběžně**
- celkové zhodnocení v představenstvu **do 30. 6. 2001**
do 15. 12. 2001

1.1.3 Sledování přípravy nové legislativy

- a aplikace dosavadní legislativy v oblasti daňové (DPH), ochrany osobních dat a úprav povinnosti mlčenlivosti s návrhy pro další postup ČAK **průběžně**
- celkové zhodnocení v představenstvu **do 30. 6. 2001**
do 15. 12. 2001

Odpovídají: dr. Nykodým, dr. Brož, dr. Mareš, dr. Krym, v kanceláři dr. Machová, dr. Mandák, dr. Wurstová (za mezinárodní aspekty)

1.2 Stavovská

1.2.1 Implementace direktivy EU o volném pohybu a usazování advokátů

- orientační schůzka se zástupci resortu, rozdělení úkolů **do 31. 3. 2001**
- vypracování zásad legislativního řešení **do 15. 6. 2001**
- zhodnocení v představenstvu a schválení dalšího postupu **do 30. 6. 2001**
- paragrafované znění zákonného předpisu **do 15. 12. 2001**
- multidisciplinární partnerství **do 31. 4. 2001**

1.2.2 Novelizace etických pravidel a pravidel soutěže

se zvláštním přihlédnutím k problémům internetu, reklamy, práv a povinností substitutů, postavení přidruženého advokáta, odměny advokáta, nakládání s prostředky klienta, praní špinavých peněz, ochrany osobních údajů, firmy advokáta, implementaci direktiv EU a novelizaci etických pravidel CCBE

- sestavení pracovního týmu **do 15. 3. 2001**
- první pracovní schůzka týmu a rozdělení úkolů **do 31. 3. 2001**
- vypracování zásad a schválení dalšího postupu v představenstvu **do 30. 6. 2001**
- paragrafované znění novely stavovského předpisu **do 31. 10. 2001**
- schválení stavovského předpisu představenstvem **do 15. 12. 2001**

1.2.3 Příprava nového volebního řádu pro sněm v roce 2002

- sestavení pracovního týmu **do 15. 3. 2001**
- první pracovní schůzka týmu, definice úkolů a metod pro jejich splnění (účast advokátní veřejnosti) **do 30. 4. 2001**
- zásady nového stavovského předpisu a jejich projednání v představenstvu **do 30. 6. 2001**
- paragrafované znění stavovského předpisu a rozhodnutí o dalším postupu v představenstvu **do 15. 12. 2001**

1.2.4 Revize všech platných stavovských předpisů ČAK

- dílčí zpráva představenstvu s návrhy dalších opatření **do 30. 4. 2001**

- rozhodnutí představenstva o dalším postupu **do 30. 6. 2001**
- provedení rozhodnutí představenstva **do 15. 12. 2001**

Odpovídají: dr. Račok, dr. Balík, dr. Mikš, dr. Krym, v kanceláři dr. Machová, dr. Wurstová za mezinárodní problematiku úkolů

2. VÝCHOVA A ZKUŠEBNÍ ČINNOST KOMORY

2.1 Povinná výchova koncipientů

- zhodnocení dosavadního stavu a zdůvodněné návrhy
případně požadovaných změn **do 30. 4. 2001**
- případná další opatření **do 30. 6. 2001**

2.2 Výchova advokátů

2.2.1 Zhodnocení probíhajících kurzů v evropském právu

do 30. 9. 2001

2.2.2 Zhodnocení dosavadního úsilí o unifikaci vzdělávání advokátů v rámci EU s náměty budoucích úkolů ČAK

do 30. 9. 2001

2.2.3 Organizační, rozpočtové a časové zpracování námětu na vytvoření Institutu pro vzdělávání advokátních koncipientů a další vzdělávání advokátů v rámci ČAK

do 30. 9. 2001

2.3 Výchova pracovníků Komory

2.3.1 Studijní návštěva na pozvání Law Society v Londýně

– výsledky a náměty z pobytu

do 31. 5. 2001

2.3.2 Práce s novým informačním systémem ČAK, náměty na instruktáž pracovníků

do 30. 11. 2001

2.3.3 Jiné výchovné a vzdělávací akce pro pracovníky ČAK – náměty ke schválení

do 30. 4. 2001

2.4 Zkušební činnost Komory

Zkušenosti a náměty zkušebních komisařů

do 31. 10. 2001

Odpovídá: dr. Jirousek, dr. Skalník, za kancelář dr. Machová, dr. Vanderková, dr. Snášelová

3. KANCELÁŘ ČAK

3.1 Zavedení integrovaného informačního systému

- schválení harmonogramu a rozpočtu prací **do 30. 11. 2001**

3.2 Webové stránky ČAK

- schválení harmonogramu a rozpočtu prací **do 30. 4. 2001**
- kontrola plnění **do 30. 11. 2001**

3.3 Styk s veřejností a problémy podávání informací

- dosavadní stav a jeho zhodnocení **do 31. 3. 2001**
- schválení návrhů na nové uspořádání **do 31. 10. 2001**

3.4 Publikační činnost ČAK

- zhodnocení úrovně a činnosti Bulletinu advokacie, posouzení námětů na případné změny a zlepšení **do 30. 11. 2001**

Odpovídá: dr. Karas, dr. Kovářová, dr. Balík, za kancelář dr. Klouza, dr. Mandák

4. ČINNOST V REGIONECH

4.1 Informace z regionů a jejich funkce zpětné vazby pro představenstvo

- témata pro letošní rok (novela o. s. ř., novela obchodního zákoníku, paušální advokátní tarif atd.) **do 30. 4. 2001**
- projednání na schůzi regionálních představitelů **do 30. 5. 2001**
- zpráva z regionů **do 15. 12. 2001**

4.2 Činnost pro bono

- zpráva o dosavadním stavu a náměty na případné změny a zlepšení **do 15. 12. 2001**

4.3 Stav povinných obhájů a pohledávek advokátů za státem

- zpráva z regionů a úkoly z ní vyplývající **do 15. 12. 2001**

Odpovídá: dr. Krčmová, dr. Smejkal, za kancelář dr. Klouza, dr. Machová

5. MEZINÁRODNÍ STYKY

5.1 Prohloubení spolupráce s CCBE a výborem PECO

- seznam plánovaných akcí v roce 2001 **do 31. 3. 2001**
- zhodnocení spolupráce **do 15. 12. 2001**

5.2 Prohloubení spolupráce s Radou Evropy

- seznam plánovaných akcí v roce 2001 **do 31. 3. 2001**
- zhodnocení spolupráce **do 15. 12. 2001**

5.3 Spolupráce s jinými mezinárodními organizacemi advokátů

- seznam plánovaných akcí v roce 2001 **do 31. 3. 2001**
- zhodnocení spolupráce **do 15. 12. 2001**

5.4 Dvoustranná spolupráce se zahraničními advokátními komorami

- náměty na spolupráci v roce 2001 **do 31. 3. 2001**
- zhodnocení spolupráce **do 15. 12. 2001**

5.5 Informační úkoly mezinárodního oddělení

- požadavky z jiných úseků **do 31. 3. 2001**
- kontrola průběžně, závěrečná kontrola **do 15. 12. 2001**

5.6 Personalistika mezinárodní činnosti ČAK

- delegáti u jednotlivých advokátních organizací
- členové výboru pro lidská práva a mezinárodního výboru
- územní a věcní specialisté v mezinárodním výboru
- spolupráce zahraničních advokátů zapsaných v seznamu ČAK

- personální vybavení mezinárodního odboru ČAK
návrhy a jejich schválení
kontrola
- do 30. 4. 2001**
do 15. 12. 2001

Odpovídá: dr. Čermák, dr. Balík, za kancelář dr. Wurstová

6. ČINNOST KONTROLNÍ RADY

6.1 Další profesionalizace činnosti kontrolní rady

- rozbor a rozpočtový dosah potřeb
  - další opatření
- do 30. 6. 2001**
do 15. 12. 2001

6.2 Zprávy o činnosti

- za rok 2000
  - za I. pololetí 2001
- do 31. 5. 2001**
do 30. 11. 2001

Odpovídá: dr. Mikš, dr. Klouza, dr. Marešová

7. ČINNOST KÁRNÉ KOMISE

7.1 Další profesionalizace činnosti kárné komise

- rozbor a rozpočtový dosah potřeb
  - další opatření
- do 30. 6. 2001**
do 15. 12. 2001

7.2 Zprávy o činnosti

- za rok 2000
  - za I. pololetí 2001
- do 31. 5. 2001**
do 30. 11. 2001

Odpovídá: dr. Krym, dr. Klouza, dr. Syka

3) Aktualizace internetových stránek www.cak.cz

Vývoj v této záležitosti probíhá následovně:

Seznam advokátů bude kompletně aktualizován Vašimi údaji získanými z dotazníků k 31. 3. 2001 a na internetových stránkách bude umístěn od 1. 4. 2001. Změny či doplňky údajů zasílejte prosím **písemně** na adresu matičního oddělení ČAK. Na internetu je v současné době k full–textovému vyhledávání i stažení pouze Bulletin advokacie. **V této souvislosti vyzýváme advokáty a advokátní kanceláře, které mají vlastní webové stránky, aby jejich adresu sdělili písemně nebo e-mailem České advokátní komoře.**

Při jednání ČAK s pracovníky Ministerstva spravedlnosti byl dohodnut způsob předávání aktualizovaného seznamu advokátů ochotných ujmout se obhájeb ex offo. Tento způsob bude také praktikován od 1. 4. 2001.

Za účasti odborného konzultanta probíhají jednání s dodavateli internetových služeb a příprava chráněných stránek, které budou přístupny jen pro advokáty. Pro tento účel ČAK zaregistrovala adresu: **www.advokatni-komora.cz**, na které chráněné stránky budou umístěny. **Pozor: zatím na této adrese nenajdete žádné informace!** Až budou tyto stránky hotovy, měly by podle naší představy obsahovat např. seznam literatury v knihovně ČAK, aktuality, konferenci, odkazy na důležité servery, kalendář akcí, zajímavosti atd. Tyto stránky by měly být v provozu zkušebně od 1. 7. 2001.

Případné dotazy můžete zasílat dr. Slavikové na ČAK:

(e-mail: slavikova@cak.cz) nebo dr. Kovářové (kovarova@akplzen.cz).

Stále ještě je příliš brzy na přidělování hesel do chráněných stránek, proto, prosím, tyto žádosti a dotazy na ně neposílejte.

JUDr. Daniela Kovářová
představenstvo ČAK

4) Dotaz ČAK ve věci poskytování údajů z evidence osob ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody advokátům – odpověď Vězeňské služby ČR

Přetiskujeme dotaz z 14. 2. t. r. a odpověď z 1. 3. t. r.

Podle novely zákona o Vězeňské službě a justiční strážní ČR (zák. č. 460/2000 Sb.) § 23a, odst. 3 písm. d) poskytuje Vězeňská služba údaje z evidence osob ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody „jiným osobám, pokud na poskytnutí informace osvědčí právní zájem a jejím sdělení nebrání zvláštní zákon“. Přitom podle odst. 1 písm. c) téhož ust. obsahuje evidence osob mj. údaje o přesném místě a době, kdy osoba ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody vazbu nebo trest vykonávala.

Je známo, že před účinností novely vězeňské orgány odmítaly sdělovat advokátům, ať už v postavení obhájců nebo zástupců v občanskoprávním a v jiném řízení, údaje o tom, kde se obviněný či odsouzený právě nachází. To nejednou vedlo k tomu, že se advokát dostavil i do vzdálené věznice, kde zjistil, že navštívená osoba, která se tam měla nacházet, byla přemístěna jinam.

Dopisem z 15. 3. 1999 Česká advokátní komora dala podnět k řešení této otázky. Generální ředitel Vězeňské služby v dopise z 5. 8. 1999 sdělil, že problém může být řešen tak, že v těch věznicích, kde dochází k podobným případům (jmenována byla věznice Pankrác, Ruzyně a Příbram) ohlásí věznice předem změnu pobytu příslušnému orgánu činnému v trestním řízení, přičemž obhájci budou informace o umístění vězně ověřovat u tohoto orgánu.

Předpokládáme, že ať už ve vztahu k uvedeným věznicím či k jakýmkoliv jiným věznicím na základě citovaného ustanovení novely dostane se advokátům příslušné informace již přímo na základě jejich dotazů, protože je nepochybně třeba uznat, že jako obhájci obviněného či jako právní zástupci náleží mezi jiné osoby, jimž je třeba poskytnout požadované údaje z evidence, protože výkon obhajoby nebo právní zastoupení považujeme za osvědčení právního zájmu k získání takové informace.

V zájmu odstranění jakýchkoliv pochybností prosíme, abyste nám sdělili své stanovisko.

Česká advokátní komora
JUDr. Jiří Klouza
tajemník

K Vašemu dopisu sděluji, že orgány Vězeňské služby neodmítaly sdělovat obhájcům, kde jsou jejich klienti ve výkonu vazby či trestu odnětí svobody. Problém byl v tom, že obhájci informaci požadovali telefonicky. Informaci po telefonu může dostat jen ten, kdo zná heslo. ČAK, resp. obhájci hesla bohužel nedostávali a nemohou je dostat ani nyní, protože znalost hesla umožňuje přístup ke všem údajům o trestné činnosti, což jsou podle zákona na ochranu osobních údajů informace zvláště citlivého charakteru. Pokud o informaci požádal obhájce osobně a Vězeňská služba měla doloženo to, že je obhájcem, tak informaci poskytla.

Není pochyb o tom, že obhájci, příp. i advokáti zastupující vězněné osoby v občanskoprávním a jiném řízení, mají nárok vědět, ve které věznici jsou jejich klienti vězněni. Ale to je v podstatě vše, co může Vězeňská služba sdělit. Jiné další údaje by mohla sdělovat jen se souhlasem vězněné osoby, příp. je sdělí klient sám.

Z toho, co již bylo řečeno vyplývá, že není možné dát obhájcům hesla k telefonické lustraci. Navrhuji tento problém řešit tak, že se obhájci nebo advokáti budou na Centrální evidenci vězňů nebo na věznici obracet písemně s tím, že vždy přiloží fotokopii rozhodnutí soudu o ustanovení obhájce nebo plné moci. Pokud věc spěchá, je možné takovou žádost zaslat telefaxem na telefonní čísla 02/6103 4516 a 02/6103 4639. V takovém případě bude odeslána odpověď nejpozději následující pracovní den.

Závěrem Vás žádám, abyste o tomto postupu vhodným způsobem informovali všechny advokáty.

*Ředitelka odboru správního
JUDr. Jana Hladíková*

5) Výsledky advokátních zkoušek

Advokátní zkoušky, v pořadí prvé v roce 2001, se konaly ve dnech 5. – 7. 3. t. r. (písemná část) a 19. – 21. 3. t. r. (ústní část). K písemné části se dostavilo 60 žadatelů, k ústní 61 žadatelů (jeden žadatel skládal pouze ústní část zkoušky). Prospělo 55 uchazečů, neprospělo 6 (z toho 4 uchazeči z 1 předmětu, 2 uchazeči ze 2 předmětů).

Výtečně prospělo 11 absolventů: Mgr. Fraňková Martina, Praha, Mgr. Hurych Daniel, Praha, Mgr. Chromcová Žofie, Praha, Mgr. Kerlová Magdalena, Čerčany, Mgr. Křížová Kateřina, Hradec Králové, Mgr. Látalová Marie, Praha, Mgr. Palečková Jana, Praha, Mgr. Pinta Martin, Liberec, Mgr. Polcarová Marcela, Žatec, Mgr. Šulc Robert, Praha, Mgr. Velázquezová Barbora, Praha

JUDr. Lygie Snášelová

Z KÁRNÉ PRAXE

Je závažným porušením povinností advokáta, jestliže v právním rozboru poskytne klientovi názor, který je v rozporu se zákonem.

Kárný senát kárné komise ČAK rozhodl dne 8. 9. 2000 v kárné věci K 23/00, že kárně obviněný JUDr. P. J., Ph.D., je viněn, že v opatrovnické věci své klientky vypracoval dne 7. 9. 1999 právní stanovisko, ve kterém uvádí, že usnesení o předběžném opatření OS v Ch., proti kterému bylo podáno odvolání ze dne 9. 7. 1999 je nevykonatelné, laicky řečeno, jakoby nebylo vydáno, což je v rozporu s ustanovením § 171 o. s. ř.,

tedy nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klientky a nejednal svědomitě, když v rozporu s vázaností právními předpisy předložil klientce právní rozbor, v důsledku kterého se dopustila protiprávního jednání,

tím porušil povinnosti advokáta uložené v § 3 odst. 1 a § 16 odst. 1, 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii v platném znění.

Za to uložil kárný senát jako kárné opatření napomenutí a dále uložil nahradit náklady kárného řízení ve výši 3 000,- Kč.

Z odůvodnění:

Kárná žaloba byla podána z podnětu stížnosti Policie ČR, ve kterém bylo uvedeno, že v souvislosti s oznámením o protiprávním odejmutí nezletilého dítěte z výchovy otce jeho matkou bylo zjištěno, že kárně obviněný nesprávně informoval svoji klientku, matku dítěte, o tom, že předběžné opatření není předběžně vykonatelné a vystavil tak svoji klientku nebezpečí trestního stíhání.

Kárně obviněný uvedl, že si je svého pochybení vědom a lituje, že k němu došlo.

Z klientského spisu bylo zjištěno, že kárně obviněný zastupoval klientku v opatrovnické věci týkající se nezletilých dětí, vztahy mezi účastníky byly velmi konfliktní. Soud předběžným opatřením svěřil obě děti do výchovy otce a matce uložil přispívat na jejich výživu.

Z dopisu kárně obviněného klientce ze 7. 9. 1999 bylo zjištěno, že mimo jiné uvedl: „Podáním odvolání není usnesení o předběžném opatření pravomocné, laicky řečeno, je to jako kdyby nebylo vydáno“, a dále uvedl, že se manžel klientky nesprávně dovolává nepravomocného a nevykonatelného rozhodnutí, které nebylo opatřeno doložkou právní moci a nemůže tak bránit klientce ve výkonu jejich rodičovských práv.

Usnesením ze dne 14. 10. 1999 byla Policíí ČR odložena věc protiprávního odnětí nezletilého dítěte z opatrování jeho otce matkou. Důvodem odložení věci podle § 159 odst. 1 tr. ř. bylo to, že nebylo prokázáno naplnění skutkové podstaty trestného činu matkou, která se řídila poučením kárně obviněného o tom, že vydané předběžné opatření není předběžně vykonatelné.

Kárný senát dále citoval ust. § 16 odst. 1, 2 a § 3 odst. 1 zákona o advokacii a došel k závěru, že zaujetím nesprávného právního názoru v dopisu klientce nepostupoval kárně obviněný dostatečně svědomitě a vystavil tím klientku nebezpečí trestního stíhání.

Kárný senát jako k okolnosti přitěžující přihlédl k tomu, že publikovaný flagrantně nesprávný právní názor vzbuzuje pochybnosti o kvalitě právních služeb poskytovaných advokáty.

Na druhé straně přihlédl k aktivitě kárně obviněného v předmětné věci klientky, neboť ze spisu bylo zjištěno, že tato kauza byla pro kárně obviněného velmi nepříjemná a náročná, a že vyvíjel značné úsilí ve prospěch klientky. Přihlédl k tomu, že kárně obviněný uznal svoje pochybení, projevil lítost a že dosud nebyl kárně postižen.

S ohledem na uvedené skutečnosti a na postoj kárně obviněného v kárném řízení dospěl kárný senát k závěru, že kárné opatření napomenutí podle § 32 odst. 3 písm. a) zák. o advokacii, je v tomto případě dostatečné.

Připravil JUDr. Jan Syka

RECENZE, ANOTACE

Lexikon českých právníků 2000

Praha, Academia 2001. 428 str.

Je postmoderní doba etapou, v níž už historie nikoho nebaví? Nevracíme se v nové demokratické společnosti k tomu, co ji obohacuje, tedy i k občanské a profesionální cti a hrdosti? Lze souhlasit s názorem, že život každého jednotlivce se skládá z drobných příběhů a život společnosti tvoří drobné příběhy jednotlivců?

Úvahami na shora uvedená témata se zabývají Karel Čermák, Antonín Mokrý a Otakar Motejl v úvodu k nakladatelskému počinu nakladatelství Academia,

uskutečněnému s finančním příspěvkem Bank Austria Creditanstalt Czech Republic, a. s. a Nadace Hugo Grotius. Po sedmdesáti letech od vydání Almanachu československých právníků Michala Navrátila se znovu naskytá příležitost získat a získávat biografické údaje o vedoucích osobnostech Jednoty českých právníků a advokátech.

Lze vydání Lexikonu českých právníků 2000 pokládat za úspěšné?

Jistě je především třeba poděkovat těm, kteří hesla lexikonu o sobě napsali. Nelze však též přehlédnout, že současní historikové, archiváři či orientalisté zpracování obdobných děl „nebojkotovali“ v tak široké míře, jak to učinili v České republice advokáti na přelomu 2. a 3. tisíciletí.

Do knihovny každého právníka by přesto měl Lexikon českých právníků 2000 patřit. Věříme, že váhavce bude před předpokládanou aktualizací inspirovat a všem bude i praktickým pomocníkem. Škoda jen, že jména těch, kteří se podíleli na závěrečné podobě textu (a tudíž toho o nás i nejvíce vědí), tj. Marty Homolkové, Petry Pikové, Hany Pokorné a Jany Miksové, chybějí v tiráži vedle jmen editorů Vladislava Brože, Stanislava Balíka, Pavla Tůmy a Jiřího Slavíčka a jmen členů redakčního týmu (Oleg Man, Dana Pokorná, Lenka Salačová a Pavla Landová).

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Šišková, Naděžda

Základy ruského práva a ruské právnícké terminologie aneb ruské právnícké minimum

Nakladatelství ASPI PUBLISHING, r. 2000, 212 str.

S finančním příspěvkem grantu poskytnutého Vzdělávací nadací Jana Husa vydalo toto dílo uvedené nakladatelství. Název je velmi dlouhý, ale práce obsahuje vše, co je v něm uvedeno. Autorka, vedoucí katedry mezinárodního a evropského práva právnícké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci připravila ojedinelou publikaci na našem knižním trhu. Obsahuje – pochopitelně převážně v ruštině, avšak s českými dodatky terminologických spojení – stručný přehled platného, tedy nejnovějšího ruského práva (především ze soukromoprávní oblasti) a výklad jeho základních institutů. Praktické uplatnění této vysokoškolské příručky lze spatřovat z hlediska srozumitelnosti nejen v uvedení českých právních ekvivalentů, ale především v tom, že je doplněna vzory smluv a zakládajících listin společností.

Po uvedení základních pojmů a systému práva autorka pojednává o pojmech a pramenech občanského práva, o fyzických a právních osobách jako subjektech občanskoprávních vztahů, dále o pojmech a druzích závazků a nevynechala ani smlouvy jako druhy závazků. Závěrem pojednává o občanském právu procesním a trestním právu i základech trestního práva procesního.

Dobrá příručka pro budoucí právníky i ekonomy, ale může být vhodná i pro advokáty. Je napsána s přehledem, s důrazem na nejn nutnější, se znalostí věci i ruského jazyka. Lze objednat u nakladatele (U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3, tel. 02/22863405).

prof. JUDr. Vladislav David, DrSc.

JAZYKOVÝ KOUTEK

Adjektiva ke slově tarif a advokát

Pokud jde o *tarif*, můžeme se – teoreticky – domýšlet různě: *tarifní*, *tarifální*, *tarifový*. Nahlédnutím do Akademického slovníku cizích slov (Praha 1995, poslední vydání 2000) zjistíme, že se uznává jen první podoba. Ani počítačový korpus současné češtiny (<http://ucnk.ff.cuni.cz>) nám neukáže žádný doložený tvar adjektiva *tarifální*. Není divu: přípona *-ální* se dává k latinským, někdy i řeckým základům (*speciální*, *individuální*, *bazální*), ale ne k základům, jejichž podoba je poplatná moderním jazykům: k německému *Anschluss* (*anšlus*) bychom vytvořili *anšlusový*, k francouzskému *acquis* by bylo *acquisový*, k anglickému *software* je *softwarový*, k *internet* je *internetový*, k *web* doporučujeme *webový*. V některých případech přípony konkurují: ke *komise* máme *komisionální* i *komisní*, ale obě adjektiva se liší významem. Odlišuje se např. *komisionální zkouška* od *komisního prodeje*, popř. od *komisního přivítání* (které postrádá byť i hranou srdečnost); *konjunktivní* se vztahuje ke konjunktivě obecně (*konjunktivní cyklus*, *konjunktivní zisky*), zatímco *konjunktivální* se vztahuje ke *konjunktivismu*, vypočítavému využívání konjunktury (*konjunktivální chování*). Potřeba rozlišit takové významové vztahy ke slovu *tarif* zatím není, takže rozhoduje vžitost, ustálenost – a tu můžeme díky korpusu i dokumentovat. Na adjektivum *tarifní* máme 891 dokladů, na *tarifový* pouze dva, a oba mají *tarifový* ve stejných spojeních, kde se užívá *tarifní*: *tarifní příspěvek*, *tarifní stupeň*.

K substantivu *advokát* je myslitelné *advokátní* i *advokátský*. Tady je situace jiná: používá se obojí, ale zpravidla se přitom také odlišuje význam. Pevně vžitá je např. *advokátní kancelář/poradna* – znáte snad nějakou *advokátskou*? Podobně je jen *advokátní koncipient*, *advokátní komora*. Adjektivem *advokátní* se tedy přivlastňuje nejen *advokátům*, ale i *advokacii* jako oboru. Naproti tomu adjektivum *advokátský* přivlastňuje výrazněji advokátům jako osobám. Máme doložené *advokátské řemeslo* (chápané jako řemeslo advokátů); divadelní hra se odehrává v *advokátském prostředí* (tj. mezi advokáty), *advokátský syn* je z *advokátské rodiny* a mnohdy podědí *advokátskou duši* nebo *advokátskou moudrost*; výrazem *advokátská anabáze* můžeme označit putování advokáta po různých působistiších nebo instancích, ale pro klienta to může být i konečné dohadování s úřady prostřednictvím advokátů; lze promluvit *silným advokátským hlasem* (jaký se připisuje advokátům); patří sem i vyjádření žoviální, např. *tomu se říká mít advokátské uši*, až hanlivá: *advokátské cavyky*, doložena je dokonce (promiňte) *advokátská sebranka*. Do takových spojení by se adjektivum *advokátní* nehodilo. Vidíme, že sféra užívání adjektiva *advokátský* je užší a zahrnuje i obraty neoficiální až ryze soukromé.

Jsou i případy, kdy se těžko odlišuje, má-li se přivlastnit spíš oboru, anebo spíš osobám. Tehdy je na pisateli, kterému pojetí dá přednost. Může se mu víc zamlouvat *advokátní tarif*, *advokátní služby*, *advokátní praxe* (tj. praxe v advokacii, praxe v oboru advokacie), anebo *advokátský tarif*, *advokátské služby*, *advokátská praxe* (tj. praxe advokáta, praxe v povolání advokáta). Nedorozumění nehrozí a zvyklosti tu nejsou pevné.

Kdyby se tento časopis soustřeďoval na společenskou rubriku, nejnovější trendy v odívání a životním stylu advokátů (pokud lze o takových věcech mluvit), tedy na otázky týkající se advokátů jako osob, pak by se mohl jmenovat třeba *Advokátské čtení*. Jenže jeho náplní jsou daleko víc otázky advokacie, takže pokud by měl mít v názvu adjektivum, bude to *advokátní*: třeba *Advokátní bulletin*. Ale časopis už naštěstí název má, a dobře vytvořený.

Josef Šimandl
Ústav pro jazyk český AV ČR

Je spor, předložený soudu, zbožím?

Strhnu stručně případ, který není vymyšlen – rozsudek soudu mám ve spise.

Žalobce podal občanskoprávní žalobu na vrácení kupní ceny za nedodané zboží s příslušenstvím v lednu 1995. V listopadu 1999 žalovaný kupní cenu vrátil, ovšem bez příslušenství. Žalobce tedy omezil žalobu pouze na příslušenství, jehož největší položkou činil zákonný úrok, který mezitím narostl na cca 90 % kupní ceny.

Soud nařídil ve věci první jednání v r. 2000 a rozhodl takto:

- částečné zpětvzetí žaloby se připouští,
- nárok na zaplacení úroků se zamítá,
- vzhledem k tomu, že žalobce vzal žalobu zpět, vrací se mu 1/2 soudního poplatku,
- žalobce je povinen zaplatit soudní poplatek z úroků (tj. cca 90% původního poplatku znovu), které zůstaly předmětem sporu po částečném zpětvzetí žaloby,
- žalobce je povinen zaplatit žalovanému náklady řízení.

Potud soud.

Soud, který od podání žaloby více než 5 let nejednal a nedonutil žalovaného zaplatit, si ponechal 1/2 soudního poplatku a zpoplatnil žalobci úroky, které mezitím narostly. Žalobce byl tedy odsouzen k zaplacení soudních poplatků ve výši 140 % (50 % původního poplatku + 90 % nového poplatku) z punkta v době zahájení sporu, ačkoliv žalobu nerozšířil, nýbrž omezil. Peníze holt dělají peníze – ovšem jen státu, protože žalobci byl nárok na úroky zamítnut.

Proč byl odsouzen žalobce a ne žalovaný?

Jednak proto, že žalovaný je notorický neplatič a bankrotář a soud by s ním měl problémy – a ty si přece soud přidělovat nebude. A počítejte: žalobce nakonec, i bez pomoci soudu, dostal vrácenou kupní cenu, má tedy z čeho zaplatit – a proč by se soud nepřiživil? A dále: je pravděpodobno, že se žalobce proti takovému rozsudku odvolá a – zaplatí další soudní poplatek z odvolání.

Nabízí se otázka: je soud I. instance svými, řekněme pochybnými, rozhodnutími ve věci samé, subdodavatelem soudu II. stupně, pokud jde o zpoplatněné případy?

Vážené kolegyně a kolegové, ačkoli jsme se na univerzitě nic neučili o tržním soudnictví, musíme vzít na vědomí, že soudní spor je zbožím a soud tržiště. Tím **neříkám**, že soudkyně a soudci jsou trhovci.

JUDr. Ivan Koreček, advokát, Praha

Dva příklady chybného postupu soudu – co dál?

Redakce obdržela následující dopis, který se hodí nejspíše do Sbírkky útěchy:

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

ráda bych se s vámi touto cestou podělila o, z mého pohledu nevšední, zkušenost s činností našich nejmenovaných soudů. Potěšilo by mě, pokud by se mi podařilo o nastíněném tématu vyvolat širší diskusi.

V roce 1994 podala advokátní kancelář, v níž v současné době pracuji, v zastoupení klienta žalobu na zaplacení úroků z prodlení. Soud ve věci rozhodl platebním rozkazem, který nabyl právní moci v roce 1995. V témže roce jsme pro pravomocně přiznanou pohledávku vedli výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu. Neúspěšně, proto jsme v roce 1996 podali návrh na výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí. Po třech letech byl proveden soupis, který vzbuzoval naději, že klientova pohledávka bude z výtěžku dražby plně uspokojena. Přišel ovšem leden 2001 a spolu s ním usnesení o zrušení platebního rozkazu z důvodu nedoručení do vlastních rukou a současně usnesení s výzvou k doplnění žaloby ve věci nezaplacených úroků z prodlení z roku 1995. Ano, skutečně po téměř 6 letech se z pravomocného platebního rozkazu stal bezcenný cár papíru. Ptáte se, kde je právní jistota věřitele a co v takovém případě dělat? Po pravdě řečeno nevím. Zatím jsme udělali asi jediné možné – podali jsme odvolání proti usnesení o zrušení platebního rozkazu, velké naděje si nicméně neděláme.

Ustanovení § 173 občanského soudního řádu stanoví, že platební rozkaz je třeba doručit do vlastních rukou a náhradní doručení je vyloučeno. Nelze-li platební rozkaz doručit tímto způsobem, je soud povinen ho zrušit. Z uvedeného, podle mého názoru jednoznačně, vyplývá, že nebyl-li v dané věci platební rozkaz v roce 1995 doručen žalovanému do vlastních rukou, respektive převzal-li ho subjekt odlišný od žalovaného, neměl soud jinou možnost, než tento platební rozkaz zrušit. Co má však dělat věřitel, který více než 5 let třímá rozhodnutí opatřené tímž soudem doložkou vykonatelnosti a domáhá se splnění povinnosti z něj plynoucí již druhým výkonem rozhodnutí? Najednou se dozví, že rozhodnutí pravomocné není a on musí svůj nárok prokázat. S největší pravděpodobností již všechny listiny skartoval (vždyť měl nárok pravomocně přiznan přes 5 let!) a lehce se může stát, že žaloba bude zamítnuta a jemu bude uloženo zaplatit dlužníkoví náklady soudního řízení. Bude to znamenat, že musí oželet pohledávku i její příslušenství (vynaložené náklady nalézací a obou exekučních řízení) a ještě uhradit druhé straně náklady řízení? Nebo se bude moci domáhat po státu náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem spočívajícím ve vyzna-

čení právní moci podle zákona číslo 82/1998 Sb.? Pokud ano, v jaké výši a v jaké lhůtě?

Že je to zcela výjimečná situace, která vás nemůže potkat? Nemylte se! Neuplynul ani měsíc a stalo se toto:

V prosinci loňského roku jsme jménem klienta (tentokrát coby povinného ve výkonu rozhodnutí) podali odvolání do rozhodnutí o nákladech řízení, jímž bylo klientovi uloženo zaplatit oprávněnému na nákladech výkonu rozhodnutí poměrně vysokou částku. V lednu klient obdržel jednostranný zápočet od oprávněného, do něhož tento zahrnul mimo jiné svou pohledávku z titulu pravomocně mu přiznané náhrady nákladů výkonu rozhodnutí. Bránili jsme se dokladem o včas podaném odvolání, oprávněný však k našemu úžasu předložil usnesení exekučního soudu opatřené doložkou vykonatelnosti. Po delším pátrání na dotčeném soudu jsme zjistili, že naše odvolání na tento soud bylo řádně doručeno, zde bylo řádně zaneseno do knihy došlé pošty, ale momentálně není k nalezení. Do příslušného spisu tedy nedorazilo a zaměstnankyně soudu proto s klidným svědomím opatřila usnesení o nákladech řízení doložkou právní moci. V řízení o našem odvolání bude pokračováno, neboť včas podané odvolání soudu neumožňuje jiný postup.

Jak vidno, i na soudech pracují „jen“ lidé a ti, jak známo, jsou omylní. Na jedné straně nás to může těšit – nejenom strany dělají chyby – na straně druhé, pokud jsme zrovna my těmi omylem postiženými, je toto zjištění to poslední, čím se budeme zabývat.

Setkali jste se s podobnými případy nebo jen nevěřícně kroutíte hlavou? Zkuste, prosím, přispět svými postřehy, zkušenostmi, případně s návrhy dalšího postupu postižených stran ke všeobecné diskusi.

Mgr. Monika Ciprová
advokátní koncipientka, Pardubice

*Vážení čtenáři,
nenechávejte si útěšné (či úděsné) příhody (nehody) pro sebe. Zašlete nám je i pro útěchu (či úděs) ostatních kolegyní a kolegů.*

Redakce.

K názoru JUDr. Drahoslava Sojky v Bulletinu advokacie č. 2/2001

K tomuto příspěvku zaslala stanovisko JUDr. Karin Vrchová z Katastrálního úřadu v Děčíně, které otiskujeme ve zkráceném znění.

V Bulletinu advokacie č. 2/2001 jsem si s velkým údivem přečetla názor JUDr. Drahoslava Sojky, advokáta z Brna, publikovaný pod názvem „Nedovolené podnikání trpěné na katastrálních úřadech?“. Musím konstatovat, že JUDr. Sojka necitlivým způsobem reaguje na můj článek, jenž byl publikován již v červencovém vydání r. 2000 časopisu Právní rozhledy.

Odkazuje na něco, co v mém článku vůbec nebylo uvedeno. V souvislosti se svým konstatováním o nedovoleném podnikání atd. v článku totiž uvádí: „*Autorka uvedeného článku... poukázala i na to, že uvedeným problémem se nezabývají ani vedoucí činitelé katastrálních úřadů. Není daná v tom směru žádná interní úprava.*“ Já jsem však ve svém článku nic takového netvrdila, ani na nic podobného přímo či nepřímo nepoukazovala(!).

Způsob, jakým JUDr. Sojka skrze moji osobu prezentoval svůj názor (včetně nadpisu), je krajně nevhodný. Pokud má konkrétní informace, které v souhrnu u něj zakládají podezření, že byl spáchán nějaký trestný čin v předmětné oblasti, pak by se měl obrátit na příslušný státní orgán. Jestliže takové informace nemá, pak by se měl mírnit ve svých úvahách či názorech, obzvláště, pokud tím nepřímo an bloc kritizuje celý (údajně) nefunkční státní mechanismus či dokonce svůj státní orgán, příp. pokud napadá blíže neurčené realitní kanceláře.

JUDr. Sojka mne vystavil do pozice neložného úředníka, jenž brojí proti „vedoucím činitelům katastrálních úřadů“. Protože tomu tak není, a protože podstata věci mého článku v Právních rozhledech č. 7/2000 byla neodůvodněně vzata jako odrazový můstek pro paušalizující kritické výlevy, nezbylo mi, než využít svého práva a důrazně reagovat.

JUDr. Karin Vrchová
Katastrální úřad, Děčín

- v zasedací síni Vídeňské advokátní komory (Rotenturmstraße 13) lze spatřit portréty šestnácti prezidentů této Komory v letech 1850 – 1999? Řadu zahajuje pozdější autor textu advokátního řádu v r. 1868 Eugen Megerle von Mühlfeld, který byl prezidentem Komory od r. 1850 do r. 1855, uzavírají ji zakladatel Prezidentské konference v r. 1972 Walter Schuppich (prezidentem v letech 1963 – 1993, čestným prezidentem v letech 1993 – 1999) a současný prezident Rakouské advokátní komory Klaus Hoffman (prezidentem Vídeňské advokátní komory byl v letech 1993 – 1999).
- advokátem v Bratislavě byl v letech 1931 – 1939 také Vladimír Clementis? Vlado Clementis (1902 – 1952) byl již v období první republiky komunistickým poslancem (1935 – 1938). V r. 1939 byl vyloučen z KSČ pro nesouhlas se sovětsko-německým paktem. V letech 1939 – 1945 působil zprvu ve Francii, později ve Velké Británii, kde mj. působil jako redaktor čs. sekce BBC. V r. 1945 byl Clementis sice znovu přijat do KSČ, v r. 1950 však byl obviněn ze „slovenského buržoazního nacionalismu“, v lednu 1951 zatčen a v listopadu 1952 odsouzen v procesu s „protistátním spikleneckým centrem Rudolfa Slánského“ k trestu smrti a popraven.
- telefonní číslo Advokátní komory v Praze před 75 lety bylo 368? Komora sídlila na stejné adrese jako nyní, jejím předsedou byl JUDr. Alois Stompfe, místopředsedy byli JUDr. Bedřich Kaufmann a JUDr. Antonín Klouda.
- advokacii se věnoval i slovenský básník Pavol Országh Hviezdoslav (1849 – 1921). Pavol Országh po praxi mj. u Antonína Nadašiho, Zigmunda Melfegera a Stefana Fajnora složil v r. 1875 v Budapešti advokátní zkoušku. V letech 1875 – 1876 působil pak jako advokát v Námestove, od r. 1876 do r. 1881 byl podsoudcem u soudu v Dolním Kubíně. Advokacii pak dal znovu přednost v r. 1879.
- v období Protektorátu Čechy a Morava byla v německém jazyce odlišována země původu advokáta? Z dobových pramenů je zřejmé, že advokáti protektorátní měli v němčině používat označení „Advokát“, zatímco advokáti říšskoněmečtí označení „Rechtsanwalt“. Tato odlišnost mj. měla zdůraznit okolnost, že protektorátní advokáti – až na přípustně výjimky – nesměli zastupovat a obhajovat před německými soudy na území Protektorátu.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Konference prezidentů evropských advokací – Vídeň 22. – 24. 2. 2001

V pořadí jako 29. se konala v uvedených dnech Evropská konference prezidentů advokátních organizací – Vídeňské advokátní rozhovory, kterou již tradičně svolává předseda Rakouské advokátní komory vždy v únoru každého roku. Zúčastnili se jí zástupci téměř 30 evropských advokací a reprezentanti mezinárodních advokátních organizací. Českou advokátní komoru reprezentoval předseda JUDr. Karel Čermák; doprovázeli jej JUDr. PhDr. Stanislav Balík, místopředseda ČAK a za kancelář Komory JUDr. Václav Mandák.

Úvodním pravidelným bodem programu konference byl přehled aktualit z jednotlivých zemí od poslední konference, tj. v průběhu roku 2000. Naše Komora podala informaci zejména o svých aktivitách v legislativním procesu a o významných novinkách v našem českém právu, zejména o novele o. s. ř. a zákona o advokacii a o připravované obsáhlé novele trestního řádu.

Na pořadu byly dále praktické zkušenosti s uplatňováním směrnice o usazování cizích advokátů, problematika advokátní reklamy (přednáška rakouského advokáta W. Aichingera), otázky elektronického právního spojení a zpráva zástupců jednotlivých mezinárodních advokátních organizací, jejichž orgány již zpravidla využívají této konference ke svému zasedání ve Vídni.

Konference přijala jednomyslně rezoluci určenou Evropskému parlamentu, obsahující negativní stanovisko evropských advokací ke snaze připustit výjimku z advokátní mlčenlivosti při praní špinavých peněz. Pracovní překlad otiskujeme v závěru této zprávy.

Výsledky konference shrnul prezident Rakouské advokátní komory dr. Klaus Hoffmann, který současně pozval účastníky na příští rok, kdy se bude konat již jubilejní 30. konference. Její význam je nepochybně značný – mimo jiné zprostředkovává kontinuální informace o dění v advokacích evropských zemí, umožňuje bezprostřední kontakty jejich funkcionářských špiček a projednává vždy pečlivě volené aktuální otázky se zaměřením na celoevropské problémy.

JUDr. Václav Mandák

Účastníci 29. evropské konference prezidentů přijali následující

REZOLUCI

k plánované úpravě Směrnice 91/308/EEC o praní špinavých peněz:

Prezidenti a předsedové advokátních komor a právnických společností účastníci se Evropské konference prezidentů 2001 jsou si vědomi nebezpečí plynoucích z praní špinavých peněz pro sociální, finanční a hospodářskou stabilitu zemí a odsuzují všechny advokáty, kteří se vědomě účastní trestné činnosti svého klienta, nebo ji umožňují. Důrazně ovšem vyjadřují svůj nesouhlas s plánovaným rozšířením Směrnice o praní špinavých peněz na advokáty, neboť toto by bylo v rozporu s privilegiem vztahu advokát-klient.

Podle navrhované úpravy Směrnice o praní špinavých peněz by advokáti byli povinni oznámit veřejným úřadům veškerá podezření na možné činnosti praní špinavých peněz. To znamená, že advokát musí zakročit proti svému vlastnímu klientovi a že musí porušit povinnost utajení, která mu byla uložena. Takovéto jednání zatím nevyžadovaly od advokátů ani diktatury a je neslučitelné s evropskými zásadami právního státu a pořádku. Právo občana na důvěrnou konzultaci s advokátem je jedním ze základních principů právního státu a pořádku a je zaručeno Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.

Shromáždění prezidenti a předsedové tudíž plně podporují Stanovisko prezidentů a předsedů Advokátních komor a právnických společností z Rakouska, Německa, Nizozemska a Švýcarska ze dne 4. prosince 2000 a Rezoluci Evropské asociace advokátů (AEA) ze dne 20. listopadu 2000 a vyzývají Evropský parlament a Radu Evropské unie, aby přeformulovaly předložený návrh takovým způsobem, aby bylo plně zachováno privilegium vztahu advokát-klient.

Vídeň, 23. února 2001

EVROPSKÁ KONFERENCE PREZIDENTŮ

Dr. Klaus Hoffmann

Prezident

Několik poznámek ze stáže v Německu

Stejně jako v minulých letech i v roce 2000 pořádala Německá nadace pro mezinárodní spolupráci v oblasti práva společně se Spolkovou advokátní komorou a Německým advokátním spolkem studijní a pracovní program pro advokáty a advokátní koncipienty ze střední a východní Evropy, který proběhl v období od 1. května do 7. července 2000.

Vzhledem k tomu, že účastníci tohoto hospitačního programu každým rokem uveřejňují na stránkách Bulletinu advokacie své dojmy a postřehy z této akce, dovolujeme si i my podělit se s veřejností o své zkušenosti získané u našich kolegů ve Spolkové republice Německo.

V první části programu, která se konala v Bonnu a trvala 17 dní, proběhl úvodní seminář. Na tomto vstupním semináři byly pro účastníky stáže pořádány přednášky týkající se německého a dílem též evropského práva. V pozici přednášejících vystupovali jak kolegové z praxe, tedy advokáti působící v menších či velkých mezinárodních kancelářích, tak i vysokoškolská pedagogové včetně obecně uznávaných autorů komentářů a učebnic.

Pořadatelé se při sestavování programu přednášek snažili vyjít jednotlivým účastníkům stáže vstříc, a to tak, že vybraná témata přizpůsobili zájmovým okruhům, které účastníci uvedli ve svých přihláškách. Nemá zřejmě význam se na tomto místě zmiňovat o jednotlivých tématech. Každopádně je však možné konstatovat, že kromě obecného seznámení se s německým právním systémem byly přednášky zaměřeny především na oblast německého práva civilního a obchodního včetně obchodních společností, dále na oblast práva správního a na právní úpravu podnikání v advokacii včetně možnosti provozovat právní praxi v zemích Evropské unie. Velká pozornost byla v rámci jednotlivých právních disciplín věnována též otázkám evropského práva a jeho vlivu na německé právo. Co vzhledem k profesnímu zaměření všech stážistů chybělo zcela, byly informace týkající se práva trestního.

Na své si přišli i ti, kteří se zajímali například o úpravu poskytování právních služeb cizími advokáty na území Německa, dále o formy podnikání v oblasti advokacie včetně možnosti založení společnosti s ručením omezeným a o způsoby poskytování právních služeb včetně právního poradenství po telefonu, nebo o přípustnost reklamy v německé advokátní praxi. Velký prostor byl věnován rovněž otázkám konkurence mezi advokáty a s tím souvisejících požadavků na specializaci advokáta, popřípadě též řešení zásadních problémů typu: „Zvolit práci v menší nebo ve velké mezinárodní kanceláři?“ a podobně. Každé z uvedených témat by si zasloužilo zvláštní pozornost v podobě samostatného pojednání.

Kromě odborné stránky vstupního semináře v Bonnu je nutno vyzdvihnout organizaci společenských a kulturních akcí pro účastníky stáže, ať už se jednalo o pořádání výletů či společenských setkání s předními představiteli stavovských organizací a odborné právnické veřejnosti vůbec, nebo například o návštěvu burzy v Düsseldorfu.

Vrcholem této snahy německých pořadatelů pak bylo pozvání Německého advokátního spolku na 51. dny německé advokacie, které se konaly od 1. do 3. června 2000. V rámci tohoto zasedání německé advokacie bylo možno rovněž se zúčastnit přednášek pořádaných na různá témata, přičemž, dle našeho názoru, v kontextu se zamýšleným vstupem České republiky do Evropské unie lze za nejzajímavější považovat přednášky na téma „Harmonizace EU, globalizace komercializace. Quo vadis advokacie?“, které pořádal tzv. Výbor pro mezinárodní právní vztahy ve spolupráci s International Bar Association.

Po skončení sedmnáctidenního vstupního semináře následovala vlastní hospitace v jednotlivých advokátních kancelářích, která trvala šest týdnů. V rámci tohoto studijně-pracovního pobytu jsme se seznámili s pracovními postupy, vedením a provozem kanceláře a v neposlední řadě též s praktickým uplatněním teoretických znalostí nabytých v průběhu vstupního semináře v menších i velkých mezinárodních kancelářích.

Hospitace spočívala v podstatě v plnění běžných pracovních úkolů včetně přípravy podání k soudům, smluv a jiných listin tak, jak je známe ze svých domovských kanceláří, samozřejmě s tím rozdílem, že výsledek byl vždy posuzován s větším pochopením a tolerancí ze strany německých kolegů. Kromě toho velkým přínosem byla možnost účastnit se jednání s klienty nebo jednání u soudu, kde bylo možno srovnávat nikoliv jen aplikaci hmotněprávních či procesních norem v praxi, ale též přístup soudu k účastníkům řízení a jejich advokátům. Jmenovitě z ústních jednání probíhajících u Vrchního zemského soudu v Koblenci bylo možné odnést si poznatek, v našich podmínkách naprosto fascinující, že řízení u soudu může probíhat i méně formálně, počínaje telefonickou dohodou s předsedou senátu o posunutí termínu jednání a konče diskusí o důvodech rozhodnutí, probíhajícími mezi senátem a advokáty poté, co předseda senátu vyhlásil rozhodnutí.

Co se týče péče jednotlivých kanceláří o stážisty a odborné vedení, je možno pozitivněji hodnotit menší či střední kanceláře než velké mezinárodní. Ve velkých kancelářích se někteří naši kolegové cítili více zapomenuti než stážisté umístění do menších sdružení advokátů.

Na závěr proběhl třídení závěrečný seminář v Bonnu, kde si účastníci stáže navzájem vyměňovali své dojmy a zkušenosti z pracovního pobytu v advokátních kancelářích a kde měli možnost vyjádřit své hodnocení i vůči pořadatelům stáže. Podle našeho názoru je možné hodnotit hospitační program velmi pozitivně. Poskytl nám příležitost navázat cenné kontakty jak s německými kolegy, tak

i s kolegy z ostatních zemí. Kolegiální vztahy mezi účastníky stáže v mnoha případech přerostly ve vztahy kamarádké, které přesahují rámec pobytu ve Spolkové republice Německo.

Mgr. David Padyšák
advokát, Praha

Mgr. Eva Vyoralová, LL.M.
advokátka, Brno

ZE ZAHRANIČÍ

Ochrana intelektuálního vlastnictví v Číně

V listopadu loňského roku organizovala „SPTL – patentová a známková kancelář“ v Šanghaji tréninkový program pro zahraniční účastníky na téma Ochrany intelektuálního vlastnictví ČLR. Měl jsem možnost se tohoto semináře zúčastnit a chci se podělit o pár dojmů z této akce, neboť mám zato, že informace o této zemi a jejím právu nejsou u nás příliš rozšířené.

Úvodem mi dovoluť vyjádřit své první dojmy z místa konání. Šanghaj je obrovské město, které aspiruje být finančním centrem celé oblasti. Je to město na první pohled velmi moderní, plné mrakodrapů, dálničních uzlů a reklam všech světových firem, takže vás napadne, že v tomto prostředí by neměla být Popelkou ani ochrana průmyslových práv.

Patentová a známková kancelář SPTL, která seminář pořádala, je vybavena moderní technikou. Počítače, kopírky, faxy atd. jsou samozřejmostí, řada pracovníků firmy mluví velmi dobře anglicky a absolvovala dlouhodobější školení v zahraničí, většinou v USA.

Vlastní program semináře byl rozdělen na část týkající se patentů, ochranných známek, autorského práva a dále správního a soudního řízení, týkajícího se porušování shora uvedených práv. Tyto okruhy problémů byly poměrně podrobně popsány a dostali jsme k dispozici celou řadu písemných materiálů včetně textů důležitých právních předpisů. Ve své informaci nemohu samozřejmě hovořit o všech podrobnostech a uvedu pouze několik obecnějších údajů a statistických dat. V textu uvádím názvy některých institucí v angličtině tak, jak jsou překládány z čínského jazyka.

PATENTOVÁ OCHRANA

Pro orientaci v právní problematice intelektuálního vlastnictví v Číně je mým dobrým si uvědomit, že ČLR je členem významných mezinárodních smluv týkajících se této oblasti, tj. Světové organizace duševního vlastnictví od r. 1980, Pařížské konvence od r. 1985, Madridského protokolu od r. 1989, Bernské konvence od r. 1992, PCT od r. 1994, Nicejské smlouvy od r. 1994, Budapeštské smlouvy od r. 1995, Madridského protokolu od r. 1995 a řady dalších. Právní závazky, které pro ČLR plynou ze členství ve shora uvedených smlouvách, jsou však pouze částečně převzaty čínským vnitřním zákonodárstvím. Tento stav má napravit novela patentového zákona, která je připravována a má nabýt účinnosti od 1. 7. 2001, a dále novela o ochranných známkách a novela autorského zákona, které mají rovněž nabýt účinnosti ještě v průběhu r. 2001. Novela patentového zákona přinese řadu změn v patentovém právu, ale ta zřejmě nejvýznamnější bude spočívat v tom, že budou tímto zákonem odstraněny jakékoliv rozdíly, pokud jde o práva subjektů vlastnících patenty, tj. bude odstraněn rozdíl mezi státem vlastněnými společnostmi a jinými subjekty. Významnou změnou rovněž bude nová úprava patentových nároků a důsledků jejich porušování tak, aby byly splněny podmínky dohody TRIPS. Dále v novele budou limitovány nucené licence, bude zavedena úprava, že konečné rozhodnutí v patentových věcech bude věcí soudního rozhodnutí, dále že převody patentů a licence budou povinně registrovány a oznamovány atd. Článek 20 nového patentového zákona také zcela přijme přihlášky PCT.

Pro představu o rozsahu patentoprávní problematiky v ČLR uvedu několik statistických údajů. V roce 1999 bylo v ČLR přihláшено celkem 133 239 přihlášek patentů, užitných a průmyslových vzorů, z toho 109 958 domácích a 24 281 zahraničních. Z tohoto počtu šlo celkem o 36 694 patentů, 57 492 užitných vzorů a 40 053 průmyslových vzorů. Byli jsme informováni o tom, že počet zahraničních přihlášek v posledních letech výrazně stoupá. Nejvýznamnějšími zahraničními přihlašovatelí v roce 1999 bylo Japonsko se 7 806 přihláškami, USA 6 936, Německo 2 353, Korea 1 447 a Francie s 1 112 přihláškami. Pořadí nejvýznamnějších světových společností jako přihlašovatelů v ČLR je následující: Mitsubishi, NEC, Samsung, Siemens, Sony a IBM.

ZNÁMKOPRÁVNÍ OCHRANA

Pokud jde o ochranné známky, je určitou zajímavostí čínského práva, že existuje velice dlouhá tradice ochrany určitého zboží slovní nebo obrazovou známkou. Nejstarší takovéto značky jsou již z období dynastie Song (léta 420 – 479 n. l.) a jde o označení pro jehly na šití a pro zrcadla. Právní úprava ochranných známek prošla dlouhým a složitým vývojem a současná právní úprava je

z r. 1995. Do vnitrostátního práva není dosud implementována „Trademark Law Treaty“ ani dohoda „TRIPS“. Principy právní úpravy jsou však podobné našemu pojetí, platí zde desetiletá ochrana, jsou podobně upraveny výluky z registrace, námitkové řízení, všeobecná známost atd. Samozřejmě jsou zde i určité rozdíly, které zřejmě vyplývají ze společenskopolitického statutu ČLR. Zápisu nezpůsobilá známka je tedy např. taková, která je v rozporu se socialistickou morálkou nebo zvyky. Jako příklad bývá uváděna známka, která by jakkoliv zmiňovala existenci Tchaj-wanu. Zápisová způsobilost cizích ochranných známek se posuzuje tak, že se překládají do čínského jazyka a zákon upravuje, že ochranná známka nesmí mít méně než tři latinská písmena. V roce 1999 bylo v ČLR přihlášeno 171 855 ochranných známek. Známková databáze není přístupná veřejnosti, takže rešerše musí být prováděny prostřednictvím známkoprávního úřadu.

AUTORSKOPRÁVNÍ OCHRANA

Principy autorskoprávní ochrany jsou založeny na ústavě ČLR a obecných zásadách občanského práva a jsou zakotveny ve speciálním zákoně tzv. „Implementing Regulations of the Copyright Law“, který je platný a účinný od 1. 7. 1991. ČLR je členem Bernské konvence s účinností od 15. 10. 1992 a v témže roce Čína přijala „Obecnou konvenci o autorských právech“ („Universal Copyright Convention“). Uvedený zákon definuje autorské dílo, upravuje podmínky užití díla a podobně v člancích 45 a 46 definuje úkony, které je nutno považovat za neoprávněné zásahy do autorského díla.

Autorský zákon je založen na principu dobrovolné registrace autorských děl. Tato úprava platí od 1. 1. 1995 a její snahou byl zjednodušit prokazování autorských práv. Registrace se provádí na tzv. „State Copyright Office“, a to pokud jde o cizince a autory z Hongkongu, Macao a Tchaj-wanu. Příslušné „Copyright Offices“ v jednotlivých provinciích pak provádějí registraci ostatních děl. Obdobně jako v jiných zemích i v ČLR je autorským právem chráněn i software a je zdůrazňováno, že právě registrace softwaru u „Copyright Offices“ značně zjednodušuje pozici autorů softwarových produktů v případě sporů o autorství k nim.

OCHRANA PROTI PORUŠOVÁNÍ PATENTOVÝCH A ZNÁMKOVÝCH PRÁV

V systému státních orgánů v ČLR mají zvláštní postavení administrativní orgány v oblasti patentového, známkového i autorského práva. V oblasti patentů je zřízen úřad „AAPA“ (Administrative Authority for Patent Affairs). Má sídlo v každé provincii a má značná oprávnění včetně práva požadovat zastavení porušení patentu, kompenzaci škod, veřejnou omluvu a může ukládat pokuty do výše

50 000,- RMB. Vedle této administrativní ochrany existuje samozřejmě ochrana soudní. Soudní orgány postupují podle předpisů civilního práva a ve věcech patentů jsou příslušné soudy středního stupně a o odvoláních rozhodují jako druhoinstanční vyšší soudy. V patentových sporech je možné se obrátit na „AAPA“ a nebo přímo na příslušný soud.

Ve věcech ochranných známek existuje obdobný administrativní orgán nazývaný „AIC“ (Administration for Industry and Commerce). Rovněž tento administrativní orgán má velmi rozsáhlé pravomoci v oblasti ochranných známek včetně práva ukládat pokuty a práva nařít zničení zboží, které porušuje ochrannou známku. Soudní ochrana je obdobná jako v případě patentu.

Autorskoprávní ochrana je kromě soudů zajišťována rovněž administrativními orgány, kterými je v tomto případě již výše zmiňovaná „Copyright Offices“. Ta má kromě práva registrovat autorská práva a upozorňovat na porušování autorských práv také oprávnění ukládat pokuty až do výše 100 000,- RMB, požadovat zastavení protiprávních aktivit, uložení náhrady vzniklých škod a může rovněž nařít zničení věci. Autorskoprávní ochrany je samozřejmě také možné se domáhat u příslušného soudu.

Kromě shora uvedených způsobů ochrany proti porušování práv v oblasti duševního vlastnictví zakotvuje čínské zákonodárství přísné trestněprávní postihy pro pachatele trestných činů v této oblasti. Tresty se v základní sazbě pohybují v rozpětí 3 – 7 let.

Současná právní úprava v oblasti intelektuálního vlastnictví a zejména chystané změny této úpravy, které se očekávají ještě v tomto roce, potvrzují určitý trend, který ČLR sleduje. Tím je nepochybně co největší přiblížení se k právní úpravě srovnatelné s ekonomicky nejrozvinutějšími zeměmi a zařadit se i v této oblasti mezi ně.

Zdá se, že se jim tento záměr daří.

JUDr. Jan Matějka
advokát, Praha

Evropský soudní dvůr potvrdil zákonnost Směrnice o usazování advokátů

Dne 7. 11. 2000 vynesl Evropský soudní dvůr v Lucemburku dlouho očekávaný rozsudek vztahující se k zákonnosti Směrnice o usazování advokátů. Zákonnost této směrnice, která umožňuje advokátům EU praktikovat v členských

státech Unie, byla napadena lucemburskou vládou. Lucembursko tvrdilo, že směrnice zvýhodňuje migrující advokáty vůči advokátům, kteří po získání kvalifikace zůstávají v hostitelské zemi. Podle lucemburské vlády je tak migrujícím advokátům umožněno poskytovat právní služby v oblastech práva kteréhokoliv členského státu EU, aniž by museli získat vzdělání advokátů vystudovaných v hostitelské zemi. Evropský soudní dvůr tento argument odmítl s tím, že migrujícím advokátům je uloženo užívat profesní titul svého domovského státu a sdělit, kde vystudovali. Takto může spotřebitel jasně rozlišit mezi migrujícími a hostitelskými advokáty. Lucembursko rovněž argumentovalo, že směrnice měla být přijata jednohlasnou volbou namísto volby kvalifikovanou většinou. Soudní dvůr tuto námitku rovněž odmítl a potvrdil, že směrnice byla správně přijata kvalifikovanou většinou. Úplné znění rozsudku v němčině je otištěno v časopise *Neue juristische Wochenschrift* č. 2/2001, s. 137 – 141. Časopis je k dispozici v knihovně ČAK.

(Filip Jirousek)

Law Society přichází s návrhem předběžného řešení ve věci multidisciplinárních partnerství

V průběhu roku 2000 se Pracovní výbor Law Society zabýval vypracováním dvou předběžných řešení jako alternativ k multidisciplinárním praxím, jejichž existence není ve Velké Británii povolena. Počátkem listopadu podal Pracovní výbor Radě Law Society doporučení vyslovující se pro zavedení tzv. modelu „Legal Practice Plus (LPP).“ LLP by umožnil neadvokátům stát se partnery v advokátní firmě. Firma by nadále fungovala na bázi poskytování právních a přidružených služeb. Návrh dodává, že neadvokáti by byli smluvně vázáni řídit se advokátními etickými pravidly a podřídit se regulačním mechanismům Law Society. Advokáti-partneři by měli povinnost, vycházející z dodatku k Pravidlům advokátní praxe (Solicitors' Practice Rules), držet nad neadvokáty dohled. Pracovní výbor doufá, že bude Radě Law Society schopen předložit celý návrh k dalšímu právnímu připomínkování. S ohledem na druhé předběžné řešení, tzv. „spojená partnerství (Linked Partnerships),“ se Pracovní výbor rozhodl setkat s Regulačně-revizním výborem a společně vypracovat strukturu tohoto modelu.

(Filip Jirousek)

Vyúčtování nákladů obhajoby obhájce ex offo

Okresní soud
Plzeň-město
sp. zn. 6 T 284/98

Obhájce: JUDr. Štefan Ján, advokát se sídlem v Plzni, Malá 6,
zapsaný v seznamu advokátů ČAK pod č. 022

Návrh na vydání rozhodnutí dle § 151 odst. 3) tr. řádu o výši odměny obhájce a náhradě hotových výdajů

Jednou

Přílohy: doklad o vykonání první porady s klientem dne 22. 3. 1999
doklad o vykonání porady s klientem dne 23. 2. 2000
kopie technického průkazu
kopie dokladu o nákupu pohonných hmot
kopie dokladu o pořízení fotokopíí

I.

1. Opatřením soudce Okresního soudu Plzeň-město sp. zn. 3 Nt 21/99 ze dne 16. 3. 1999 jsem byl ustanoven obhájcem panu **Janu Vožičkovi**, nar. 6. 8. 1952, t. č. ve výkonu trestu ve věznici v Plzni v řízení vedeném Policií MÚV Plzeň-město pod ČVS: MÚV 299/1998 pro trestné činy dle § 247/1, § 234/1 tr. zákona.
2. Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město sp. zn. 6 T 284/99 ze dne 10. 3. 2000 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni sp. zn. 2 To 99/2000 ze dne 6. 10. 2000 byl klient uznán vinným a odsouzen. Věc tak byla dne 6. 10. 2000 pravomocně skončena.

Vzor podání

---

3. S ohledem na tyto skutečnosti navrhuji, aby mi byly přiznány náklady obhajoby v následující výši, a to s odvoláním na § 10/3b, c, § 12/3, § 12/4, § 15b advokátního tarifu (dále jen AT):

II.

1. Od 15. 3. 1999 do 1. 12. 1999 byl klient stíhán pro dva samostatné trestné činy krádeže dle § 247/1 tr. zák. a loupeže dle § 234/1 tr. zák. Tedy úkon za $1\ 000 + 1\ 500 - 20\ %$ dle § 12/4 AT – $10\ %$ dle § 15a AT = **1 800 Kč**.
2. Dne 29. 10. 1999 došlo ke změně právní kvalifikace, nadále byl klient stíhán pouze pro dvojnásobný trestný čin krádeže. Tedy úkon za $2 \times (1\ 000 - 20\ % - 10\ %) =$ **1 440 Kč**.
3. Dne 2. 1. 2000 byla věc spojena usnesením Okresního soudu Plzeň-město sp. zn. 6 T § 284/99 s další trestní věcí klienta pro pokus trestného činu znásilnění dle § 8/1, k § 241/1 tr. zák. Od tohoto dne úkon za $(1\ 500 - 10\ %$ dle § 15a) + $(\frac{1}{2}$ dle § 12/3 AT z 1 440) = $1\ 350 + 720 =$ **2 070 Kč**.

III.

1. Odměna za právní pomoc – přehled úkonů:

22. 3. 1999	První rada s klientem (ve věznici – přiložen doklad o vykonání porady potvrzením věznice)	§ 11/1b	1 800 Kč
10. 4. 1999	Účast při výslechu klienta (14.00 – 15.50 hod.)	§ 11/1e	1 800 Kč
12. 4. 1999	Účast při výslechu sv. Macha, sv. Majerové, sv. Kadlece (8.30 – 11.45 hod.)	§ 11/1e	3 600 Kč
15. 4. 1999	Žádost o propuštění klienta z vazby	§ 11/2d, 3	900 Kč
1. 8. 1999	Účast u výslechu sv. Landy (13.00 – 15.15 hod.) OUV Beroun	§ 11/1g	3 600 Kč
29. 10. 1999	Prostudování spisu u skončení vyšetřování, změna pr. kvalifikace	§ 11/f	1 440 Kč

23. 2. 2000	Další porada s klientem ve vazbě delší než 1 hod. (8.00 – 9.55 hod., doklad o vykonání porady přiložen)	§ 11/1c	1 440 Kč
6. 3. 2000	Obhajoba u hl. líčení – HL nařízeno na 2 dny (8.30 – 11.00, 13.00 – 14.10 hod.)		
7. 3. 2000	Obhajoba u hl. líčení (8.30 – 11.15, 13.05 – 14.45 hod.) celkem 8 hod. 5 min., tzn. 5 úkonů po 2 070 Kč	§ 11/1g	10 350 Kč
10. 3. 2000	Účast u vyhlášení rozsudku	§ 11/2f	1 035 Kč
29. 5. 2000	Sepis vyjádření klienta k odvolání státního zástupce	§ 11/1k	2 070 Kč
20. 9. 2000	Obhajoba u veřejného zasedání o odvolání (odrok bez projednání)	§ 14/2	1 035 Kč
6. 10. 2000	Obhajoba u veřejného zasedání o odvolání	§ 11/1g	2 070 Kč
	18 režijních paušálů po 75 Kč		1 350 Kč
Celkem odměna za právní pomoc			32 490 Kč

2. Hotové výdaje – dle § 13 AT

- a) cestovné za cestu z Berouna do Plzně a zpět dne 1. 8. 1999. Použit osobní automobil FIAT PUNTO 1300 cm³, SPZ: PMR 22–02. Výpočet cestovného dle vyhl. č. 333/99 Sb. celkem 1 098 Kč (Doklad o nákupu pohonných hmot a kopie velkého technického průkazu přiložena)
- b) Náhrada za promeškaný čas dle § 14/1a, § 3 AT dne 1. 8. 1999 za 3 hod., celkem 300 Kč
- c) Kopírování materiálů 12 stran á 1,10 Kč (Kopie dokladů přiložena) 13,20 Kč

Vzor podání

---

d) Stravné dne 1. 8. 1999 (viz vyhl. č. 327/98 Sb.)	53 Kč
e) Telefonní poplatky za 1 hovor z Plzně do Berouna dne 28. 7. 1999 – 3 min.	11,70 Kč
Celkem hotové výdaje	1 475,90 Kč
<u>Celkem odměna za právní pomoc a hotové výdaje</u>	<u>33 965,90 Kč</u>

IV.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti a s odvoláním na § 151 odst. 3) trestního řádu navrhuji, aby Okresní soud Plzeň-město vydal ve věci sp. zn. 6 T 284/98 toto

usnesení:

Podle § 151 odst. 3) trestního řádu se obhájci v této trestní věci JUDr. Štefanu Jánovi, advokátu se sídlem v Plzni, Malá 6, určuje odměna ve výši 32 490 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 1 475,90 Kč, celkem 33 965,90 Kč.

Uvedená částka nechť je poukázána na můj účet vedený u OPB a. s., pobočka Plzeň-město, č. 123456788/0500, variabilní symbol: 121.

V Plzni dne 1. 11. 2000

JUDr. Štefan Ján

Zpracovala JUDr. Daniela Kovářová, advokátka, Plzeň

Poznámka pro advokáty – plátce DPH: okamžikem směrodatným pro přiznání a odvod daně z přidané hodnoty je okamžik **právní moci** usnesení, kterým se dle § 151 odst. 3 trestního řádu přiznává odměna a hotové výdaje, nikoli skončení věci nebo podání návrhu soudu, a to bez ohledu na poskytnuté zálohy či skutečnou úhradu nákladů řízení.

JUDr. Vladimír Horný

(nar. 6. 7. 1922, zemřel 4. 3. 2001)

Počátkem března t. r. zasáhla nečekaně a bolestně širší advokátskou veřejnost zpráva o úmrtí advokáta JUDr. Vladimíra Horného.

Výkonu právní pomoci a funkcí v advokacii věnoval celý život. Výsledky jeho práce budily vždy respekt a uznání.

Po dokončení studia na Právnické fakultě UK v roce 1948 a absolutoriu koncipientské praxe byl přijat za člena MĚSA Praha. Jako advokát působil v Pražské advokátní poradně a později v Advokátní poradně v Kladně. Tomuto městu a klientele, kterou si tam získal, zůstal věrný do konce svého života.

Poctivým a odpovědným přístupem ke klientům soustavně naplňoval poslání advokáta. Svými životními zkušenostmi a postoji byl oporou i vzorem pro mladší kolegy. Dokázal svou práci uspořádat natolik, že zvládal i funkce v orgánech Ústředí České advokacie, kde působil jako člen kárné komise. V pozdější době zastával funkci předsedy kárné komise ČAK. V těchto funkcích osvědčil cit pro řešení otázek spojených s hodnocením stížností občanů ve spojení s vysokou odbornou i mravní úrovní.

V posledních letech života se věnoval práci v odboru kárného žalobce.

JUDr. Horný si přes velký záběr svých pracovních aktivit dokázal vyšetřit čas i k naplnění svých zájmů v oblasti kulturního a společenského dění.

Věnoval se také sportovní činnosti a jako turista velmi rád poznával život a kulturu cizích zemí.

Optimismus a duševní svěžest si zachoval do posledních chvil svého života. Česká advokacie utrpěla úmrtím JUDr. Vladimíra Horného těžkou ztrátu.

JUDr. Milan Lindner

Z ODBORNÉHO TISKU

Připravuje JUDr. Jaroslava Vanderková

DANĚ

Číslo 2/2001

Škampa, Jiří: Krácení nároku na odpočet DPH v roce 2001

DHK

Číslo 4/2001

Janoušek, Lubomír: Přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2000

Součková, Ilona: Přiznání k dani z příjmů právnických osob za rok 2000

Geletí, Jan: Právní možnosti odpisu daňových nedoplatků

Grossová, Marie: Doručování písemností v daňovém řízení

OBCHODNÍ PRÁVO

Číslo 1/2001

Švaňhal, Roman: Ochrana osobních údajů a ochrana osobnosti

Z rozhodovací praxe: Rozsah zmocnění pracovníka pověřeného výkonem technického dozoru; Uznání závazku – vyvrácení domněnky trvání závazku

Číslo 2/2001

Pohl, Tomáš: Smlouva o nájmu podniku v novele obchodního zákoníku

Kuba, Bohumil: Katastr nemovitostí na počátku nového tisíciletí

Z rozhodovací praxe: Výklad právního úkonu – penále; Nedostatký plné moci – odstranění, oprávnění jednat

PRÁVNÍK

Číslo 1/2001

Melnikova, Natalia: Právní úprava kapitálových obchodních společností v Rusku podle nových právních předpisů

Dvořák, Tomáš: K některým otázkám právní úpravy sázky a hry s přihlédnutím k principu dobrých mravů

Číslo 3/2001

Tomášek, Michal: Expanze doktríny vzájemného uznávání v evropském právu
Bárta, Jan: Otázky ochrany osobnosti s ohledem na soudy myslivecké a soudy církevní

PRÁVNÍ RÁDCE

Číslo 3/2001

Mates, Pavel: Nalezněme opět umění diskuse
Růžička, Miroslav: Stíhání závažné hospodářské a finanční kriminality
Němec, Marek: Firemní právo: Nové označování podnikatelů – fyzických osob
Pohl, Tomáš: Vzor s komentářem: Smlouva o výkonu funkce

PRÁVNÍ ROZHLEDY

Číslo 3/2001

Rámiš, V., Sedláček, D.: K některým aspektům zadržovacího práva po novele občanského zákoníku
David, L.: konkurz a spor o neplatnost rozvázání pracovního poměru (některé procesní aspekty)
Petr, B.: K vydržení z hlediska povahy právního titulu, od něhož lze odvodit dobrou víru
Nejvyšší soud České republiky: K omezení vlastnického práva povinností zajistit bytovou náhradu
Nejvyšší soud České republiky: Vlastnická žaloba vlastníka, neuvedeného v katastru nemovitostí
Nejvyšší soud České republiky: K vázanosti obecného soudu právním názorem Ústavního soudu
Vrchní soud v Praze: K výkladu § 18 odst. 4 zákona č. 46/2000 Sb. (tiskový zákon)

PRÁVO A RODINA

Číslo 2/2001

Koníčková, Zdeňka: Problematika společného jmění manželů po prohlášení konkurzu
Mrzena, Erik: Notář v systému práva, notář jako garance nestrannosti a zákonosti
Dvořáková Závodská: Výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí podle novely o. s. ř.
Kacafírková, Marcela: Věrohodnost výpovědí nedospělých a mladistvých osob v trestním řízení

Číslo 3/2001

Mates, Pavel: Zajištění bezpečnosti osobních údajů
Dvořáková Závodská: Výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí podle novely
o. s. ř. (2. část)
Hrušáková, Milana: Určení jména dítěte v novém zákonu o matrikách

PRÁVO A PODNIKÁNÍ

Číslo 2/2001

Faldyna, František: Právnícká osoba a její právní jednání a odpovědnost
Lochmanová, Ludmila: K některým diferencím obchodního jména (firmy),
ochranné známky a označení původu výrobků
Štenglová, Ivana: Společnosti s ručením omezeným po novele obchodního zá-
koníku provedené zákonem č. 370/2000 Sb.

PRÁVO A ZAMĚSTNÁNÍ

Číslo 2/2001

Pelikán, Milan: Několik poznámek k pracovnímu právu

SOUDCE

Číslo 2/2001

Macur, Josef: K problematice vzorových pravidel jednotné mezinárodní úpravy
civilního procesu
Záhorská, Jindřiška: Osobnost pachatele trestného činu

SOUDNÍ ROZHLEDY

Číslo 2/2001

Korecká, V.: Zánik práva společného nájmu bytu manžely – z judikatury Nejvyš-
šího soudu
Nejvyšší soud České republiky: Ke zpětné účinnosti zákona o protiprávnosti ko-
munistického režimu a odporu proti němu. Důsledky odepření souhlasu
k převodu nemovitostí podle zák. č. 65/1951 Sb.
Nejvyšší soud České republiky: K dodatečnému vzniku práva mít na cizím po-
zemku stavbu. Vypořádání neoprávněné stavby příkázáním zastavěného po-
zemku do vlastnictví stavebníkovi
Nejvyšší soud České republiky: K vymezení věci, která nepatří do bezpodílového
spoluvlastnictví manželů, protože podle své povahy sloužila výkonu povolání
jen jednoho z manželů

TRESTNÍ PRÁVO

Číslo 2/2001

Teryngel Jiří, Tetzeli Daniel: Problematická novela

Fenyk Jaroslav, Sotolář Alexander, Sovák Zdeněk: Mediace jako alternativní podoba naplnění trestní spravedlnosti

Cimr Vratislav: K zákonnosti provokace trestného činu policejními orgány

ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO

Číslo 2/2001

Macháčková, Marta: Nejčastější problémy při posuzování daňových výdajů

RŮZNÉ

Informace o studentském projektu JURISTIC

Na žádost děkana PF ZU v Plzni JUDr. Milana Kindla, CSc., otiskujeme tento jeho dopis adresovaný předsedovi ČAK:

Vážený pane předsedo,

s hrdostí bych Vás rád seznámil s internetovým právnickým projektem **www.juristic.cz**, který připravují studenti naší fakulty ve spolupráci se studenty ostatních právnických fakult.

Zejména chci Vaši pozornost zaměřit na aplikaci „jobs“ (**http://jobs.juristic.cz**), která je součástí projektu JURISTIC. Jejím účelem je jednak pomoci studentům právnických fakult nalézt po absolutoriu uplatnění odpovídající jejich vzdělání a současně umožnit uživatelsky příjemným způsobem každému subjektu, který hodlá zaměstnat absolventa právnické fakulty, oslovit tímto způsobem najednou studenty všech právnických fakult České republiky.

Internetový projekt JURISTIC existuje již dva roky. V současnosti obdržel za měsíc prosinec 2000 a leden 2001 ocenění za nejnavštěvovanější stránky v oblasti nevládních a neziskových organizací v rámci služby **navrcholu.cz**. Stejně ocenění drží v oblasti státní správy Ministerstvo vnitra České republiky. Internetové stránky **juristic.cz** měsíčně navštíví více než 20 000 návštěvníků.

Dovolte mi Vás tímto požádat o vhodné oslovení členů Vaší komory a předání informace o možnosti bezplatného využití výše uvedené aplikace, která umožňuje zveřejnit nabídku volného místa, nebo vytipovat a oslovit přímo vhodného kandidáta.

Za Vaši vstřícnost děkuji a jsem s pozdravem

Milan Kindl

Seminář pořádaný John Marshall Law School v Praze

Již po mnoho let vždy na podzim pořádá tato univerzita z Chicaga v Praze semináře, které měly mezi účastníky velký ohlas.

Semináře byly navštěvovány právníkou veřejností, bohužel však účast našich advokátů byla slabší a neodpovídala významu tohoto semináře.

Tato univerzita bude pořádat **další seminář ve dnech 26. a 27. října 2001 v budově naší Komory**. S organizátorem prof. **Sengem** jsme se dohodli, že v našem Bulletinu uvedeme návrh témat, která by mohla být přednášena v letošním roce (viz níže). Očekáváme od našich kolegů návrhy na volbu mezi těmito tématy, případně návrhy jiných témat, o která by měli zájem.

Zatím se uvažuje o možných přednáškách (tématech semináře) následujícího obsahu: equal access to justice, legal aid, arbitration, what is new in the Commercial Law in the USA, executions of judgments, mediation – example of a case, money laundering, relations between Attorneys and judges, the example of some decisions in the field of harrasment, system of elections of the President of the USA.

Věříme, že od Vás obdržíme další návrhy a prosíme zájemce, aby si již nyní poznamenali datum semináře.

(dr. Jana Wurstová, dr. Václav Král)

XI. Karlovarské právnícké dny

Vážené kolegyně a kolegové,
rádi bychom Vás pozvali na konferenci XI. Karlovarské právnícké dny, která se koná ve dnech 7. – 9. června 2001 v hotelu Thermal v Karlových Varech.

V letošním roce se program soustředí na poslední novely obchodního zákoníku, především na problematiku **koncernového práva** a ovládaných/ovládajících osob z pohledu české i zahraniční právní úpravy, **včetně** souvisejících **trestněprávních a odpovědnostních aspektů**, jakož i na novelu **zákona o cenných papírech** a dalších souvisejících zákonů.

S přednáškami i v diskusi mj. vystoupí prof. Josef Bejček, Dr. Marie Benešová, prof. Milan Čič, prof. Jan Dědič, prof. Peter Doralt, doc. Karel Eliáš, Dr. Otakar Motejl, prof. Irena Pelikánová, Dr. František Púry, Dr. Pavel Rychetský, Dr. Pavel Šámal, Dr. Ernest Valko a Dr. Friedrich Graf von Westphalen.

Součástí konference bude jako každý rok také slavnostní recepce v areálu Poštovního dvora s předáním **Prestížních cen nejlepším právníckým časopisům v ČR a SR** a **Autorské ceny nejlepší právnícké publikaci v ČR za rok 2000**.

Účastnický poplatek na konferenci činí 8 800,- Kč (pro účastníky X. Karlovarských právníckých dnů platí snížený účastnický poplatek ve výši 7 700,- Kč). Další informace a přihlášky je možno vyžádat na adrese spolku: **Karlovarské právnícké dny – Společnost německých, českých a slovenských právníků, Národní 10, Praha 1, PSČ 113 19, fax: (02) 2491 2376, e-mail: kjt@1p.cz**.

Mgr. Kamil Blažek
jednatel

Pro Bulletin advokacie nakreslil Lubomír Lichý